

Ноутбукты пайдалану нұсқаулығы

© Copyright 2010 Hewlett-Packard
Development Company, L.P.

Bluetooth өз меншік иесінің сауда белгісі болып табылады және оны Hewlett-Packard компаниясы лицензия бойынша пайдаланады. Intel — Intel корпорациясының АҚШ-тағы және басқа елдердегі сауда белгісі. Microsoft және Windows — Microsoft корпорациясының АҚШ-тағы тіркелген сауда белгілері. SD Logo — өз меншік иесінің сауда белгісі.

Осы құжатта берілген ақпарат ескертусіз өзгертіледі. HP өнімдері мен қызметтеріне кепілдік тек осындай өнімдермен және қызметтермен бірге келетін тікелей кепілдік мәлімдемелерінде беріледі. Осы құжаттағы ешнәрсе қосымша кепілдік деп түсіндірілмеуі тиіс. HP компаниясы осы құжаттағы техникалық немесе редакторлық қателер, не болмаса қалып кеткен мәліметтер үшін жауапты емес.

Бірінші басылым: Сәуір, 2010 ж.

Құжат бөлігінің нөмірі 597857-DF1

Өнім ескертуі

Пайдаланушы нұсқаулығы көптеген модельдерге бірдей болатын мүмкіндіктерді сипаттайды. Кейбір мүмкіндіктер компьютеріңізде болмауы мүмкін.

Қауіпсіздік туралы ескерту хабары

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Қызып кетумен байланысты зақымдарды немесе компьютердің қатты қызып кету жағдайын азайту үшін компьютерді тізеңізге қоймаңыз немесе компьютердің ауа желдеткішін бітемеңіз. Компьютерді тек қатты, тегіс беттің үстіне қойып пайдаланыңыз. Қасында тұрған қосымша принтер сияқты қатты беттің немесе жастық, кілем немесе мата сияқты жұмсақ беттің ауа ағынын бөгеуіне жол бермеңіз. Сонымен қатар, жұмыс кезінде айнымалы ток адаптерінің теріге немесе жастық, кілем немесе мата сияқты жұмсақ бетке тимеуін қадағалаңыз. Компьютер және айнымалы ток адаптері Ақпараттық технология жабдығы қауіпсіздігінің халықаралық стандарты (IEC 60950) арқылы белгіленетін пайдаланушыға рұқсат етілген бет температурасына сай келеді.

Мазмұны

1 Мүмкіндіктер	1
Аппараттық құралдарды анықтау	1
Құрамдас бөліктер	2
Жоғарғы бөліктері	2
Сенсорлы тақта	2
Сенсорлы тақтаның түймешіктері	3
Шамдар	4
Түймешіктер және саусақ ізін оқу құрылғысы (тек таңдаулы үлгілерде)	5
Пернелер	6
Алдыңғы жағындағы бөліктер	7
Оң жақтағы бөліктер	7
Сол жақтағы бөліктер	8
Түбіндегі бөліктер	9
Дисплей бөліктері	10
Сымсыз антенналар (тек таңдаулы үлгілерде)	11
Қосымша жабдық бөліктері	12
Жапсырмалар	13
2 Сымсыз құрылғылар, жергілікті желі және модем	14
Сымсыз құрылғыларды қолдану	14
Сымсыз байланыс және желі күйінің белгішелерін анықтау	15
Сымсыз басқару элементтерін пайдалану	15
Сымсыз байланыс пернесін пайдалану	16
HP Wireless Assistant пайдалану	16
Амалдық жүйе басқару элементтерін пайдалану	17
WLAN құрылғысын қолдану	17
WLAN желісін орнату	17
WLAN жүйесін қорғау	19
WLAN желісіне қосылу	20
Басқа желіге роуминг	20
Bluetooth сымсыз құрылғыларын пайдалану (тек таңдаулы үлгілерде)	21
Bluetooth және интернетке қосылуды ортақ пайдалану (ICS)	21

Жергілікті желіге (LAN) қосылу	22
3 Меңзегіш құрылғылар және пернетақта	23
Меңзегіш құрылғыларды пайдалану	23
Меңзегіш құрылғылар параметрлерін орнату	23
Сенсорлы тақтаны қолдану	23
Сенсорлы тақтаны қосу және сөндіру	24
Сенсорлы тақта іс-қимылдарын пайдалану	25
Жылжу	25
Қысу	26
Айналдыру	26
Сыртқы тінтуірді жалғау	27
Әрекет пернелерін пайдалану	28
Жылдам пернелерді пайдалану	29
Пернетақталарды пайдалану	30
Кірістірілген сандық пернетақтаны пайдалану	30
Қосымша сыртқы сандық пернетақтаны пайдалану	30
Сенсорлы тақта мен пернетақтаны тазалау	31
4 Мультимедиа	32
Мультимедиа мүмкіндіктері	32
Мультимедиалық бөліктерді анықтау	33
Дыбыс деңгейін реттеу	34
Мультимедиа ойнатылымын басқару пернелерін пайдалану	35
Мультимедиа бағдарламалық құралдары	36
HP MediaSmart бағдарламалық құралын пайдалану	36
Алдын ала орнатылған басқа мультимедиа бағдарламалық құралдарын пайдалану	36
Мультимедиялық бағдарламалық құралды дисктен орнату	37
Аудио	38
Сыртқы аудио құрылғыларды қосу	38
Аудио функцияларын тексеру	38
Бейне	39
Сыртқы мониторды немесе проекторды жалғау	39
HDMI құрылғысын жалғау	41
HDMI үшін дыбыс мүмкіндігін реттеу (тек таңдаулы үлгілерде)	41
Веб-камера	42
5 Қуатты басқару	43
Қуат параметрлерін орнату	43

Қуатты үнемдеу күйлерін пайдалану	43
Ұйқы күйін қосу және одан шығу	43
Күту күйін қосу және одан шығу	44
Батарея санауышын қолдану	44
Қуат жоспарын пайдалану	45
Ағымдағы қуат жоспарын қарап шығу	45
Басқа қуат жоспарын таңдау	45
Қуат жоспарларын өзгерту	45
Оянған кезде сұралатын құпиясөзбен қорғау	46
Сыртқы айнаымалы ток қуаты көзін пайдалану	47
Айнаымалы ток адаптерін қосу	48
Батарея қуатын пайдалану	49
Батарея ақпаратын анықтама және қолдау орталығынан табу	49
Батареяны тексеруді қолдану	49
Қалған батарея зарядын көрсету	50
Батареяны салу және шығарып алу	50
Батареяны зарядтау	51
Батареяның тауысылу уақытын ұлғайту	52
Төмен батарея деңгейлерін басқару	52
Төмен батарея деңгейлерін анықтау	52
Төмен батарея деңгейін шешу	52
Сыртқы қуат қолданылғанда төмен батарея деңгейін шешу	52
Зарядталған батарея бар болғанда төмен батарея деңгейін шешу	53
Ешқандай қуат көзі болмағанда төмен батарея деңгейін шешу	53
Компьютер күту күйінен шыға алмайтын кезде төмен батарея деңгейін шешу	53
Батареяны тексеруден өткізу	53
Батарея қуатын үнемдеу	56
Батареяны сақтау	56
Қолданылған батареяны тастау	56
Батареяны ауыстыру	56
Графиканы өңдейтін режимдерді ауыстыру (тек таңдаулы үлгілерде)	58
Компьютердің жұмысын аяқтау	59
6 Дискілер	60
Дискілер ұстау	60
Оптикалық диск	61
Орнатылған оптикалық жинақтағыш дискіні анықтау	61
Оптикалық дискілерді пайдалану	61

Дұрыс дискіні (ықшам дискілерді, DVD және BD дискілерін) таңдау	62
CD-R дискілері	62
CD-RW дискілері	62
DVD±R дискілері	63
DVD±RW дискілері	63
LightScribe DVD+R дискілері	63
Blu-ray дискілері (BD)	63
Ықшам дискіні, DVD немесе BD дискілерін ойнату	63
AutoPlay параметрлерін реттеу	64
DVD дискісінің аймақтық параметрлерін өзгерту	65
Авторлық құқықтар жөніндегі ескерту талаптарын орындау	66
Ықшам дискіге немесе DVD дискісіне көшіру	66
Ықшам немесе DVD дискісін жасау (жазу)	67
Ықшам дискіні, DVD немесе BD дискісін шығарып алу	69
Сыртқы диск жетектерін пайдалану	70
Қатты дискінің жұмысын жақсарту	71
Дискіні дефрагментациялау құралын пайдалану	71
Дискіні тазалау құралын пайдалану	71
Негізгі қатты диск ұясындағы дискіні ауыстыру	72
Дискіні қосымша қатты диск ұясына салу	75
7 Сыртқы құрылғылар	78
USB құрылғысын пайдалану	78
USB құрылғысын жалғау	78
USB құрылғысын ажырату	79
SATA құрылғысын пайдалану	79
eSATA құрылғысын жалғау	80
eSATA құрылғысын ажырату	80
8 Сыртқы медиа карталары	81
Сандық медиа ұясының карталарын пайдалану	81
Сандық картаны салу	81
Сандық картаны шығарып алу	82
9 Жад модульдері	83
10 Қауіпсіздік	88
Компьютерді қорғау	88
Құпиясөздерді пайдалану	89
Windows жүйесінде құпиясөздерді орнату	89

Setup Utility утилитасында құпиясөздерді орнату	90
Әкімші құпиясөзі	90
Әкімші құпиясөзін басқару	91
Әкімші құпиясөзін енгізу	91
Қосылғанда сұралатын құпиясөз	91
Қосылғанда сұралатын құпиясөзді басқару	92
Қосылғандағы құпиясөзді енгізу	92
Вирусқа қарсы бағдарламалық құралды пайдалану	93
Қалқан бағдарламалық құралын пайдалану	93
Маңызды қауіпсіздік жаңартуларын орнату	94
Қосымша қауіпсіздік кабелін орнату	94
Саусақ ізін оқу құрылғысын қолдану (тек таңдаулы модельдерде)	95
Саусақ ізін оқу құрылғысын табу	95
Саусақ іздерін тіркеу	96
Windows жүйесіне кіру үшін тіркелген саусақ ізін пайдалану	97
11 Ақаулықтарды жою	98
WLAN жүйесіне қосылу мүмкін емес	98
Қажет желіге қосылу мүмкін емес	99
Желі белгішесі көрсетілмейді	99
Ағымдағы желі қауіпсіздігінің кодтары қолжетімді емес	99
WLAN қосылымы өте нашар	100
Сымсыз жол жоспарлағышына қосылу мүмкін емес	101
Оптикалық диск салғыш ықшам диск, DVD немесе BD дискісін шығару үшін ашылмайды	102
Компьютер ықшам дискіні, DVD немесе BD дискісін анықтамайды	102
Ықшам диск, DVD немесе BD дискісі ойнатылмайды	103
Ықшам диск, DVD немесе BD дискісі автоматты түрде ойнатылмайды	104
DVD немесе BD дискісіндегі фильм тоқтайды, өткізіп жібереді немесе тұрақсыз ойнатылады	104
DVD немесе BD дискісіндегі фильм сыртқы дисплейде көрінбейді	105
Ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазу үрдісі басталмайды немесе аяқталғанға дейін тоқталады	105
Windows медиа ойнатқышында ойнатылатын DVD немесе BD дискісі ешбір дыбыс шығармайды немесе көрсетілмейді	106
Драйверді қайтадан орнату керек	106
HP құрылғы драйверлерінің ең соңғы нұсқаларын алу	106
Windows құрылғы драйверлерінің ең соңғы нұсқауларын алу	107
Қосымша А Параметрлерді орнату утилитасы (BIOS)	108
Starting Setup утилитасын бастау	108
Starting Setup утилитасын пайдалану	109

Starting Setup утилитасының тілін өзгерту	109
Setup Utility утилитасында шарлау және таңдау	109
Жүйе ақпаратын көрсету	109
Setup Utility утилитасында әдепкі параметрлерді сақтау	110
Setup Utility утилитасынан шығу	111
Setup Utility утилитасының мәзірлері	111
Негізгі мәзір	111
Қауіпсіздік мәзірі	111
Жүйе конфигурациясы мәзірі	112
Диагностикалау мәзірі	112
Қосымша В Бағдарламалық құрал жаңартулары	113
BIOS нұсқасын жаңарту	114
BIOS нұсқасын анықтау	114
BIOS жаңартуын жүктеп алу	114
Бағдарламалар мен драйверлерді жаңарту	116
Қосымша С Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру	117
Қалпына келтіру дискілерін жасау	118
Ақпараттың сақтық көшірмесін жасау	119
Windows жүйесінің сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру мүмкіндігін пайдалану	121
Жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктелерін пайдалану	121
Бастапқы қалпына келтіру нүктелерін жасау уақыты	121
Жүйені қалпына келтіру нүктесін жасау	122
Алдыңғы күнге және уақытқа дейін қалпына келтіру	122
Қалпына келтіруді орындау	122
Қалпына келтіру дискілері арқылы қалпына келтіру	123
Қалпына келтіруге арналған бөлімнен қалпына келтіру (тек таңдаулы үлгілерде) ..	123
Индекс	124

---

1 Мүмкіндіктер

Аппараттық құралдарды анықтау

Компьютерде орнатылған аппараттық құралдардың тізімін көру үшін:

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) тармақтарын таңдаңыз.
2. Жүйелік аймақтағы **Device Manager** (Құрылғы реттеушісі) түймешігін басыңыз.

Құрылғы реттеушісін аппараттық құрылғыны қосу немесе құрылғы конфигурациясын өзгерту үшін пайдаланыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Windows® жүйесі компьютердің қауіпсіздігін жақсартатын пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігін қамтиды. Қолданбаларды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін сізден рұқсат немесе құпиясөз сұралуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) тармағын қараңыз.

Құрамдас бөліктер

Жоғарғы бөліктері

Сенсорлы тақта

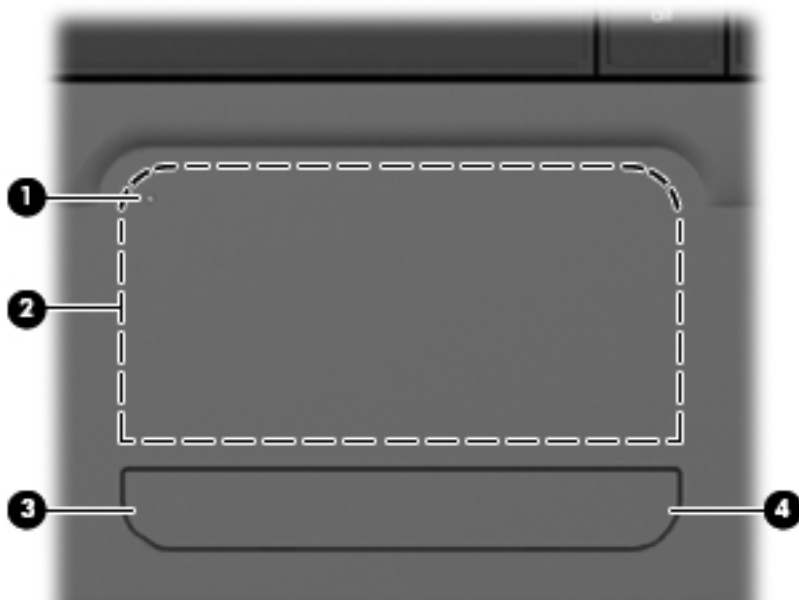

Бөлік	Қызмет
Сенсорлы тақта	Меңзерді жылжытады және экрандағы элементтерді таңдайды немесе іске қосады.

Меңзегіш құрылғының таңдаулы параметрлерін көру немесе өзгерту үшін

1. **Пуск (Бастау) > Устройства и принтеры** (Құрылғылар мен принтерлер) тармақтарын таңдаңыз.
2. Компьютер болып табылатын құрылғыны тінтуірдің оң жақ түймешігімен нұқыңыз.
3. **Параметры мыши** (Тінтуір параметрлері) пәрменін таңдаңыз.

Сенсорлы тақтаның түймешіктері

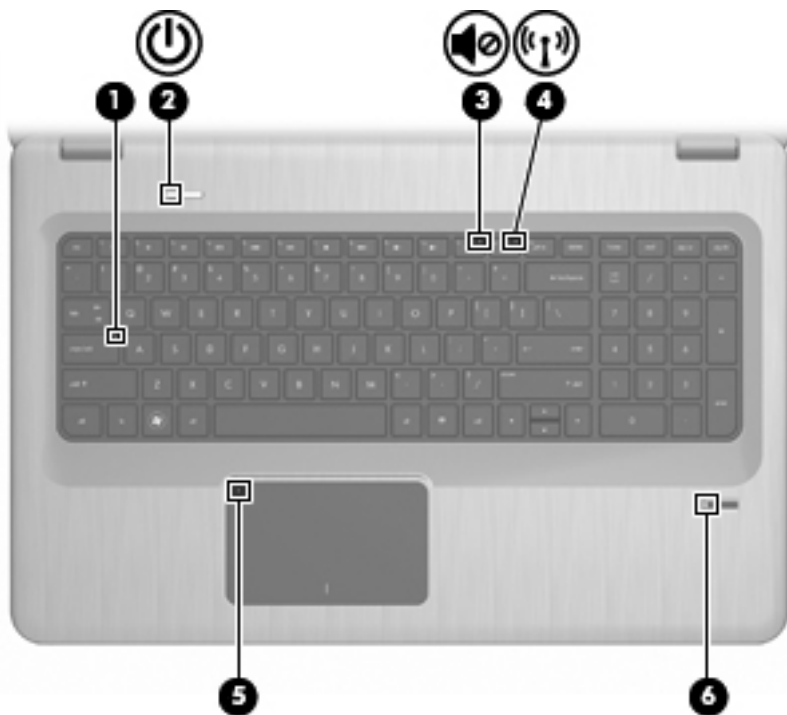

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	 Сенсорлы тақтаны қосу/өшіру түймешігі	Сенсорлы тақтаны қосады және сөндіреді. Сенсорлы тақтаны қосу немесе өшіру үшін, түймешікті екі секунд бойы басып тұрыңыз.
2	Сенсорлы тақтаның сол жақ түймесі	Сыртқы тінтуірдің сол жақ түймешігі сияқты жұмыс істейді.
3	Сенсорлы тақтаның оң жақ түймесі	Сыртқы тінтуірдің оң жақ түймешігі сияқты жұмыс істейді.

Меңзегіш құрылғының таңдаулы параметрлерін көру немесе өзгерту үшін

1. **Пуск (Бастау) > Устройства и принтеры** (Құрылғылар мен принтерлер) тармақтарын таңдаңыз.
2. Компьютер болып табылатын құрылғыны тінтуірдің оң жақ түймешігімен нұқыңыз.
3. **Параметры мыши** (Тінтуір параметрлері) пәрменін таңдаңыз.

Шамдар

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Caps Lock шамы	Жанып тұрса — Caps lock қосулы.
2	Қуат шамы	<ul style="list-style-type: none"> Қосулы—Компьютер қосулы. Жыпылықтау—Компьютер ұйқы күйінде. Өшірулі—Компьютер өшірулі немесе күту күйінде.
3	Volume Mute (Дыбысты өшіру) шамы	Сары—Компьютерде дыбыс өшірулі.
4	Сымсыз байланыс шамы	<ul style="list-style-type: none"> Ақ—Сымсыз жергілікті желі (WLAN) құрылғысы және/немесе Bluetooth® құрылғысы сияқты ішкі сымсыз құрылғы анықталды. Сары—Ешбір сымсыз құрылғы анықталмады.
5	Сенсорлы тақта шамы	Сары—сенсорлы тақта өшірулі.
6	Саусақ ізін оқу құрылғысының шамы	<ul style="list-style-type: none"> Ақ—Саусақ ізі оқылды. Сары—Саусақ ізі оқылмады.

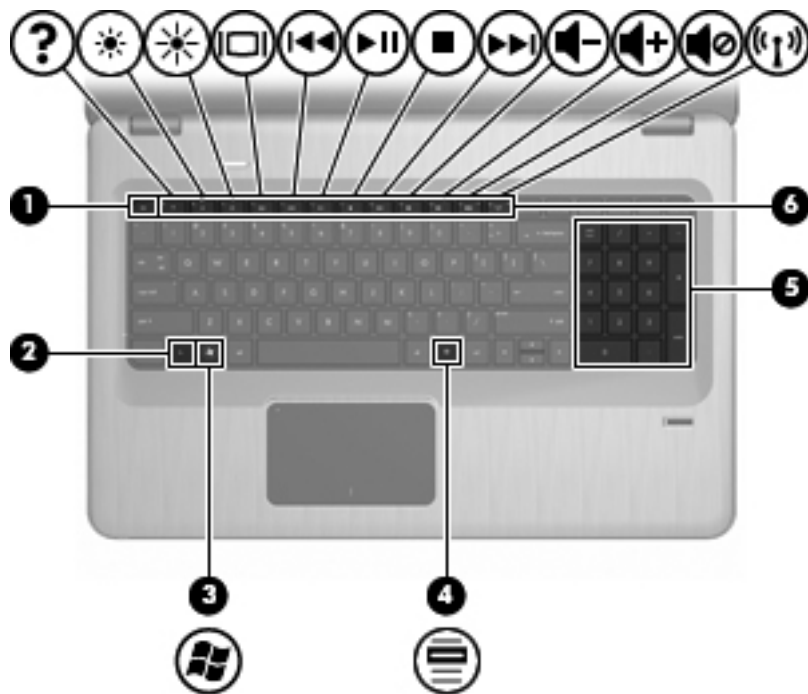
Түймешіктер және саусақ ізін оқу құрылғысы (тек таңдаулы үлгілерде)

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Қуат түймешігі	<p>Питание (Қуат) түймешігін мына әрекеттерді жүзеге асыру үшін басыңыз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Компьютерді қосыңыз. • Ұйқы күйін қосу. • Ұйқы күйінен шығу. • Күту күйінен шығу. <p>Егер компьютер жауап беруді тоқтатса және Windows® жүйесінің өшіру іс реті көмектеспесе, компьютерді өшіру үшін Питание (Қуат) түймесін кем дегенде 5 секунд басып тұрыңыз.</p> <p>Қуат параметрлері туралы қосымша ақпарат алу үшін, Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік) > Параметры электропитания (Қуат параметрлері) тармақтарын таңдаңыз.</p>
2	Саусақ ізін оқу құрылғысы (тек таңдаулы үлгілерде)	Құпиясөз арқылы кірудің орнына, Windows жүйесіне саусақ ізі арқылы кіруге мүмкіндік береді.

Осы кестеде зауыттық параметрлер көрсетіледі. Зауыттық параметрлерді өзгерту туралы ақпаратты Анықтама және қолдау бөлімінен қараңыз.

Пернелер

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	<code>esc</code> пернесі	Жүйе туралы ақпарат көрсетілу үшін <code>esc</code> және <code>fn</code> пернелерін бірге басыңыз.
2	<code>fn</code> пернесі	Жиі қолданылатын жүйелік функцияларды орындау үшін <code>fn</code> пернесін функция пернесі ретінде немесе <code>esc</code> пернесімен бірге басыңыз.
3	Windows логотипті перне	Windows жүйесінің Пуск (Бастау) мәзірін көрсетеді.
4	Windows қолданбалар пернесі	Меңзердің астындағы элементтердің төте жол мәзірін көрсетеді.
5	Кірістірілген сандық пернетақта	Сыртқы сандық пернетақтадағы пернелер сияқты пайдалануға болады.
6	Функциялық пернелер	Жиі қолданылатын жүйелік функцияларды орындау үшін функция және <code>fn</code> пернелерін бірге басыңыз.

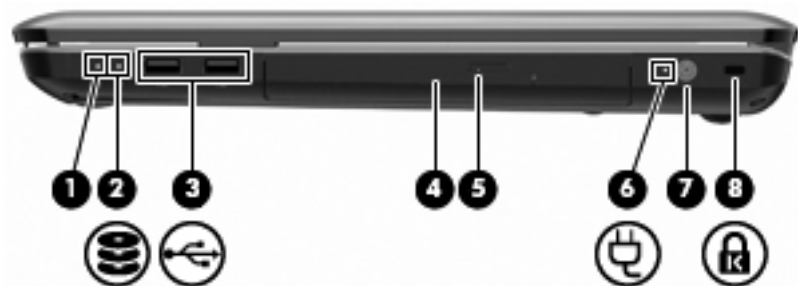

Алдыңғы жағындағы бөліктер

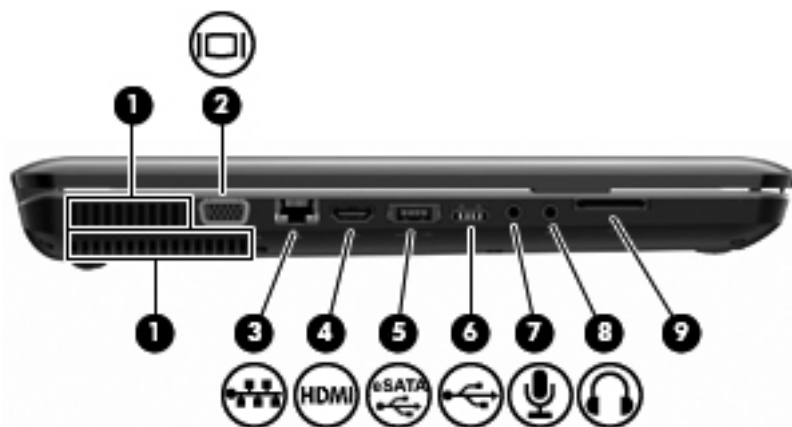
Сипаттама	Қызмет
Динамиктер	Дыбыс шығарады.

Оң жақтағы бөліктер

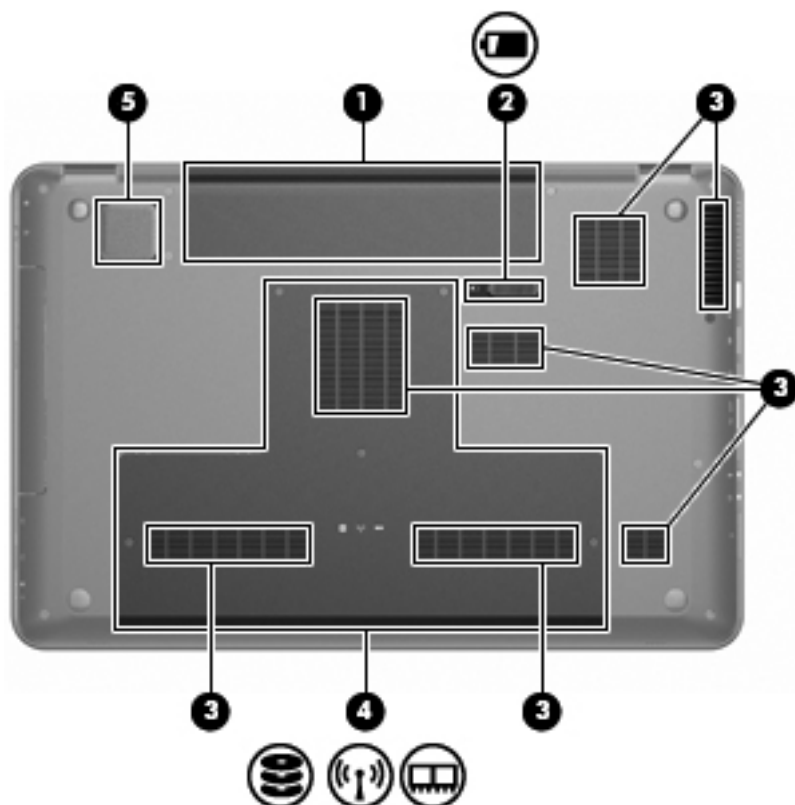
Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Қуат шамы	<ul style="list-style-type: none"> Қосулы—Компьютер қосулы. Жыпылықтау—Компьютер ұйқы күйінде. Өшірулі—Компьютер өшірулі немесе күту күйінде.
2	Қатты диск жетегінің шамы	<ul style="list-style-type: none"> Ақ—Қатты диск жетегі белсенді. Сары—Қатты диск қауіпсіз позицияға орнатылған.
3	USB порттары (2)	Қосымша USB құрылғыларын қосады.
4	Оптикалық дискжетегі шамы	Жыпылықтау—Оптикалық дискіге кіреді.
5	Оптикалық диск	Оптикалық дискілерді оқиды және таңдаулы үлгілерде оптикалық дискілерге жазады.
6	Айнымалы ток адаптерінің шамы	<ul style="list-style-type: none"> Жанып тұрса—компьютер сыртқы қуат көзіне қосылған. Өшірулі—Компьютер сыртқы қуатқа қосылған жоқ.
7	Қуат қосқышы	Айнымалы ток адаптеріне қосылады.
8	Қауіпсіздік кабелінің ұясы	Қосымша қауіпсіздік кабелін қосады. Қауіпсіздік кабелі сақтандырғыш құрал ретінде әрекет ету үшін жасалған, бірақ ол компьютерге күтімсіз қараудан немесе оны ұрланудан қорғай алмауы мүмкін.

Сол жақтағы бөліктер

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Желдеткіштер (2)	Ішкі бөліктерді салқындату үшін ауа ағынын қамтамасыз етеді. ЕСКЕРІМ: Компьютер желдеткіші ішкі бөліктерді салқындату үшін және қызып кетуден қорғау үшін автоматты түрде қосылады. Жұмыс барысында желдеткіштің қосылып-өшірілуі қалыпты жағдай болып табылады.
2	Сыртқы монитор порты	Сыртқы VGA монитормы немесе проекторды қосады.
3	RJ-45 (желі) ұясы	Желілік кабелді қосады.
4	HDMI порты	Ажыратымдылығы жоғары теледидар немесе кез келген сыйысымды сандық не аудио компоненті сияқты қосымша бейне немесе дыбыс құрылғыларын қосады.
5	eSATA/USB порты (тек таңдаулы үлгілерде)	Сыртқы eSATA қатты дискісі сияқты өнімділігі жоғары eSATA құрамдас бөлігін немесе қосымша USB құрылғысын жалғайды. ЕСКЕРІМ: Компьютер үлгісіне байланысты компьютерде тек USB порты болуы мүмкін.
6	USB порты	Қосымша USB құрылғысын жалғайды.
7	Аудио кіріс (микрофон) ұясы	Компьютердің қосымша гарнитура микрофонын, стереомикрофонды немесе моноуралды микрофонды қосады.
8	Аудио шығыс (құлақаспап) ұясы	Қосымша токқа қосылатын стерео үндеткіштерге, құлақпаптарға, тығын тәріздес құлақаспаптарға, гарнитураға не теледидар дыбысы ұясына қосылған кезде дыбыс шығарады.
9	SD картасын оқу құрылғысы	Оқу құралына салынған SD карталарын оқиды.

Түбіндегі бөліктер

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Батарея ұясы	Батареяны ұстайды.
2	Батареяны босату ысырмасы	Батареяны батарея ұясынан шығарады.
3	Желдеткіштер (7)	Ішкі бөліктерді салқындату үшін ауа ағынын қамтамасыз етеді. ЕСКЕРІМ: Компьютер желдеткіші ішкі бөліктерді салқындату үшін және қызып кетуден қорғау үшін автоматты түрде қосылады. Жұмыс барысында желдеткіштің қосылып-өшірілуі қалыпты жағдай болып табылады.
4	Қатты диск ұясы	Негізгі қатты дискіні, жад модулінің ұяларын және WLAN модулін (тек таңдаулы үлгілерде) ұстап тұрады. ЕСКЕРТУ: Жүйенің жауап бермеуін болдырмау үшін, сымсыз модульді еліңіздегі немесе аймағыңыздағы сымсыз құрылғыларды реттеуші үкіметтік агенттікпен қолдануға рұқсат етілген сымсыз модульдермен алмастырыңыз. Егер модульді орнатып, одан кейін ескерту хабарын алсаңыз, компьютер мүмкіндігін қалпына келтіру үшін модульді жойып, анықтама және қолдау орталығы арқылы техникалық қолдау көрсету орталығына хабарласыңыз.
5	Кірістірілген сабвуфер	Жоғары сапалы бас дыбысын шығарады.

Дисплей бөліктері

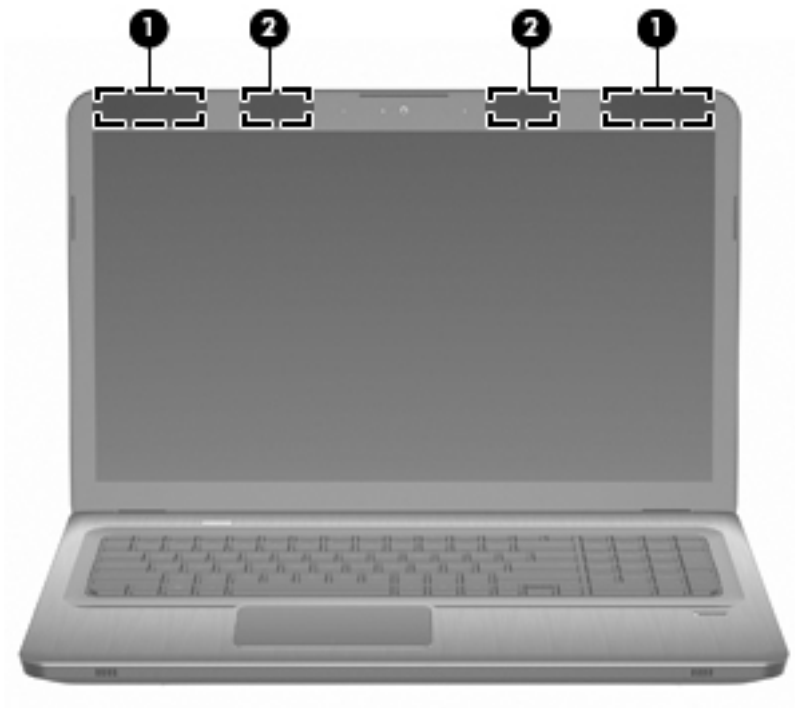
Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Ішкі микрофондар (2)	Дыбыс жазу.
2	Веб-камера шамы	Қосулы—Веб-камера қолданыста.
3	Веб-камера	Бейнені жазады және суреттерді түсіреді.

Сымсыз антенналар (тек таңдаулы үлгілерде)

Таңдаулы компьютер үлгілерінде кем дегенде екі антенна (1, 2) бір немесе бірнеше құрылғыларға сигналдарды жібереді және қабылдайды. Бұл антенналар компьютердің сыртынан көрінбейді.

 ЕСКЕРІМ: Жақсы таратылым үшін антенналардың айналасындағы аймақтарды тез арада кедергілерден тазалаңыз.

Сымсыз байланыс ережелері туралы ескертпелерді Анықтама және қолдау ішіндегі мемлекетіңізде қолданылатын Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелер тарауын қараңыз.

Қосымша жабдық бөліктері

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Қуат сымы*	Айнымалы ток адаптерін айнымалы ток розеткасына қосады.
2	Айнымалы ток адаптері	Айнымалы ток қуатын тұрақты ток қуатына түрлендіреді.
3	Батарея*	Компьютер сыртқы қуат көзіне жалғанбаған кезде, қуатпен қамтамасыз етеді.

* Түрлі елде және аймақта батареялардың және қуат сымының көрінісі әр түрлі болады.

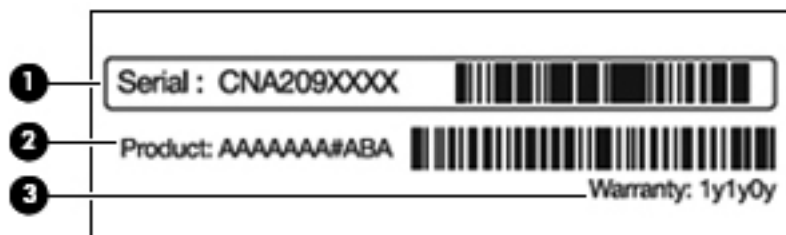
Жапсырмалар

Компьютердегі жапсырмалар жүйе ақаулықтарын жою үшін немесе компьютермен шетелге сапарға шыққанда қажет болуы мүмкін.

- Техникалық сипаттама белгішесі—маңызды ақпаратты қамтиды, соның ішінде:

Техникалық сипаттама белгішесі бар жапсырма компьютердің астында орналасады.

Техникалық қызмет көрсету орталығына хабарласқанда, бұл ақпарат белгілі болуы керек.

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Сериялық нөмірі (с/н)	Әр өнімге тән бірегей әріптен және саннан тұратын код.
2	Өнім атауы	Атау компьютердің артқы жағына жабыстырылады.
3	Кепілдік күшінің мерзімі	Компьютерге берілетін кепілдік мерзімінің ұзақтығын (жылдармен) көрсетеді.

- Microsoft® түпнұсқалық туралы куәлігі—Windows өнім кілті туралы ақпаратты қамтиды. Өнім кілті амалдық жүйені жаңарту немесе ақаулықтарын жою үшін қажет болуы мүмкін. Бұл куәлік компьютердің төменгі жағына жабыстырылады.
- Техникалық деректер жапсырмасы—компьютер туралы техникалық ақпаратты береді. Нормативтік ақпараты бар жапсырма батарея ұясында орналасады.
- Модемді мақұлдау жапсырмасы—модем туралы нормативтік ақпаратты береді және қолдану үшін бекітілген кейбір мемлекеттер мен аймақтардың мақұлдау таңбаларын көрсетеді. Бұл ақпарат шетелге саяхатқа шыққанда қажет болуы мүмкін. Модемнің бекітілген жапсырмасы қатты диск ұясының ішіне жабыстырылады.
- Сымсыз куәлік беру жөніндегі жапсырма(лар) (тек таңдаулы үлгілерде)—Қосымша сымсыз құрылғылар туралы және құрылғылар қолдану үшін бекітілген кейбір мемлекеттер мен аймақтардың мақұлдау жөніндегі таңбалар береді. Қосымша құрылғы сымсыз жергілікті желінің (WLAN) құрылғысы немесе қосымша Bluetooth® құрылғысы болуы мүмкін. Егер компьютерде бір немесе бірнеше сымсыз құрылғылар болса, бір немесе бірнеше куәландыру белгісі компьютермен бірге беріледі. Бұл ақпарат шетелге саяхатқа шыққанда қажет болуы мүмкін. Сымсыз куәландыру белгісі шағын карта бөлімінде орналасады.
- SIM (абонентті анықтау модулі) жапсырмасы (тек таңдаулы үлгілерде)—SIM картасының ICCID кодын (Кірістірілген байланыс картасының коды) береді. Бұл жапсырма батарея орнына жабыстырылған.
- HP мобильді кең жолақты модулінің сериялық нөмірі бар жапсырма (тек таңдаулы үлгілерде)—HP мобильді кең жолақты модулінің сериялық нөмірін көрсетеді. Бұл жапсырма батарея орнына жабыстырылған.

---

2 Сымсыз құрылғылар, жергілікті желі және модем

Сымсыз құрылғыларды қолдану

Сымсыз технология деректерді сым арқылы емес, радио толқындары арқылы тасымалдайды. Компьютер келесі сымсыз құрылғылардың біреуі немесе бірнешеуімен жабдықталған болуы мүмкін:

- Сымсыз жергілікті желі (WLAN) құрылғысы—Компьютерлерді корпоративті офистер, үй және әуежайлар, мейрамханалар, кафелер, қонақ үйлер және университеттер сияқты қоғамдық орындарда (әдетте, Wi-Fi желілері, сымсыз LAN немесе WLAN деп аталатын) сымсыз жергілікті желілерге қосады. WLAN желісінде әрбір мобильді сымсыз құрылғы сымсыз жол жоспарлағышымен немесе сымсыз кіру нүктесімен байланысады.
- Bluetooth құрылғысы (тек таңдаулы үлгілерде)—Компьютерлер, телефондар, принтерлер, құлақаспаптар, үндеткіштер және камералар сияқты басқа Bluetooth қосылған құрылғылармен байланысу үшін басқа жеке аймақтық желіні (PAN) жасайды. PAN желісіндегі әр құрылғы басқа құрылғылармен тікелей байланысады және бұл құрылғылар бір-біріне біршама жақын, әдетте бір-бірінен 10 метр (шамамен 33 фут) қашықтықта болуы тиіс.

WLAN құрылғысы бар компьютерлер келесі IEEE өнеркәсіп стандарттарының біреуін немесе бірнешеуін қолданады:

- 802.11b, алғашқы танымал стандарт, секундына 11 мегапикселден жоғары деректерді тасымалдау жылдамдығын қолданады және 2.4 ГГц жиілігінде жұмыс істейді.
- 802.11g секундына 54 мегапикселден жоғары деректерді тасымалдау жылдамдығын қолданады және 2.4 ГГц жиілігінде жұмыс істейді. 802.11g WLAN құрылғысы 802.11b құрылғыларына кері үйлесімді, сондықтан бірдей желіде жұмыс істей алады.
- 802.11a стандарты 54 Мбит/с-қа дейінгі деректер алу жылдамдығын қолданып, 5 ГГц жиілігімен жұмыс жасайды.

ЕСКЕРІМ: 802.11a құрылғысы 802.11b және 802.11g құрылғылармен үйлесімді емес.

- 802.11n стандарты 450 Мбит/с-қа дейінгі деректер алу жылдамдығын қолданып, 2,4 немесе 5 ГГц жиілігімен жұмыс жасауы мүмкін, осылайша 802.11a, b, және g құрылғыларымен кері үйлесімді болады.

Сымсыз технология жөнінде қосымша мәлімет алу үшін, Анықтама және қолдау ішіндегі ақпаратты және веб-тораптар сілтемесін қараңыз.

Сымсыз байланыс және желі күйінің белгішелерін анықтау

Белгіше	Атауы	Сипаттама
	Сымсыз (қосылған)	Сымсыз байланыс шаманың және сымсыз байланыс пернесінің компьютердегі орналасуын анықтайды. Сондай-ақ, компьютердегі Wireless Assistant бағдарламалық құралын анықтайды және бір немесе бірнеше сымсыз құрылғылардың қосылғандығын анықтайды.
	Сымсыз (ажыратылған)	Компьютердегі Wireless Assistant бағдарламалық құралын анықтайды және барлық сымсыз құрылғылардың өшірілгендігін анықтайды.
	Сымды желі (қосылған)	Бір немесе бірнеше желі драйверлерінің орнатылғандығын және бір немесе бірнеше желі құрылғыларының желіге қосылғандығын көрсетеді.
	Сымды желі (өшірілген/ажыратылған)	Бір немесе бірнеше драйверлердің орнатылғандығын, бірақ ешбір желі құрылғылары қосылмағандығын (немесе Windows басқару тақтасында барлық желі құрылғыларының ажыратылғандығын) анықтайды.
	Желі (қосылған)	Бір немесе бірнеше желі драйверлерінің орнатылғандығын және бір немесе бірнеше желі құрылғыларының желіге қосылғандығын көрсетеді.
	Желі (ажыратылған)	Бір немесе бірнеше желі драйверлерінің орнатылғанын және сымсыз қосылымдардың жұмыс істемегенін, бірақ ешбір желі құрылғыларының сымсыз желіге қосылмағандығын анықтайды.
	Желі (өшірілген/ажыратылған)	Бір немесе бірнеше желі драйверінің орнатылғанын, бірақ сымсыз байланыстар жоқ екенін (немесе барлық сымсыз желі құрылғыларының сымсыз байланыс пернесі немесе HP Wireless Assistant құралымен ажыратылғанын) көрсетеді.

Сымсыз басқару элементтерін пайдалану

Компьютердегі сымсыз құрылғыларды мына құралдарды пайдалану арқылы басқарады:

- Сымсыз байланыс әрекет пернесі немесе жылдам перне (**fn+f12**)
- HP Wireless Assistant бағдарламалық құралы
- HP Connection Manager бағдарламалық құралы (тек таңдаулы үлгілерде)
- Амалдық жүйе басқару элементтері

Сымсыз байланыс пернесін пайдалану

Үлгісіне қарай, компьютерде сымсыз байланыс пернесі, бір немесе бірнеше сымсыз құрылғы, бір немесе екі сымсыз байланыс шамы болады. Компьютердегі сымсыз құрылғылардың барлығы зауытта қосылады, сондықтан компьютерді қосқанда сымсыз байланыс шамы ақ түспен жанады.

Сымсыз байланыс шамы жеке құрылғылардың емес, сымсыз құрылғылардың жалпы қуат күйін анықтайды. Сымсыз байланыс шамы ақ болса, кем дегенде бір сымсыз құрылғы қосулы. Егер сымсыз байланыс шамы сары түспен жанып тұрса, сымсыз құрылғылар өшірілген.

Сымсыз құрылғылар зауытта қосылатындықтан, оларды бір уақытта қосу немесе өшіру үшін, сымсыз байланыс пернесін пайдаланыңыз. Жеке сымсыз құрылғылар Wireless Assistant бағдарламалық құралы арқылы басқарылады.

HP Wireless Assistant пайдалану

Сымсыз құрылғы Wireless Assistant бағдарламалық құралын пайдалану арқылы қосылады және өшіріледі. Егер сымсыз құрылғы орнату бағдарламасы арқылы ажыратылса, сымсыз құрылғы Wireless Assistant бағдарламалық құралын пайдалану арқылы қосылмас немесе ажыратылмас бұрын оны Setup утилитасы арқылы қайта қосу қажет.

ЕСКЕРІМ: Сымсыз құрылғыны қосу немесе ажырату компьютерді желіге немесе Bluetooth® арқылы қосылған құрылғыға автоматты түрде қоспайды.

Сымсыз құрылғылардың күйін көру үшін, **Показать скрытые значки** (Жасырылған белгішелерді көрсету) белгішесін, яғни хабарландыру аймағының сол жағындағы көрсеткіні басыңыз және тінтуір меңзерін сымсыз байланыс белгішесінің үстіне орналастырыңыз.

Егер сымсыз байланыс белгішесі хабарландыру аймағында көрсетілмесе:

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Аппарат және дыбыс) > **Центр мобильности Windows** (Windows ұтқырлық орталығы) тармақтарын таңдаңыз.
2. Windows мобильділікті басқару орталығының төменгі жолында орналасқан Wireless Assistant қатарындағы Сымсыз байланыс белгішесін басыңыз. Wireless Assistant ашылады.
3. **Свойства** (Сипаттар) параметрін таңдаңыз.
4. Значок Wireless Assistant в области уведомлений (Хабарландыру аймағындағы Wireless Assistant белгішесі) ұясына құсбелгі қойыңыз.
5. **Применить** (Қолдану) пәрменін таңдаңыз.
6. **Закреть** (Жабу) пәрменін таңдаңыз.

Толық ақпаратты Wireless Assistant бағдарламалық құралының анықтамасынан қараңыз. Анықтама бөліміне кіру үшін

1. Windows мобильділікті басқару орталығындағы белгішені басы арқылы Wireless Assistant бағдарламалық құралын ашыңыз.
2. **Справка** (Анықтама) түймешігін басыңыз.

Амалдық жүйе басқару элементтерін пайдалану

Кейбір амалдық жүйелер кірістірілген сымсыз құрылғылар мен сымсыз қосылымды басқару жолын ұсынады. Мысалы, Windows қосылымды немесе желіні орнатуға, желіге қосылуға, сымсыз желілерді басқаруға және желі ақаулықтарын тексеруге және жөндеуге мүмкіндік беретін желі және ортақ қолдану орталығымен қамтамасыз етеді.

Желі және ортақтасу орталығына кіру үшін, **Пуск (Бастау) > Панель Управления (Басқару тақтасы) > Сеть и Интернет (Желі және Интернет) > Центр управления сетями и общим доступом (Желі және ортақтасу орталығы)** тармақтарын таңдаңыз.

Қосымша ақпарат алу үшін, **Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау)** тармақтарын таңдаңыз.

WLAN құрылғысын қолдану

WLAN құрылғысымен сымсыз жол жоспарлағыш немесе сымсыз кіру нүктесі арқылы байланыстырылған басқа компьютерлерден және қосалқы құралдардан құрылған сымсыз жергілікті желіге (WLAN) кіруге болады.

 ЕСКЕРІМ: Сымсыз жол жоспарлағыш және сымсыз кіру нүктесі терминдері жиі бір-бірінің орнына қолданылады.

- Корпоративтік немесе жалпы WLAN желісі сияқты кең ауқымды WLAN жүйесі әдетте көптеген компьютерлерді және керек-жарақтарын жайластырып, керекті желілік функцияларды бөле алатын сымсыз кіру нүктелерін пайдаланады.
- Үй немесе шағын кеңселік WLAN жүйесі бірнеше сымсыз немесе сымды компьютерлерге интернет қосылымын, басып шығарғышты және файлдарды аппараттық немесе бағдарламалық құралдардың қосымша бөліктерін талап етпей, ортақ пайдалануға мүмкіндік беретін сымсыз жол жоспарлағышты пайдаланады.

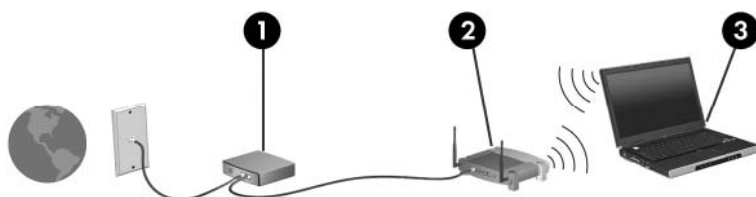
Компьютерде WLAN құрылғысын қолдану үшін, WLAN инфрақұрылымына (қызмет провайдері немесе қоғамдық не біріккен желі арқылы берілген) қосылыңыз.

WLAN желісін орнату

WLAN құрылғысын орнату және Интернетке қосылу үшін төмендегілер қажет:

- Кең жолақты модем (DSL немесе кабельді) **(1)** және Интернет провайдерінен (ISP) сатып алынған жоғары жылдамдықты интернет қызметі
- Сымсыз жол жоспарлағыш (бөлек сатылады) **(2)**
- Сымсыз компьютер **(3)**

Төменде берілген суретте интернетке қосылған сымсыз желінің орнатымы мысалға келтірілген.

Желі кеңейген сайын интернетке кіру үшін желіге қосымша сымсыз және сымды компьютерлерді қосуға болады.

WLAN желісін орнату бойынша көмек керек болса, жол жоспарлағыштың өндірушісі немесе интернет қызметінің провайдері (ISP) берген ақпаратты қараңыз.

WLAN жүйесін қорғау

WLAN стандарты тек шектелген қауіпсіздік мүмкіндіктермен (негізінен қауіптірек шабуыл түрлерінен гөрі, ақпараттың кездейсоқ тыңдалуына кедергі жасау үшін) жасалғандықтан, WLAN жүйелерінің қауіпсіздік жүйесіндегі танымал және тіркелген қауіпті жағдайларға шалдығуы мүмкін екенін түсіну керек.

Қоғамдық аймақтар немесе кофеханалар және әуежайлар сияқты адам көп аймақтар ешқандай қауіпсіздікті қамтамасыз етпейді. Сымсыз өндірушілер мен байланыс орнының қызмет провайдерлері қоғамдық ортада қауіпсіздікті және жасырын болуды ұлғайтатын жаңа технологияларды жетілдіруде. Байланыс орнында компьютердің қауіпсіздігі туралы сенімді болмасаңыз, өрескел емес электрондық пошта жіберу және негізгі интернетте іздеу сияқты желі әрекеттерімен шектеніңіз.

WLAN құрылғысын орнату немесе бар WLAN желісіне кіру кезінде, әрқашан рұқсатсыз кіруден желіні қорғау үшін қауіпсіздік мүмкіндіктерін қосыңыз. Жалпы қауіпсіздік деңгейлері WPA-Personal протоколы және WEP протоколы болып табылады. Сымсыз радио сигналдары желі сыртында жүретіндіктен, басқа WLAN құрылғылары қорғалмаған сигналдарды қабылдауы және желіге қосылуы (шақырусыз) немесе ол арқылы жіберілетін ақпаратты иеленуі мүмкін. WLAN желісін қорғау үшін

- Қауіпсіздігі кірістірілген сымсыз сигнал таратқышты қолдану

Көптеген сымсыз негізгі станциялар, шлюздер, жол жоспарлағыштары сымсыз қауіпсіздік протоколдары және қалқандар сияқты кірістірілген қауіпсіздік мүмкіндіктерімен қамтамасыз етеді. Дұрыс сымсыз сигнал таратқышпен көптеген жалпы сымсыз қауіпсіздік қатерлерінен желіні қорғай аласыз.

- Қалқанның артында жұмыс істеу

Брандмауэр желіге жіберілген деректерді де, сұраныстарды да тексеретін және кез келген сезікті элементтерден бас тартатын тосқауыл болып табылады. Қалқандар бағдарламалық құралда да, жабдықта да жұмыс істейді. Кейбір желілер екі түрдің бірігуін қолданады.

- Сымсыз шифрлауды қолдану

Күрделі шифрлау протоколдарының түрлері WLAN үшін қолданылады. Желі қауіпсіздігі үшін ең тиімді шешімді табыңыз:

- WEP протоколы — WEP кілті арқылы тасымалдаудан бұрын барлық желі деректерін кодтайтын немесе шифрлайтын сымсыз қауіпсіздік протоколы. Желі WEP кілтін тағайындайды, бірақ өз кілтіңізді орнатуға, басқа кілтті жасауға немесе басқа қосымша параметрлерді таңдауға болады. Басқа пайдаланушылар WLAN желісіне дұрыс кілтсіз кіре алмайды.
- WPA бағдарламасы WEP протоколы сияқты желі арқылы тасымалданатын деректерді шифрлау және шифрын ашу үшін қауіпсіздік параметрлерін қолданады. Дегенмен, шифрлаулар үшін WEP сияқты бір статикалық қауіпсіздік кілтті қолданудың орнына, WPA әрбір бума үшін көп сырлы жаңа кілтті жасау үшін «уақытша кілтті біріктіру протоколын» (TKIP) қолданады. Сондай-ақ, ол желідегі әр компьютер үшін әртүрлі кілт жиындарын жасайды.

WLAN желісіне қосылу

WLAN жүйесіне қосылу үшін

1. WLAN құрылғысының қосылуы екендігіне көз жеткізіңіз. Қосылған болса, сымсыз байланыс шамы ақ түспен жанады. Сымсыз байланыс шамы сөніп тұрса, сымсыз байланыс пернесін басыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Кейбір үлгілерде барлық сымсыз құрылғылар өшірулі болғанда, сымсыз байланыс шамы сары түспен жанып тұрады.

2. Хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан Сеть (Желі) белгішесін басыңыз.
3. Тізімнен WLAN желісін таңдаңыз.
4. **Подключить** (Қосылу) перменін таңдаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Егер WLAN тізімі көрсетілсе, сымсыз жол жоспарлағышы ауқымының немесе кіру нүктесінің сыртындасыз.

- Желі қауіпсіз қосылған WLAN болса, ұсыныс берілгенде, желінің қауіпсіздік кілтін (қауіпсіздік коды болып табылады) енгізіп, байланыс толық орнатылу үшін **ОК** түймешігін басыңыз.
- Егер қосылатын желіні көрмесеңіз, **Открыть центр управления сетями и общим доступом** (Желілер мен ортақ пайдалануды басқару орталығын ашу) перменін таңдап, **Настройка нового подключения или сети** (Жаңа қосылым немесе желіні орнату) түймешігін басыңыз. Мүмкіндіктер тізімі ашылады. Желіні таңдап, оған қосылыңыз немесе жаңа желі қосылысты жасаңыз.

Қосылыс жасалғаннан кейін, тінтуір меңзерін қосылымның атын және күйін растау үшін хабарландыру аймағындағы Сеть (Желі) белгішесінің үстіне орналастырыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Жұмыс ауқымы (сымсыз сигналдардың жету алыстығы) WLAN кіруіне, жол жоспарлағышын өндірушіге және басқа электрондық құрылғылардан алынған кедергілерге немесе қабырғалар және едендер сияқты құрылымды тосқауылдарға байланысты болады.

WLAN желісін қолдану туралы қосымша ақпаратты төмендегілерден табуға болады:

- Сымсыз жол жоспарлағышы мен басқа WLAN жабдығымен қамтылған интернет провайдері және пайдаланушы нұсқаулықтары
- Анықтама және қолдау ақпараты және веб-тораптардың сілтемелері

Қасыңыздағы қоғамдық WLAN жүйелерінің тізімін алу үшін, ISP провайдерімен байланысыңыз немесе вебтен іздеңіз. Қоғамдық WLAN жүйелерінің тізімін беретін веб-тораптарға Cisco Internet Mobile Office Wireless Locations, Hotspotlist және Geekttools кіреді. Баға және қосылу талаптары үшін әрбір қоғамдық WLAN орындарын тексеріңіз.

Басқа желіге роуминг

Компьютерді басқа WLAN желісінің ауқымынан жылжытсаңыз, Windows сол желіге қосылуға әрекет жасайды. Егер әрекет сәтті болса, компьютер автоматты түрде жаңа желіге қосылады. Егер Windows жүйесі жаңа желіні танытпаса, «WLAN желісіне қосылу» бөліміндегі нұсқауларды орындаңыз.

Bluetooth сымсыз құрылғыларын пайдалану (тек таңдаулы үлгілерде)

Bluetooth құрылғысы, әдетте, мына электрондық құрылғыларды байланыстыратын физикалық кабель қосылымдарын ауыстыратын қысқа ауқымды сымсыз байланыстарды қамтамасыз етеді.

- Компьютерлер (жұмыс үстелі, ноутбук, қалта компьютері)
- Телефондар (ұялы, сымсыз, смартфон)
- Сурет түсіретін құрылғылар (принтер, камера)
- Дыбыстық құрылғылар (гарнитура, үндеткіштер)

Bluetooth құрылғысы Bluetooth құрылғыларының дербес желісін орнатуға мүмкіндік беретін тең дәрежелі мүмкіндікті қамтамасыз етеді. Bluetooth құрылғыларының параметрлерін реттеу және оларды пайдалану туралы ақпаратты Bluetooth бағдарламалық құралының анықтамасынан қараңыз.

Bluetooth және интернетке қосылуды ортақ пайдалану (ICS)

HP компаниясы Bluetooth мүмкіндігі бар компьютерді басты компьютер ретінде орнатып, оны басқа компьютерлер интернетке қосылатын шлюз ретінде **пайдаланбауды** ұсынады. Екі немесе одан да көп компьютер Bluetooth арқылы қосылған кезде және компьютерлердің біреуінде интернетке қосылуды ортақ пайдалану мүмкіндігі қосылған кезде басқа компьютерлер интернетке Bluetooth желісі арқылы қосыла алмайды.

Bluetooth құралының күші компьютер және ұялы телефондар, басып шығарғыштар, камералар және PDA құрылғыларын қамтитын сымсыз құрылғылар арасындағы ақпарат көшірілуін үндестіруде болып табылады. Екі немесе одан да көп компьютердің Bluetooth арқылы интернетті ортақ пайдалану үшін үздіксіз қосылу мүмкінсіздігі Bluetooth және Windows амалдық жүйесінің шектеуі болып табылады.

Жергілікті желіге (LAN) қосылу

Жергілікті желіге (LAN) қосылу 8 істікшелі RJ-45 желілік кабелін (бөлек сатылады) талап етеді. Егер желілік кабельде ТД және радио сигналдарындағы кедергілерді болдырмайтын кедергіні жаншу схемасы (1) бар болса, кабельдің осы схема орналасқан ұшын (2) компьютерге қарай бағыттаңыз.

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ток соғу, өрт шығу немесе жабдықтарды зақымдау қаупін азайту үшін телефон немесе модем кабелін RJ-45 (желілік) ұясына жалғамаңыз.

Желілік кабельді жалғау үшін

1. Желілік кабельді компьютердегі желі ұясына (1) жалғаңыз.
2. Кабельдің екінші ұшын қабырғадағы желі ұясына (2) жалғаңыз.

---

3 Меңзегіш құрылғылар және пернетақта

Меңзегіш құрылғыларды пайдалану

Меңзегіш құрылғылар параметрлерін орнату

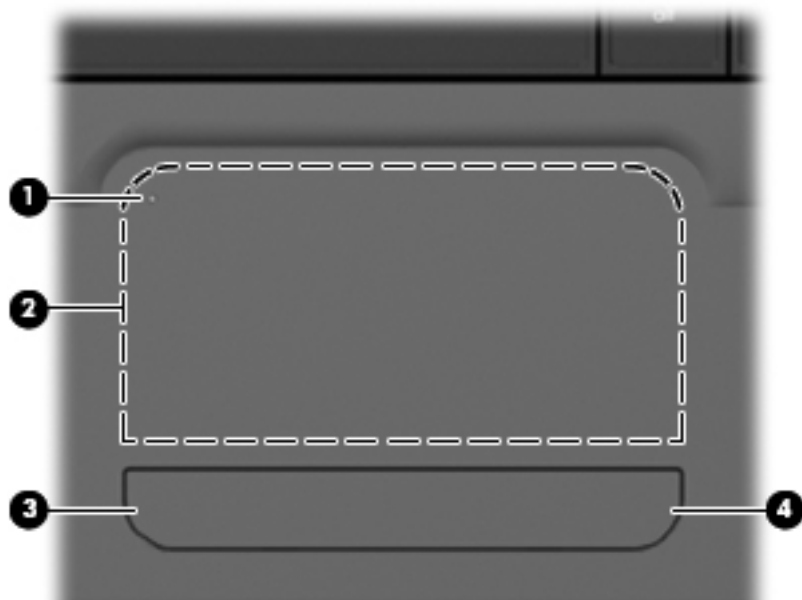
Түймешік теңшелімі, басу жылдамдығы және меңзер параметрлері сияқты меңзегіш құрылғыларына арналған параметрлерді теңшеу үшін, Windows жүйесіндегі тінтуір параметрлерін қолданыңыз.

Тінтуір параметрлерін қолдану үшін

1. **Пуск** (Бастау) > **Устройства и принтеры** (Құрылғылар мен принтерлер) тармақтарын таңдаңыз.
2. Компьютер болып табылатын құрылғыны тінтуірдің оң жақ түймешігімен нұқыңыз.
3. **Параметры мыши** (Тінтуір параметрлері) пәрменін таңдаңыз.

Сенсорлы тақтаны қолдану

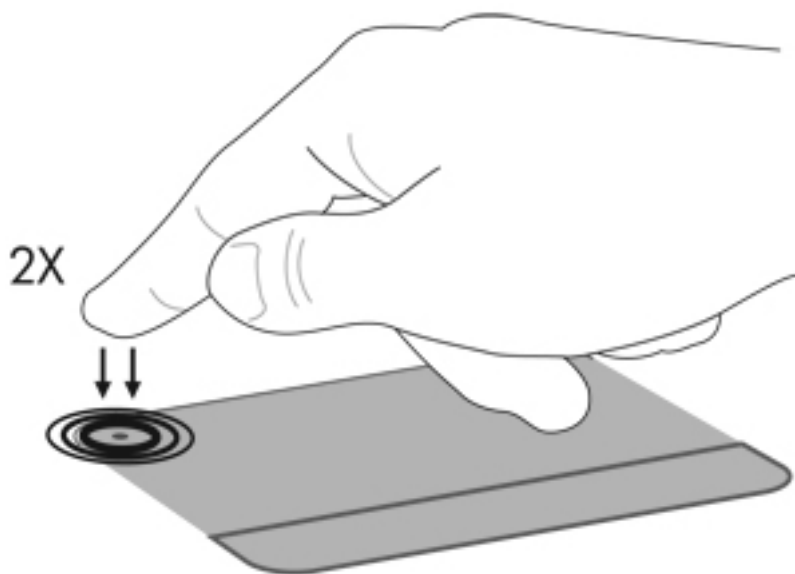
Төмендегі сурет пен кесте компьютердің сенсорлы тақтасын сипаттайды.

Бөлік	Сипаттама
(1) Сенсорлы тақтаны өшіру көрсеткіші	Сенсорлы тақта аймағын қосу немесе өшіру үшін, «Сенсорлы тақта өшірулі» көрсеткішін екі рет жылдам түртіңіз. ЕСКЕРІМ: Сенсорлы тақта аймағы белсенді болғанда, шам жанбайды.
(2) Сенсорлы тақта аймағы	Меңзерді жылжытады және экрандағы элементтерді таңдайды немесе іске қосады.
(3) Сенсорлы тақтаның сол жақ түймесі	Сыртқы тінтуірдің сол жақ түймешігі сияқты жұмыс істейді.
(4) Сенсорлы тақтаның оң жақ түймесі	Сыртқы тінтуірдің оң жақ түймешігі сияқты жұмыс істейді.

Сенсорлы тақтаны қосу және сөндіру

Сенсорлы тақта зауытта қосылған. Сенсорлы тақта аймағы белсенді болғанда, шам жанбайды. Сенсорлы тақтаны қосу және өшіру үшін, сенсорлы тақта шамын екі рет тез түртіңіз.

Сенсорлы тақта іс-қимылдарын пайдалану

Сенсорлы тақта басқа сенсорлы тақтаның іс-қимылдарын қолдайды. Сенсорлы тақтаның іс-қимылдарын белсендіру үшін, сенсорлы тақтада екі бармақты төмендегі бөлімдерде сипатталғандай орналастырыңыз.

Қимылдарды қосу немесе өшіру үшін, тапсырмалар тақтасының оң жақ шетіндегі хабарландыру аймағында орналасқан **Synaptics** белгішесін басып, Отключить жесты (Қимылдарды өшіру) құсбелгісін қойыңыз немесе алып тастаңыз. Белгілі бір қимылды қосу немесе өшіру үшін, **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Аппарат және дыбыс) > **Мышь** (Тінтуір) > **Параметры устройства** (Құрылғы параметрлері) > **Параметры** (Параметрлер) тармақтарын таңдап, қосылатын немесе өшірілетін қимылдың жанына құсбелгі қойыңыз немесе алып тастаңыз.

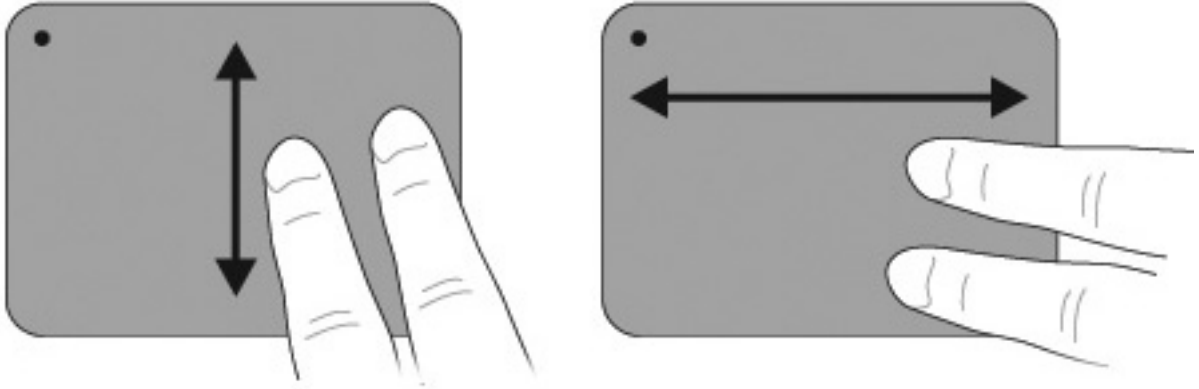
Жылжу

Жылжыту бетте немесе суретте жоғары немесе төмен жылжу үшін пайдаланылады. Жылжу үшін екі саусақты сенсорлы тақтаға арасын кішкене алшақ орналастырып, оларды сенсорлы тақтада жоғары, төмен, сол немесе оң жаққа жылжытыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Жылжу жылдамдығы саусақ жылдамдығы арқылы басқарылады.

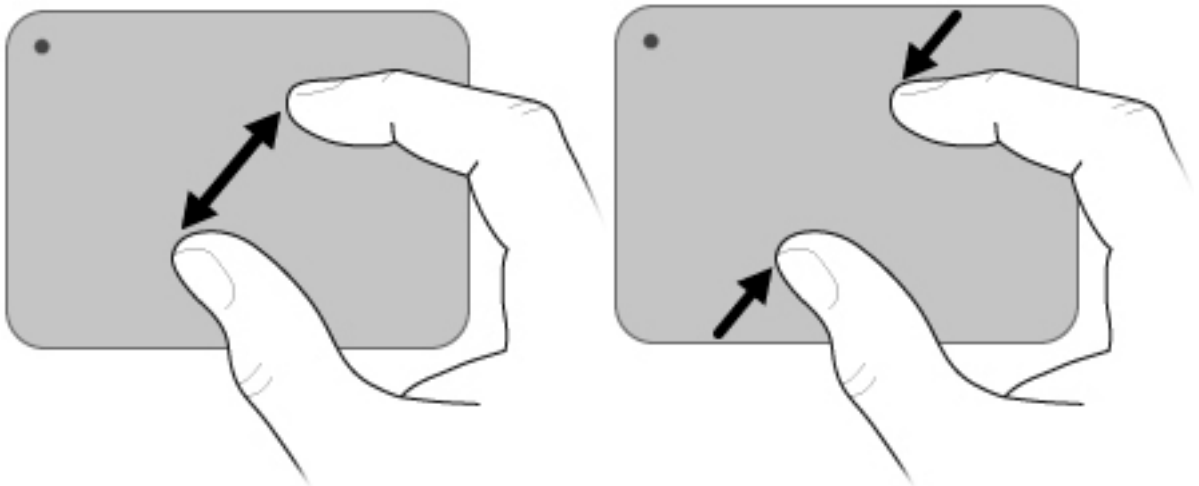

Қысу

Қысу әрекеті PDF, суреттер және фотосуреттер сияқты элементтерде ірілеу не кішілеу мүмкіндігін береді.

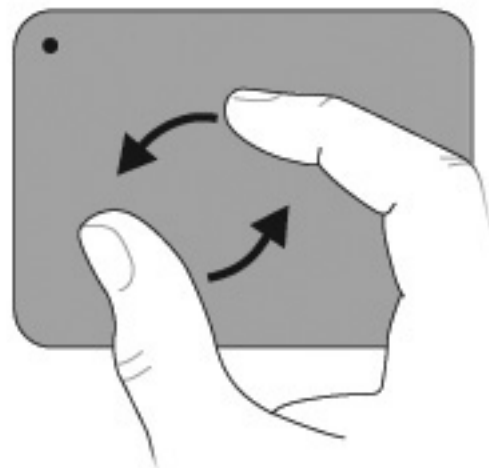
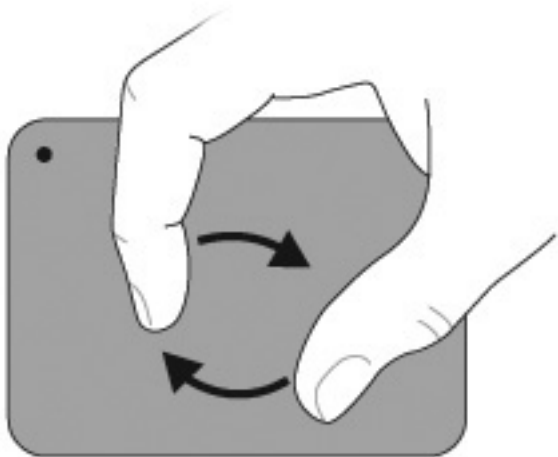
Шымшу үшін:

- Үлкейту үшін екі саусақты сенсорлы тақтада қысып ұстаңыз, одан кейін нысанның өлшемін ұлғайту үшін саусақтарды жан-жаққа жылжытыңыз.
- Кішірейту үшін екі бармақты сенсорлы тақтада жан-жақта ұстап, нысанның өлшемін кішірейту үшін саусақтарды бірге жылжытыңыз.

Айналдыру

Бұру мүмкіндігі фотосуреттер мен беттер сияқты элементтерді бұруға көмектеседі. Бұру үшін, бармағыңыз бен сұқ саусағыңызды сенсорлы тақта үстінде шеңбер жасап бұраңыз.

Сыртқы тінтуірді жалғау

Сыртқы USB тінтуірін компьютерге компьютердегі USB порттарының біреуін пайдалану арқылы жалғаңыз. Сондай-ақ, USB тінтуірі компьютерге қосымша қондыру құрылғысы немесе қосымша кеңейту өнімі арқылы жалғанады.

Әрекет пернелерін пайдалану

Әрекет пернелері пернетақтаның үстіңгі жағындағы пернелерге тағайындалған арнайы әрекеттерді орындайды.

Әрекет пернесін пайдалану үшін, тағайындалған функцияны белсендіруге пернені басып ұстап тұрыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Әрекет пернесі функциясы зауытта қосылған. Бұл мүмкіндікті Setup Utility құралында ажыратуға болады. Егер бұл мүмкіндік Setup Utility құралында ажыратылса, тағайындалған функцияны іске қосу үшін, fn және әрекет пернесін басуға қажетіңіз болуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін, [Параметрлерді орнату утилитасы \(BIOS\) 108-бетте](#) бөлімін қараңыз.

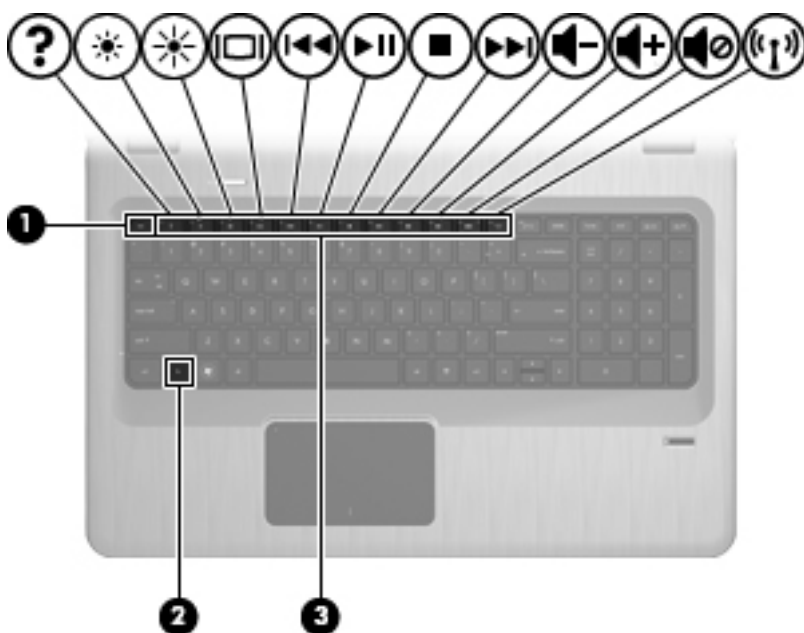

Белгіше	Сипаттама
	Windows амалдық жүйесі мен компьютер, сұрақтарға жауаптар, оқулықтар мен компьютер үшін жаңартулар туралы ақпаратты қамтитын анықтама және қолдау орталығын ашады. Сонымен қатар, анықтама және қолдау орталығы ақаулықтарды автоматты жою қызметін және қолдау көрсетуші мамандармен хабарласу сілтемелерін ұсынады.
	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда, экран біртіндеп жарықтығын төмендетеді.
	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда, экран біртіндеп жарықтығын көбейтеді.
	Жүйеге қосылған дисплейлердің арасында экран кескінін ауыстырып көрсетеді. Мысалы, егер монитор компьютерге қосылған болса, осы перне басылғаннан кейін экран кескіні компьютер дисплейінен монитор дисплейіне ауыстырылып, компьютер мен монитордың екеуінде көрсетіледі. Сыртқы мониторлардың басым бөлігі компьютерден бейне апаратын сыртқы VGA бейне стандарты арқылы қабылдайды. Экран кескінін ауыстыру пернесі, сонымен қатар, компьютерден бейне апаратын алатын басқа құрылғылар арасында кескіндерді ауыстырады.
	Аудио ықшам дискідегі алдыңғы жолды немесе DVD немесе BD дискісіндегі алдыңғы бөлімді ойнатады.
	Ықшам дискіні, DVD немесе BD дискісін ойнатады, уақытша тоқтатады немесе жалғастырады.
	Ықшам дискінің, DVD немесе BD дискісін дыбыс немесе бейне ойнатуын тоқтатады.
	Аудио ықшам дискідегі келесі жолды, ал DVD немесе BD дискілерінде келесі бөлімді ойнатады.
	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда, үндеткіштің дыбыс деңгейі біртіндеп төмендейді.
	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда, үндеткіштің дыбыс деңгейі біртіндеп артады.

Белгіше	Сипаттама
	Үндеткіш дыбысын өшіреді немесе қайта қосады.
	Сымсыз байланыс мүмкіндігін қосады немесе ажыратады. ЕСКЕРІМ: Бұл перне сымсыз қосылысты орнатпайды. Сымсыз қосылысты орнату үшін сымсыз желі де орнатылуы қажет.
<code>prt sc</code>	Компьютер экранының суретін түсіріп, аралық сақтағышқа көшіреді.

Жылдам пернелерді пайдалану

Жылдам пернелер — **fn** пернесі (1) мен **esc** пернесінің (2) немесе әрекет пернесінің (3) тіркесімдері.

Жүйенің аппараттық бөліктері және жүйенің BIOS нұсқасының нөмірі туралы ақпарат көрсетілу үшін, **fn+esc** пернелер тіркесімін басыңыз. Сіз пайдаланатын қолданбаға байланысты, **fn** пернесін және әрекет пернелерінің біреуін басқан кезде, осы қолданба ішіндегі ерекше төте мәзір ашылады.

Жылдам перне пәрменін пайдалану үшін

- **fn** пернесін, содан кейін жылдам перне пәрменінің екінші пернесін басыңыз.
– немесе –
- **fn** пернесін басып ұстап тұрып, жылдам перне пәрменінің екінші пернесін басыңыз да, екі пернені бір мезгілде жіберіңіз.

Пернетақталарды пайдалану

Компьютерде кірістірілген сандық пернетақта болады, сондай-ақ, ол қосымша сыртқы сандық пернетақтаны немесе сандық пернетақтасы бар қосымша сыртқы пернетақтаны да қолданады.

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	num lk пернесі	Қосылған таңдаулы сандық пернетақта үшін біріктірілген сандық пернетақтаны немесе сандарды құлыптау мүмкіндігін қосады немесе өшіреді. ЕСКЕРІМ: Компьютер өшірілгенде белсенді боп тұрған пернетақта функциясы компьютер қайта қосылғанда қалпына келеді.
2	Кірістірілген сандық пернетақта	Сыртқы сандық пернетақтадағы пернелер сияқты пайдалануға болады.

Кірістірілген сандық пернетақтаны пайдалану

Сандарды құлыптау мүмкіндігінің қосұлы не өшірулі болуына байланысты біріктірілген сандық пернетақтадағы пернелер әр түрлі істейді. Num lock зауытта өшіріледі.

- Num lock қосұлы кезде, пернетақта пернелері нөмірлер тереді.
- Num lock өшірулі болған кезде, пернетақта пернелері көрсеткі, бір бет жоғары немесе бір бет төмен пернелері сияқты жұмыс істейді.

Num lock мүмкіндігін қосу немесе өшіру үшін біріктірілген пернетақтағы num lk пернесін басыңыз.

Қосымша сыртқы сандық пернетақтаны пайдалану

Сыртқы сандық пернетақталардың көбінде пернелер num lock функциясы қосұлы немесе өшірулі болғанына байланысты басқаша жұмыс істейді. (Num lock зауытта өшіріледі.)

- Num lock қосұлы кезде, пернетақта пернелерінің көбі нөмірлер жазады.
- Num lock өшірулі болған кезде, пернетақта пернелерінің көбі көрсеткі, бір бет жоғары немесе бір бет төмен пернелері сияқты жұмыс істейді.

Сыртқы пернетақтадағы num lock қосулы болғанда, компьютердегі num lock шамы жанып тұрады. Сыртқы пернетақтадағы num lock өшірулі болғанда, компьютердегі num lock шамы өшіп тұрады.

Сыртқы пернетақтадағы num lock мүмкіндігін қосу не өшіру үшін компьютердегі емес, сыртқы пернетақтадағы **num lk** пернесін басыңыз.

Сенсорлы тақта мен пернетақтаны тазалау

Сенсорлы тақтаның беті кір немесе май болса, меңзер экран бетінде бір қалыпты жылжымайды. Бұған жол бермеу үшін сенсорлы тақтаны дымқыл шүберекпен сүртіңіз және компьютерді пайдаланғанда қолыңызды жиі жуып тұрыңыз.

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ішкі бөлшектерінен ток соғуды болдырмай немесе ішкі бөліктеріне зақым келтірмей тазалау үшін шаңсорғышты қолданбаңыз. Шаңсорғышты қолданғанда, пернетақта бетіне тұрмыстық қалдықтар жиналып қалады.

Пернелердің жабысып қалуын болдырмау және пернелер арасында тұрып қалатын шаң, талшықтар мен бөлшектерді алып тастау үшін, пернетақтаны үнемі тазалап тұрыңыз. Түтікшелі қысылған ауа баллонымен пернелердің жан-жағы мен астындағы қалдықтарды үрлеп тазартып, кетіруге болады.

---

4 Мультимедиа

Мультимедиа мүмкіндіктері

Музыканы тыңдауға, киноларды қарауға және суреттерді қарауға мүмкіндік беретін компьютерде мультимедиалық мүмкіндіктер қамтылған. Компьютерде төмендегідей мультимедиа бөліктері болуы мүмкін:

- Аудио және бейне дискілерін ойнатуға арналған оптикалық диск
- Музыка тыңдауға арналған кірістірілген үндеткіштер
- Жеке аудио файлдарды жазуға арналған кірістірілген микрофон
- Бейнелерді түсіріп, ортақ пайдалануға мүмкіндік беретін ішкі веб-камера
- Музыканы, киноларды және суреттерді ойнатуға және басқаруға мүмкіндік беретін алдын ала орнатылған мультимедиалық бағдарламалық құрал
- Мультимедиа тапсырмаларына жылдам кіруді қамтамасыз ететін мультимедиа пернелері

ЕСКЕРІМ: Компьютерде барлық тізімделген мүмкіндіктердің қамтылмауы мүмкін.

Мультимедиалық бөліктерді анықтау

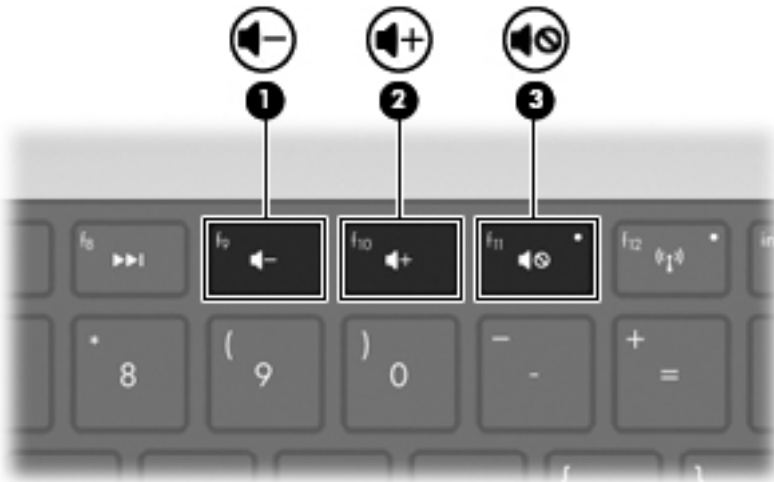

Элемент	Сипаттама	Қызмет
1	Ішкі сандық қос торлы микрофондар (2)	Дыбыс жазу.
2	Веб-камера шамы	Бейне бағдарламалық құралы веб-камераға кірген кезде жанып тұрады.
3	Веб-камера	Бейнені жазады және суреттерді түсіреді.
4	Дыбыс деңгейін азайту пернесі	Дыбыс деңгейін төмендетеді.
5	Дыбыс деңгейін көбейту пернесі	Дыбыс деңгейін арттырады.
6	Volume Mute (Дыбысты өшіру) пернесі	Үндеткіш дыбысын өшіреді немесе қайта қосады.
7	Үндеткіштер (2)	Дыбыс шығарады.
8	Аудио шығыс (құлақаспап) ұясы	Токқа қосылатын қосымша стерео үндеткіштерге, құлақаспаптарға, тығын тәріздес құлақаспаптарға, гарнитураға немесе теледидар дыбысы ұясына қосылған кезде дыбыс шығарады. АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Жарақаттану қаупін азайту үшін, гарнитураларды және құлақаспаптарды киер алдында, дыбыс деңгейін реттеңіз. Қосымша қауіпсіздік ақпаратын <i>Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелерден</i> қараңыз.
9	Аудио кіріс (микрофон) ұясы	ЕСКЕРІМ: Құрылғы гарнитура ұясына қосылған кезде, компьютер үндеткіштері ажыратылады. Қосымша компьютердің гарнитура микрофонын, стерео микрофонды немесе моно микрофонды қосады.

Дыбыс деңгейін реттеу

Дыбыс деңгейін компьютердің дыбыс деңгейін реттеу пернелері арқылы реттеңіз.

- Дыбыс деңгейін төмендету үшін, [Уменьшить уровень звука](#) (Дыбыс деңгейін азайту) пернесін **(1)** басыңыз.
- Дыбыс деңгейін арттыру үшін, [Увеличить уровень звука](#) (Дыбыс деңгейін көбейту) пернесін **(2)** басыңыз.
- Дыбысты өшіру немесе қайта қосу үшін, [Volume Mute](#) (Дыбысты өшіру) пернесін **(3)** басыңыз.

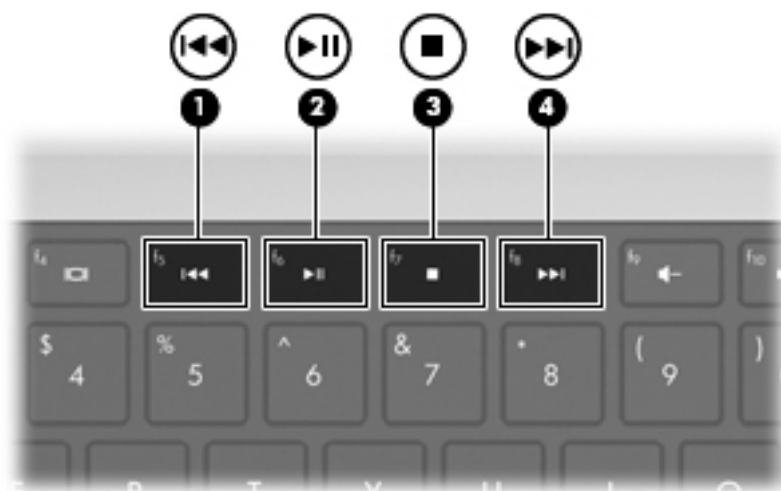

 ЕСКЕРІМ: Дыбыс деңгейін Windows амалдық жүйесі мен кейбір бағдарламалар арқылы басқаруға болады.

Мультимедиа ойнатылымын басқару пернелерін пайдалану

Мультимедиа ойнатылымын басқару пернелері сыртқы оптикалық дискке (бөлек сатылады) салынған аудио ықшам дискінің, DVD немесе BD дискісінің ойнатылымын басқарады.

- Аудио ықшам диск немесе DVD дискісі ойнап тұрмаған кезде, дискіні **(2)** ойнату үшін, [Воспроизведение/Пауза](#) (Ойнату/тоқтата тұру) пернесін басыңыз.
- Аудио ықшам дискі, DVD ойнатылған кезде, төмендегі пернелерді пайдаланыңыз:
  - Аудио ықшам дискінің алдыңғы жолшығын немесе DVD дискісінің алдыңғы бөлімін ойнату үшін, [Предыдущая дорожка](#) (Алдыңғы жолшық) пернесін **(1)** басыңыз.
  - Дискінің ойнатылуын тоқтата тұру немесе қайта қосу үшін, [Воспроизведение/Пауза](#) (Ойнату/тоқтата тұру) пернесін **(2)** басыңыз.
  - Дискіні тоқтату үшін, [Стоп](#) (Тоқтату) пернесін **(3)** басыңыз.
  - Аудио ықшам дискінің келесі жолшығын немесе DVD дискісінің келесі бөлімін ойнату үшін, [Следующая дорожка](#) (Келесі жолшық) пернесін **(4)** басыңыз.

Мультимедиа бағдарламалық құралдары

Мультимедиа бағдарламалық құралы музыка тыңдауға, кино және суреттер көруге мүмкіндік береді.

HP MediaSmart бағдарламалық құралын пайдалану

HP MediaSmart бағдарламасы компьютерді мобильді ойын-сауық орталығына айналдырады. Музыканы тыңдаңыз, DVD және BD дискілеріндегі фильмдер қараңыз, теледидарды интернеттен және тікелей эфирден көріңіз және фото суреттер жиындарын басқарыңыз немесе өзгертіңіз.

 ЕСКЕРІМ: Ішкі ТД тюнерінің (тек таңдаулы үлгілерде) немесе қосымша сыртқы ТД тюнерін (бөлек сатылады) қолданып, компьютерде тікелей эфирдегі теледидар бағдарламаларын көріңіз, жазып алыңыз және тоқтатып қойыңыз.

MediaSmart мыналарды қамтиды:

- Интернет ТД—Интернетке қосылу арқылы ескі классикалық музыка ойнатып, түрлі теледидар көрсетілімдері мен арналарынан таңдап және толық экранда көрсетілетін HP теледидарын көріңіз.
- Фото суреттер мен бейнелерді жүктеу қолдауы
  - MediaSmart фотосуреттерін Snapfish сияқты интернеттегі фотосуреттерді сақтау тораптарына жүктеңіз.
  - Үйдегі бейнелерді (мысалы, кірістірілген веб-камера көмегімен жасалған күлкілі бейнелерді) YouTube торабына жүктеңіз.
- Pandora интернет радиосы (Солтүстік Америкада ғана)—Тек сіз үшін таңдалған музыканың интернеттегі таралымын тыңдаңыз.

MediaSmart бағдарламасын іске қосу үшін, компьютердің жұмыс үстеліндегі MediaSmart белгішесін екі рет басыңыз.

MediaSmart бағдарламасын пайдалану туралы қосымша ақпарат алу үшін, **Пуск (Бастау) > Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) тармақтарын таңдап, іздеу жолағына MediaSmart деп теріңіз.

Алдын ала орнатылған басқа мультимедиа бағдарламалық құралдарын пайдалану

 ЕСКЕРІМ: Кейбір бағдарламалар ішкі қалталарда орналасуы мүмкін.

Алдын ала орнатылған басқа мультимедиа бағдарламалық құралдарын табу үшін

1. **Пуск (Бастау) > Все программы** (Барлық бағдарламалар) тармақтарын таңдаңыз.
2. Қолданғыңыз келетін мультимедиа бағдарламасын ашыңыз. Мысалы, егер аудио ықшам дискіні ойнату үшін, Windows медиа ойнатқышын пайдалану қажет болса, **Проигрыватель Windows Media** (Windows медиа ойнатқышы) белгішесін нұқыңыз.

Мультимедиялық бағдарламалық құралды дисктен орнату

Кез келген мультимедиа бағдарламалық құралын ықшам дискіден немесе DVD дискісінен орнату үшін

1. Дискіні оптикалық жинақтағыш дискжетегіне салыңыз.
2. Орнату шебері ашылғанда, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
3. Сұралған жағдайда, компьютерді қайта іске қосыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Компьютермен берілген бағдарламалық құралды пайдалану туралы ақпарат алу үшін, бағдарламалық құрал өндірушісінің нұсқауларын қараңыз. Бұл нұсқаулар бағдарламалық құралмен бірге дискіде немесе өндірушінің веб-торабында берілуі мүмкін.

Аудио

Компьютерде бар бірқатар аудио функциялары мына әрекеттерді орындауға мүмкіндік береді:

- Музыканы компьютер үндеткіштері және/немесе қосылған сыртқы үндеткіштер арқылы тыңдау.
- Ішкі микрофон арқылы дыбысты жазу немесе сыртқы микрофонды жалғау.
- Интернеттен музыканы жүктеу.
- Мультимедиа көрсетілімдерін аудио және кескіндерді пайдалану арқылы жасау.
- Шұғыл хабарлама жіберу бағдарламасы арқылы дыбыс және кескіндерді беру.
- Радио бағдарламаларды тарату (тек таңдаулы үлгілерде) немесе FM радио сигналдарын қабылдау.
- Аудио ықшам дискілерді жасау немесе дискіге «жазу».

Сыртқы аудио құрылғыларды қосу

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Жарақаттану қаупін азайту үшін, гарнитураларды және құлақаспаптарды киер алдында, дыбыс деңгейін реттеңіз. Қосымша қауіпсіздік ақпаратын *Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелерден* қараңыз.

Сыртқы үндеткіштер, құлақаспаптар немесе микрофон сияқты сыртқы құрылғыларды қосу үшін, құрылғымен бірге берілген ақпаратты қараңыз. Жақсы нәтижеге жету үшін

- Құрылғы кабелі компьютердегі дұрыс ұяға қауіпсіз түрде жалғанғандығына көз жеткізіңіз. Әдетте, кабель қосқыштарының түстері компьютердегі тиісті ұялар түстеріне сәйкес келеді.
- Сыртқы құрылғы үшін керекті драйверлердің барлығы орнатылғандығын тексеріңіз.

 ЕСКЕРІМ: Драйвер — құрылғы қолданатын бағдарламалар мен құрылғы арасындағы аудармашы сияқты қажетті бағдарлама.

Аудио функцияларын тексеру

Компьютерде жүйелік дыбысты тексеру үшін

1. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы)** тармақтарын таңдаңыз.
2. **Оборудование и звук (Аппараттық құрал және дыбыс)** параметрін таңдаңыз.
3. **Звук (Дыбыс)** пәрменін таңдаңыз.
4. Дыбыс терезесі көрсетілгенде, **Звуки (Дыбыстар)** қойыншасын нұқыңыз.
5. **Программные события (Бағдарламалар оқиғалары)** параметрі астынан дыбыс сигналы немесе ескерту дыбысы сияқты кез келген дыбыс оқиғасын таңдаңыз.
6. **Тест (Тексеру)** түймешігін басыңыз. Дыбысты үндеткіштер немесе қосылған құлақаспаптар арқылы естуіңіз қажет.

Жазу функцияларын тексеру үшін

1. **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Стандартные (Керек-жарақтар) > Устройство звукозаписи (Дыбысты жазу құрылғысы)** тармақтарын таңдаңыз.
2. **Начать запись (Жазуды бастау)** түймешігін басып, микрофонмен сөйлеңіз. Жазу кезінде жақсы нәтиже алу үшін, микрофонға тікелей сөйлеп, артқы шу жоқ параметрде дыбысты жазыңыз.
3. Файлды жұмыс үстеліне сақтаңыз.
4. Дыбысты ойнату үшін, Windows медиа ойнатқышын немесе MediaSmart құралын ашыңыз.

Компьютерде аудио параметрлерін өзгерту немесе растау үшін, **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Оборудование и звук (Аппараттық құрал және дыбыс) > Звук (Дыбыс)** тармақтарын таңдаңыз.

Бейне

Компьютерде бар бірқатар бейне функциялары мына әрекеттерді орындауға мүмкіндік береді:

- Фильмдер көру.
- Интернет арқылы ойындар ойнау.
- Суреттер мен бейне өңдеу және көрсетілімдер жасау.
- Сыртқы бейне құрылғыларын жалғау.
- Теледидарды, ажыратымдылығы жоғары теледидарды қоса, көру (тек таңдаулы үлгілерде).

Сыртқы мониторды немесе проекторды жалғау

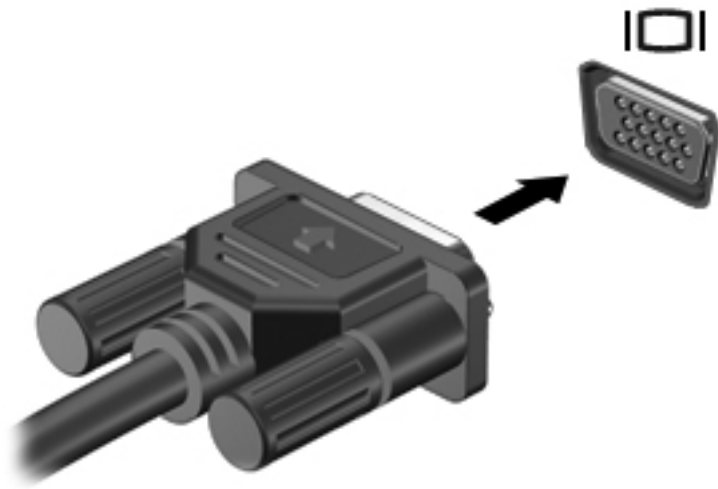
Сыртқы монитор немесе проектор сияқты сыртқы дисплей құрылғысы компьютерге сыртқы монитор порты арқылы жалғанады.

Дисплей құрылғысын жалғау үшін, құрылғы кабелін сыртқы монитор портына қосыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Дұрыс жалғанған сыртқы дисплей кескінді көрсетпесе, оны құрылғыға жіберу үшін, **Экран кескінін ауыстыру** пернесін басыңыз. **Экран кескінін ауыстыру** пернесін баса берсе, экран кескіні компьютер дисплейі мен құрылғы арасында ауысып отырады.

HDMI құрылғысын жалғау

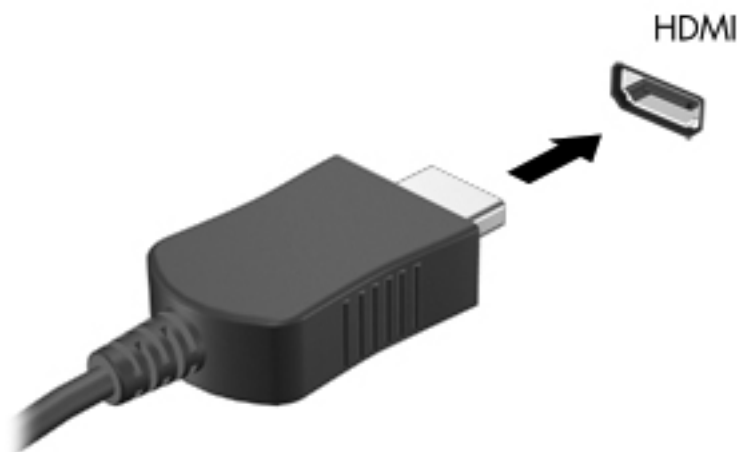
Компьютерде HDMI (High Definition Multimedia Interface) порты бар. HDMI порты компьютерді ажыратымдылығы жоғары теледидар сияқты қосымша бейне дерек немесе дыбыстық құрылғысына не болмаса кез келген үйлесімді сандық немесе дыбыстық құралдарына жалғайды.

Бір мезгілде компьютер дисплейінде немесе қандай да бір басқа қолданылатын сыртқы дисплейде суретті қолдану кезінде, компьютер HDMI портына жалғанған бір HDMI құрылғысын қолданады.

 ЕСКЕРІМ: Бейне сигналдарын HDMI порты арқылы жіберу үшін, HDMI кабелі (бөлек сатылады) керек. Кабельді электрондық тауарлар сатылатын дүкендерден сатып алуға болады.

Бейне немесе аудио құрылғысын HDMI портына жалғау үшін

1. HDMI кабелінің бір ұшын компьютердегі HDMI портына жалғаңыз.

2. Кабельдің екінші ұшын бейне құрылғысына өндіруші нұсқауларына сәйкес жалғаңыз.
3. Суретті компьютерге жалғанған дисплей құрылғылары арасында ауыстыру үшін, компьютердегі [Экран кескінін ауыстыру](#) пернесін басыңыз.

HDMI үшін дыбыс мүмкіндігін реттеу (тек таңдаулы үлгілерде)

HDMI арқылы дыбысты реттеу үшін

1. Ажыратымдылығы жоғары ТД сияқты аудио немесе бейне құрылғысын HDMI портына жалғаңыз.
2. Әдепкі дыбыстық ойнату құрылғысын реттеу үшін
  - a. Хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан **Динамики** (Үндеткіштер) белгішесін тінтуірдің оң жақ түймешігімен нұқыңыз.
  - b. **Устройства воспроизведения** (Ойнату құрылғылары) тармағын таңдаңыз.
  - c. Воспроизведение (Ойнату) қойыншасында **Цифровой выход** (Сандық шығыс) немесе **Цифровое устройство вывода (HDMI)** (Сандық шығыс құрылғысы (HDMI)) параметрін таңдаңыз.

- d. **Установить по умолчанию** (Әдепкі орнату) пәрменін таңдаңыз.
- e. **ОК** түймешігін басыңыз.

Дыбысты компьютер үндеткіштеріне беру үшін

1. Хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан **Динамики** (Үндеткіштер) белгішесін тінтуірдің оң жақ түймешігімен нұқыңыз.
2. **Устройства воспроизведения** (Ойнату құрылғылары) тармағын таңдаңыз.
3. Воспроизведение (Ойнату) қойыншасындағы **Динамики** (Үндеткіштер) параметрін таңдаңыз.
4. **Установить по умолчанию** (Әдепкі орнату) пәрменін таңдаңыз.
5. **ОК** түймешігін басыңыз.

Веб-камера

Кірістірілген веб-камера компьютер дисплейінің үстіңгі жағында орналасқан. Веб-камера — бейнені түсіріп, ортақ пайдалануға мүмкіндік беретін енгізу құрылғысы.

Веб-камераны пайдалану үшін

1. Жұмыс үстеліндегі **HP MediaSmart** белгішесін басыңыз.
2. MediaSmart бағдарламасындағы SmartMenu мәзірінен Видео (Бейне) белгішесін басыңыз.
3. **Веб-камера** пәрменін таңдаңыз.

HP MediaSmart бағдарламалық құралын пайдалану туралы қосымша ақпарат алу үшін **Пуск** (Бастау) > **Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) тармақтарын таңдап, іздеу жолағына MediaSmart деп жазыңыз.

Веб-камераның оптималды жұмыс істеуі үшін

- Егер мультимедиа файлдарын қарау не оны басқа LAN жүйесіндегі немесе желіаралық қалқаннан тыс пайдаланушыға жіберу кезінде ақаулықтар пайда болса, желіаралық қалқанды уақытша өшіріп, орындау қажет тапсырмаларды орындаңыз, одан кейін желіаралық қалқанды қайтадан қосыңыз. Ақаулықты толығымен жою үшін, желіаралық қалқанды қажетінше қайтадан реттеп, басқа рұқсатсыз кіруді анықтау жүйелерінің ережелерін және параметрлерін орнатыңыз.
- Мүмкіндігінше, жарқын жарық көздерін камера артына және сурет аймағынан тыс жерге орналастырыңыз.

5 Қуатты басқару

Қуат параметрлерін орнату

Қуатты үнемдеу күйлерін пайдалану

Компьютерде зауытта қосылған қуатты үнемдеудің екі күйі бар: Ұйқы күйі және күту күйі.

Ұйқы күйі қосылғанда, қуат шамдары жыпылықтап, экран тазарады. Жұмыс жадқа сақталады және күту күйіне қарағанда ұйқы күйінен жылдамырақ шығуға мүмкіндік береді. Компьютер ұзақ мерзім үшін ұйқы күйінде болғанда немесе ұйқы күйі кезінде батарея өте төмен деңгейге жеткенде, компьютер күту күйіне қосылады.

Күту күйі қосылғанда, жұмыс қатты дискідегі күту файлына сақталады және компьютер өшіріледі.

 ЕСКЕРТУ: Аудио және видео файлдарын ойнатудың мүмкін нашарлауын, аудио немесе бейне ойнату жұмысының жоғалуын немесе ақпараттың жоғалуын болдырмау үшін, дискіден не сыртқы медиа картасынан оқу немесе оған жазу кезінде ұйқы немесе күту күйін қоспаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Компьютер ұйқы күйінде немесе күту күйінде болғанда, желіге қосылудың кез келген түрін қосуды немесе компьютердің кез келген функцияларын орындай алмайсыз.

Ұйқы күйін қосу және одан шығу

Батареяның қуаты іске қосылғанда, жүйе зауытта белсенді болмаудың 15-ші минутында және сыртқы қуатпен іске қосылғанда, белсенді болмаудың 30-шы минутында ұйқы күйіне қосылуға орнатылған.

Қуат параметрлері мен үзілістері Windows жүйесінің Панель управления (Басқару тақтасындағы) Параметры электропитания (Қуат параметрлерін) қолдану арқылы өзгертіледі.

Компьютер қосулы болған ұйқы күйін қосу үшін

- Питание (Қуат) түймешігін басыңыз.
- Дисплейді жабыңыз.
- **Пуск** (Бастау) түймешігін басып, **Завершение работы** (Жұмысты аяқтау) түймешігінің жанындағы көрсеткіні, одан кейін **Спящий режим** (Күту режимі) түймешігін басыңыз.

Ұйқы күйінен шығу үшін

- Қуат түймешігін басыңыз.
- Егер экран сөніп тұрса, оны қосыңыз.

- Пернетақтадағы кез келген пернені немесе қашықтан басқару құралындағы кез келген түймені басыңыз (тек таңдаулы үлгілерде).
- Сенсорлық тақтаны іске қосыңыз.

Компьютер Күту режимінен шыққанда, қуат шамы жанады және Күту режиміне өту алдында тұрған экран қайтарылады.

ЕСКЕРІМ: Егер құпия сөз ұйқы күйінен шығу кезінде керек болса, сұралғанда, Windows құпия сөзін енгізіңіз.

Күту күйін қосу және одан шығу

Күту күйі батарея қуаты мен сыртқы қуат көзінің екеуінде жұмыс істегенде немесе батарея өте төмен заряд деңгейіне жеткенде әрекетсіздіктің 1080 минут (18 сағат) кейін қосылады.

Қуат параметрлері мен үзілістері Windows жүйесінің Панель управления (Басқару тақтасындағы) Параметры электропитания (Қуат параметрлерін) қолдану арқылы өзгертіледі.

Күту күйіне өту үшін, **Пуск** (Бастау) түймешігін басып, **Завершение работы** (Жұмысты аяқтау) түймешігіне жақын орналасқан көрсеткіні нұқыңыз, одан кейін **Перейти в ждущий режим** (Күту күйіне өту) белгішесін нұқыңыз.

Күту күйінен шығу үшін Питание (Қуат) түймесін басыңыз. Қуат шамдары жанып, Әрекетсіздік режиміне өту алдында тұрған экран қайтарылады.

ЕСКЕРІМ: Егер құпия сөз күту күйінен шығу кезінде керек болса, сұралғанда, Windows құпия сөзін енгізіңіз.

Батарея санаушысын қолдану

Батарея санаушысы хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан. Батарея санаушысы қуат параметрлерін жылдам ашуға, батарея зарядының қалған деңгейін көруге және басқа қуат жоспарын таңдауға мүмкіндік береді.

- Батарея зарядының қалған деңгейін және ағымдағы қуат жоспарын экранда көру үшін, меңзерді батарея санаушысы белгішесінің үстінен апарыңыз.
- Қуат параметрлерін ашу немесе қуат жоспарын өзгерту үшін, Индикатор батарей (Батарея санаушысы) белгішесін басып, тізімнен бір тармақты таңдаңыз.

Индикатор батарей (Батарея санаушысының) әртүрлі белгішелері компьютердің батарея қуатымен немесе сыртқы қуатпен жұмыс атқарып тұрғандығын көрсетеді. Заряды аз батарея деңгейіне, өте төмен батарея деңгейіне немесе резервті батарея деңгейіне жеткенде белгішелер үстіне хабарлама шығады.

Батарея санаушысының белгішесін жасыру немесе көрсету үшін

1. **Отображать скрытые значки** (Жасырын белгішелерді көрсету) белгішесін тінтуірдің оң жақ түймешігімен басыңыз, бұл хабарландыру аймағының сол жағындағы көрсеткі.
2. **Настройка значков уведомлений** (Ескерту белгішелерінің параметрлерін реттеу) пәрменін таңдаңыз.
3. Қуат белгішесін көрсету үшін Поведение (Тәртібі) бағанының астындағы **Отображать значки и уведомления** (Белгіше мен хабарландыруды көрсету) тармағын таңдаңыз.
4. **ОК** түймешігін басыңыз.

Қуат жоспарын пайдалану

Қуат жоспары компьютердің қуатты пайдалану жолын басқаратын жүйелік параметрлердің жинағы. Қуат жоспарлары қуатты үнемдеуге немесе өнімділікті арттыруға көмектеседі.

Қуат жоспарының параметрлерін өзгертуге немесе жеке қуат жоспарын жасауға болады.

Ағымдағы қуат жоспарын қарап шығу

Ағымдағы қуат жоспарын қарап шығу үшін

- Тапсырмалар тақтасының оң жақ шетіндегі хабарландыру аймағында орналасқан батарея көрсеткіші белгішесін басыңыз.
– немесе –
- **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Электропитание** (Қуат параметрлері) тармақтарын таңдаңыз.

Басқа қуат жоспарын таңдау

Басқа қуат жоспарын таңдау үшін

- Хабарландыру аймағында орналасқан батарея көрсеткіші белгішесін басып, тізімнен қуат жоспарын таңдаңыз.
– немесе –
- **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Параметры** (Параметрлер) тармақтарын таңдаңыз, одан кейін тізімнен қуат жоспарын таңдаңыз.

Қуат жоспарларын өзгерту

Ағымдағы қуат жоспарын өзгерту үшін

1. Тапсырмалар тақтасының оң жақ шетіндегі хабарландыру аймағын орналасқанда батарея көрсеткішінің белгішесін басып, **Дополнительные параметры электропитания** (Қосымша қуат параметрлері) параметрін таңдаңыз.
– немесе –
Пуск (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Параметры электропитания** (Қуат параметрлері) тармақтарын таңдаңыз.
2. Қуат жоспарын таңдаңыз, одан кейін **Изменить параметры схемы электропитания** (Жоспар параметрлерін өзгерту) пәрменін таңдаңыз.
3. Қажетінше параметрлерді өзгертіңіз.
4. Қосымша параметрлерді өзгерту үшін, **Изменить дополнительные параметры электропитания** (Қосымша қуат параметрлерін өзгерту) тармағын таңдаңыз да, өзгертулерді енгізіңіз.

Оянған кезде сұралатын құпиясөзбен қорғау

Ұйқы немесе күту режимінен қосылған кезде сұралатын құпия сөзбен қорғауды орнату үшін

1. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік) > Параметры электропитания (Қуат параметрлері)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ тақтадан **Запрашивать пароль при пробуждении (Оянғанда құпия сөз сұрау)** тармағын таңдаңыз.
3. **Изменение параметров, недоступных в данный момент (Қазіргі уақытта қол жетімді емес параметрлерді өзгерту)** параметрін таңдаңыз.
4. **Запрашивать пароль (рекомендуется) (Құпия сөз сұрау (ұсынылады))** параметрін таңдаңыз.
5. **Сохранить изменения (Өзгертулерді сақтау)** параметрін таңдаңыз.

Сыртқы айнымалы ток қуаты көзін пайдалану

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Пайда болуы мүмкін қауіпсіздік мәселелерін азайту үшін, компьютермен бірге жабдықталған айнымалы ток адаптерін, HP компаниясы ұсынатын ауыстыру айнымалы ток адаптерін, немесе HP компаниясынан сатып алынған үйлесімді айнымалы ток адаптерін пайдаланыңыз.

АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ұшақтың ішінде болғанда компьютердің батареясын зарядтамаңыз.

Айнымалы ток қуатының сыртқы көздері мыналар:

- Бекітілген айнымалы ток адаптері
- Қосымша қондыру құрылғысы немесе кеңейту өнімі

Компьютерді сыртқы айнымалы ток қуатына мына жағдайларда жалғаңыз:

- Батареяны зарядтағанда немесе тексергенде.
- Жүйелік бағдарламалық құралды орнатқанда немесе өзгерткенде.
- Ақпаратты ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазғанда.

Компьютерді сыртқы айнымалы ток қуатына жалғаған кезде мына жағдайлар орын алады:

- Батарея зарядтала бастайды.
- Егер компьютер қосылып тұрса, хабарландыру аймағындағы Индикатор батареи (Батарея санауышы) белгішесінің көрінісі өзгереді.

Компьютер сыртқы айнымалы ток қуаты ажыратылған кезде мына жағдайлар орын алады:

- Компьютер батарея қуатына көшеді.
- Батареяның қызмет ету мерзімін сақтау үшін, дисплей жарықтығы автоматты түрде азаяды. Дисплей жарықтығын жоғарылату үшін, [Увеличить яркость экрана](#) (Экран жарықтығын арттыру) пернесін басыңыз немесе айнымалы ток адаптерін қайта жалғаңыз.

Айнымалы ток адаптерін қосу

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Электр тогына түсу немесе жабдыққа зиян келтіру қаупін азайту үшін

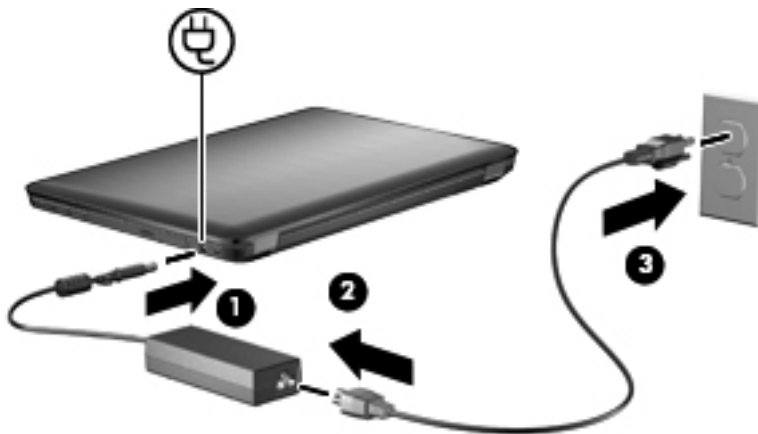
Қуат сымын барлық кезде оңай қол жететін айнымалы ток розеткасына қосыңыз.

Қуат сымын айнымалы ток розеткасынан суырып, компьютерді қуат көзінен ажыратыңыз (қуат сымын компьютерден суырып алмаңыз).

Егер қуат сымында үш істікшелі аша болса, оны жерге қосылған үш істікшелі ток көзіне жалғаңыз. Қуат сымының жерге қосу істікшесін, мысалы, 2 істікшелі адаптер қосу арқылы ажыратпаңыз. Жерге қосу істікшесі қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз етуде маңызды болып табылады.

Компьютерді сыртқы ауыспалы ток қуатына жалғау:

1. Айнымалы ток адаптерін компьютердегі қуат қосқышына **(1)** жалғаңыз.
2. Қуат сымын айнымалы ток адаптеріне **(2)** жалғаңыз.
3. Қуат сымының екінші ұшын айнымалы ток розеткасына **(3)** қосыңыз.

Батарейя қуатын пайдалану

Батарейя компьютердің ішінде болғанда және егер компьютер сыртқы электр қуатына жалғанбаған болса, ол батарейяның қуатымен жұмыс атқарады. Компьютер сыртқы айнымалы ток қуатына жалғанған кезде, ол айнымалы ток қуатымен жұмыс атқарады.

Компьютерде зарядталған батарейя болса және айнымалы ток адаптері арқылы берілген сыртқы айнымалы ток қуаты іске қосылса, компьютерден айнымалы ток адаптері ажыратылғанда, компьютер батарейя қуатын қосады.

 ЕСКЕРІМ: Айнымалы ток қуатын ажыратқанда, батарейяның қызмет ету мерзімін сақтау үшін, дисплей жарықтығы төмендейді. Дисплей жарықтығын жоғарылату үшін, [Увеличить яркость экрана](#) (Экран жарықтығын арттыру) пернесін басыңыз немесе айнымалы ток адаптерін қайта жалғаңыз.

Қалай жұмыс жасайтыныңызға байланысты батарейяны компьютердің ішінде немесе қоймада сақтауға болады. Компьютер айнымалы ток қуатына жалғанған кезде, батарейяны компьютердің ішінде сақтау батарейяны зарядтайды және электр қуаты ажыратылған жағдайда жұмысыңызды сақтап қалады. Алайда, компьютер өшіріліп, сыртқы қуат көзінен ажыратылған кезде компьютердің ішіндегі батарейяның заряды баяу түрде азаяды.

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ықтимал қауіпті жағдайларды азайту үшін, тек компьютермен берілетін батарейяны, HP компаниясы беретін алмастыру батарейясын немесе HP компаниясынан сатып алынатын үйлесімді батарейяны пайдаланыңыз.

Қуатты басқару параметрлеріне, компьютерде ашылған бағдарламаларға, экранның жарықтығына, компьютерге жалғанған сыртқы құрылғыларға және басқа да себептерге байланысты компьютер батарейясының жұмыс мерзімі әртүрлі болады.

Батарейя ақпаратын анықтама және қолдау орталығынан табу

Анықтама және қолдау орталығында мына құралдар және батарейя туралы ақпарат бар:

- Батарейя жұмысын тексеруге арналған батарейяны тексеру құралы
- Батарейяның қызмет ету мерзімін ұлғайтуға арналған тексеру, қуатты басқару және дұрыс күтім мен сақтау туралы ақпарат
- Батарейяның түрлері, сипаттары, батарейяның қызмет ету айналымы және сыйымдылығы туралы ақпарат

Батарейя туралы ақпаратты ашу үшін, **Пуск** (Бастау) > **Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) > **Обучение** (Үйрену) > **Планы электропитания: схемах управления питанием** (Қуат жоспарлары: жиі қойылатын сұрақтар) тармақтарын таңдаңыз.

Батарейяны тексеруді қолдану

Анықтама және қолдау орталығында компьютерде орнатылған батарейя күйі туралы ақпарат беріледі.

 ЕСКЕРІМ: Батарейяны тексеру құралының дұрыс жұмыс істеуі үшін компьютер сыртқы қуат көзіне жалғануы тиіс.

Батарейаны тексеруді іске асыру үшін

1. Айнымалы ток адаптерін компьютерге қосыңыз.
2. **Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) > Устранение неполадок (Ақаулықтарды жою) > Неполадки питания, температурные и механические неполадки (Қуат, жылу және механикалық ақаулықтар) тармағын таңдаңыз.**
3. Питание (Қуат) қойындысын ашып, **Battery Check (Батарейаны тексеру)** тармағын таңдаңыз.

Батарейаны тексеру құралы батареяның және оның элементтерінің қалай жұмыс атқарып тұрғанын тексеріп, тексеру нәтижелерін береді.

Қалған батарея зарядын көрсету

Батарея зарядының қалған деңгейін көрсету үшін, меңзерді хабарландыру аймағындағы батарея санауышы белгішесінің үстіне апарыңыз.

Батарейаны салу және шығарып алу

⚠ ЕСКЕРТУ: Жалғыз қуат көзі болып табылатын батареяны шығарып алу ақпараттың жоғалуына әкелуі мүмкін. Ақпараттың жоғалуына жол бермеу үшін, батареяны шығарып алмас бұрын, күту режимін қосыңыз немесе компьютерді Windows жүйесі арқылы өшіріп тастаңыз.

Батарейаны салу үшін:

1. Дисплейді жабыңыз.
2. Компьютерді тегіс жерде төңкеріңіз.
3. Батарейаны ұясына **(1)** салып, орнына түскенше төмен қарай айналдырыңыз **(2)**.

Батарейаны босату ысырмасы батареяны оның орнына автоматты түрде орналастырады.

Батарейаны шығарып алу үшін:

1. Дисплейді жабыңыз.
2. Компьютерді тегіс жерде төңкеріңіз.
3. Батарейаны шығару үшін, батареяны шығару ысырмасын (1) сырғытыңыз
4. Батарейаны жоғарыға тартып (2), компьютерден шығарып алыңыз (3).

Батарейаны зарядтау

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ұшақ бортында болғанда, компьютер батареясын зарядтамаңыз.

Компьютер айнымалы ток адаптері, қосымша қуат адаптері, қосымша кеңейту өнімі немесе қосымша қондыру құрылғысы арқылы сыртқы қуат көзіне жалғанған кезде батарея зарядталады.

Компьютер өшірілген болса да не қолданыста болса да батарея зарядталады, бірақ компьютер өшірілген кезде ол тез зарядталады.

Егер батарея жаңа болса, екі немесе одан да көп апта қолданылмаған болса немесе бөлме температурасына қарағанда жылы не салқын болса, ол ұзағырақ зарядталуы мүмкін.

Батарейаның қызмет ету мерзімін ұзарту және батарея зарядының деңгейін көрсету дәлдігін жақсарту үшін мына ұсыныстарды орындаңыз:

- Жаңа батареяны зарядтап жатқан болсаңыз, компьютерді қоспай тұрып, батареяны толық зарядтаңыз.
- Батарейаны зарядтамастан бұрын қалыпты пайдалану арқылы толық зарядталған батареяның 5 пайыз төменгі деңгейіне түсіріңіз.
- Батарейа бір немесе одан да көп ай бойына қолданылмаса, оны қарапайым зарядтаудың орнына батареяны тексеріңіз.

Батарейаның тауысылу уақытын ұлғайту

Батарея зарядының біту уақыты батарея қуатын пайдаланғанда қолданылатын функциялардың түріне байланысты әртүрлі болады. Ең көп тауысылу уақыты батареяның сақтық сыйымдылығы төмендейтіндіктен біртіндеп қысқарады.

Батарея зарядының біту уақытын арттыруға арналған кеңестер:

- Экранның жарықтығын төмендетіңіз;
- Қуат параметрлеріндегі Экономия энергия (Электр қуатын үнемдеу) параметрін тексеріңіз.
- Компьютер қолданыста болмағанда немесе зарядталмағанда компьютерден батареяны шығарып алыңыз.
- Батареяны салқын, құрғақ жерде сақтаңыз.

Төмен батарея деңгейлерін басқару

Осы бөлімдегі ақпарат ескертулер мен зауытта орнатылған жүйе жауаптарын сипаттайды. Кейбір батареяның төмендігі туралы ескертулер мен жүйе жауаптарын Windows жүйесінің Панель управления (Басқару тақтасындағы) Параметры электропитания (Қуат параметрлерін) қолдану арқылы өзгертуге болады. Параметры электропитания (Қуат параметрлерін) қолдану басымдықтарының жиынтығы шамдарға әсер етпейді.

Төмен батарея деңгейлерін анықтау

Егер төмен батарея деңгейі толтырылмаса, компьютер өте төмен батарея деңгейін енгізеді.

Өте төмен батарея деңгейі кезінде компьютер төмендегі әрекеттерді орындайды:

- Егер күту күйі қосылып, компьютер қосулы немесе ұйқы күйінде болса, компьютер күту күйіне ауысады.
- Күту күйі ажыратылған кезде және компьютер қосулы немесе ұйқы күйінде болғанда, компьютер қысқа ұйқы күйіне өтеді, одан кейін өшіріліп, барлық сақталмаған ақпарат жоғалады.

Төмен батарея деңгейін шешу

 ЕСКЕРТУ: Өте төмен батарея деңгейіне жетіп, күту күйі қосылған кезде мәліметті жоғалту қаупін азайту үшін қуат шамдары өшкенге дейін қуат көзіне жалғамаңыз.

Сыртқы қуат қолданылғанда төмен батарея деңгейін шешу

Төмен батарея деңгейі жағдайында сыртқы қуат бар болса, мына құрылғыларды жалғаңыз:

- Айнымалы ток адаптері
- Қосымша кеңейту өнімі немесе қондыру құрылғысы
- Қосалқы қуат адаптері.

Зарядталған батарея бар болғанда төмен батарея деңгейін шешу

Зарядталған батарея бар болғанда төмен батарея деңгейін реттеу үшін

1. Компьютерді өшіріңіз немесе күту күйін қосыңыз.
2. Заряды таусылған батареяны алып тастап, зарядталған батареяны кірістіріңіз.
3. Компьютерді қосыңыз.

Ешқандай қуат көзі болмағанда төмен батарея деңгейін шешу

Ешқандай қуат көзі болмай, батареядағы зарядтың деңгейі төмен болса, Әрекетсіздік режиміне өтіңіз немесе жұмысты сақтап, компьютерді өшіріңіз.

Компьютер күту күйінен шыға алмайтын кезде төмен батарея деңгейін шешу

Компьютер күту күйінен шыға алмаған кезде төмен батарея деңгейін реттеу үшін

1. Зарядталған батареяны салыңыз немесе компьютерді сыртқы қуат көзіне жалғаңыз.
2. Қуат қосқышын басып, күту күйінен шығыңыз.

Батареяны тексеруден өткізу

Мына жағдайларда батареяны тексеріңіз:

- Батарея заряды дұрыс көрсетілмеген кезде.
- Батареяның жұмыс атқару уақытында айтарлықтай өзгерістер байқалған кезде.

Батарея қарқынды пайдаланылған жағдайдың өзінде, оны айына бір реттен артық тексерудің қажеті жоқ. Жаңа батареяны тексеру қажет емес.

Батареяны тексеру үшін

1. Батареяны толық зарядтаңыз.

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ұшақтың ішінде болғанда компьютердің батареясын зарядтамаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Батарея компьютер өшіп тұрғанда да, оны пайдаланып отырған кезде де зарядталады, бірақ компьютер өшіп тұрғанда, батарея тез зарядталады.

Батарейаны толық зарядтау үшін

- a. Батарейаны компьютерге салыңыз.
- b. Компьютерді айнымалы ток адаптеріне, қосалқы қуат адаптеріне, қосалқы кеңейту өніміне немесе қосалқы қондыру құрылғысына жалғап, адаптерді немесе құрылғыны сыртқы қуат көзіне қосыңыз.
- c. Батарея толығымен зарядталып болғанға дейін компьютерді сыртқы қуат көзінен ажыратпаңыз.

2. Күту күйін және ұйқы күйін ажыратыңыз. Күту күйін және ұйқы күйін ажырату үшін

- a. Хабарландыру аймағында орналасқан батарея санауышы белгішесін нұқып, **Дополнительные параметры электропитания** (Қосымша қуат параметрлері) параметрін таңдаңыз.

– немесе –

Пуск (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Параметры электропитания** (Қуат параметрлері) тармақтарын таңдаңыз.

- b. Ағымдағы қуат жоспарының астынан **Изменить параметры схемы электропитания** (Жоспар параметрлерін өзгерту) параметрін таңдаңыз.
- c. Тексеру жасағаннан кейін қалпына келтіруге болатындай От батареи (Батареядан) бағанында тізімделген Отключать дисплей (Дисплейді өшіру) параметрлерін жазып сақтаңыз.
- d. Отключать дисплей (Дисплейді өшіру) параметрлерін Никогда (Ешқашан) параметріне өзгертіңіз.
- e. **Изменить дополнительные параметры электропитания** (Қуаттың қосымша параметрлерін өзгерту) параметрін таңдаңыз.
- f. Спящий режим (Ұйқы) параметрінің жанындағы қосу белгісін басып, Перейти на режим ожидания (Кейін күту күйіне өту) параметрінің жанындағы қосу белгісін нұқыңыз.
- g. Тексеру жасағаннан кейін қалпына келтіруге болатындай Перейти на режим ожидания (Кейін күту күйіне өту) параметрінің астынан От батареи (Батареядан) параметрін жазып сақтаңыз.
- h. От батареи (Батареядан) параметрін Никогда (Ешқашан) параметріне өзгертіңіз.
- i. **OK** түймешігін басыңыз.
- j. **Сохранить изменения** (Өзгертулерді сақтау) параметрін таңдаңыз.

3. Батарея зарядын бітіріңіз. Батарея зарядын бітіру үшін

- a. Компьютерді сыртқы қуат көзінен ажыратыңыз, бірақ компьютерді өшірмеңіз.
- b. Батарейаның заряды біткенше компьютер батарея қуатымен жұмыс атқаратыны дұрыс.

Батарея заряды біткенше компьютер қосылып тұрғаны абзал. Компьютерді пайдаланбасаңыз да, батарея бітуі мүмкін, алайда компьютерді пайдаланған кезде ол тезірек бітеді.

- Батареяның зарядын бітіру кезінде компьютерді қараусыз қалдыратын болсаңыз, батареяның зарядын бітіру үрдісін бастамастан бұрын ақпаратыңызды сақтаңыз.
- Батареяның зарядын бітіру кезінде компьютерді анда-санда қолданып, қуатты үнемдеу уақыттарын белгілеген болсаңыз, жүйенің мына әрекеттерді орындайтынын көресіз:
  - Монитор автоматты түрде сөнбейді.
  - Компьютер күтуде болған уақытта қатты диск жылдамдығы автоматты түрде төмендемейді.
  - Жүйе күту күйіне көшпейді.

4. Батареяның зарядын бітіріңіз. Батареяны қайта зарядтау үшін

- a.** Компьютерді сыртқы қуат көзіне жалғап, батарея толығымен зарядталып болғанға дейін қуат көзінен ажыратпаңыз.

Батарея қайтадан зарядталып жатқан кезде компьютерді қолдануға болады, алайда компьютер өшіп тұрғанда батарея тез зарядталады.

- b.** Егер компьютер өшіп тұрса, батарея толығымен зарядталған кезде, компьютерді қосыңыз.

5. Күту және ұйқы күйлерін қайтадан қосыңыз. Күту және ұйқы күйлерін қайтадан қосу үшін

⚠ ЕСКЕРТУ: Тексеруден кейін күту күйін қайтадан қоспау батарея зарядының толық бітуіне, сондай-ақ заряд өте төмен батарея деңгейіне жеткенде мәліметтің жоғалуына әкелуі мүмкін.

- a.** Хабарландыру аймағында орналасқан батарея санауышы белгішесін нұқып, **Дополнительные параметры электропитания** (Қосымша қуат параметрлері) параметрін таңдаңыз.

– немесе –

Пуск (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Параметры электропитания** (Қуат параметрлері) тармақтарын таңдаңыз.

- b.** Ағымдағы қуат жоспарының астынан **Изменить параметры схемы электропитания** (Жоспар параметрлерін өзгерту) параметрін таңдаңыз.
- c.** От батареи (Батареядан) бағанында элементтер үшін жазылған параметрлерді қайта енгізіңіз.
- d.** **Изменить дополнительные параметры электропитания** (Қуаттың қосымша параметрлерін өзгерту) параметрін таңдаңыз.
- e.** Спящий режим (Ұйқы) параметрінің жанындағы қосу белгісін басып, Перейти на режим ожидания (Кейін күту күйіне өту) параметрінің жанындағы қосу белгісін нұқыңыз.
- f.** От батареи (Батареядан) бағаны үшін жазылған параметрлерді қайта енгізіңіз.

- g. **OK** түймешігін басыңыз.
- h. **Сохранить изменения** (Өзгертулерді сақтау) параметрін таңдаңыз.

Батарея қуатын үнемдеу

Батареяның қуатын үнемдеу үшін

- **Windows Control Panel** (Панел управления Windows) > **System and Security** (Система и безопасность) > **Power Options** (Параметры электропитания) > **Power Saver power plan** (Энергосберегающая схема электропитания) тармақтарын таңдаңыз.
- Сымсыз және жергілікті желі (LAN) қосылымдарын ажыратып, пайдаланбаған кезде модем бағдарламаларынан шығыңыз.
- Пайдаланбаған кезде сыртқы қуат көзіне жалғанбаған сыртқы құрылғыларды ажыратыңыз.
- Пайдаланбаған кез келген сыртқы мультимедиа карталарының жұмысын тоқтатыңыз, оларды өшіріңіз немесе шығарып алыңыз.
- Қажетінше экран жарықтығын реттеу үшін, **Уменьшить яркость экрана** (Экран жарықтығын азайту) пернесін немесе **Увеличить яркость экрана** (Экран жарықтығын арттыру) пернесін басыңыз.
- Егер сіз жұмысты тоқтатсаңыз, ұйқы күйін немесе күту күйін қосыңыз немесе компьютерді сөндіріңіз.

Батареяны сақтау

 ЕСКЕРТУ: Батареяны зақымдамау үшін оны ұзақ уақыт бойы жоғары температурада сақтамаңыз.

Егер компьютер екі аптадан артық пайдаланылмайтын немесе сыртқы қуат көзіне жалғанбайтын болса, батареяны шығарып алып, оны бөлек сақтаңыз.

Сақталатын батареяның зарядын ұзақ уақыт бойы сақтау үшін оны салқын, құрғақ жерге қойыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Сақталатын батареяның зарядын 6 ай сайын тексеріңіз. Егер сыйымдылығы 50 пайыздан төмен болса, қайта сақтаудан бұрын батареяны қайта зарядтаңыз.

Батарея бір немесе бірнеше ай сақталған болса, оны пайдаланбастан бұрын, тексеріңіз.

Қолданылған батареяны тастау

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Өрт немесе отқа күйіп қалу қаупін азайту үшін батареяны бөлшектемеңіз, ұсақтамаңыз және теспеңіз. Батареяның сыртқы контактілерін тұйықтамаңыз. Батареяны суға немесе отқа тастамаңыз.

Қосымша ақпаратты осы компьютермен бірге берілген *Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелерді* қараңыз.

Батареяны ауыстыру

Қуатты басқару параметрлеріне, компьютерде ашылған бағдарламаларға, экранның жарықтығына, компьютерге жалғанған сыртқы құрылғыларға және басқа да себептерге байланысты компьютер батареясының жұмыс мерзімі әртүрлі болады.

Ішкі бөлім дұрыс зарядталмаған кезде немесе батарея сыйымдылығы «әлсіз» жағдайға жеткенде, батареяны тексеру құралы батареяны ауыстыру қажеттігін ескертеді. Ауыстыру батареясына тапсырыс беру туралы қосымша ақпарат жазылған HP компаниясының веб-торабына сілтейтін хабар пайда болады. Батарея HP компаниясының кепілдігімен қамтамасыз етілген жағдайда, нұсқауларда кепілдік коды болады.

ЕСКЕРІМ: HP компаниясы сақтау сыйымдылығының көрсеткіші жасыл-сары түсті болып жанған уақытта жаңа батареяны сатып алуды ұсынады.

Графиканы өңдейтін режимдерді ауыстыру (тек таңдаулы үлгілерде)

Компьютерде ауыстырылатын графика мен графиканы өңдейтін екі режим бар. Батарея қуатынан айнымалы ток көзіне қосқан кезде, батареяның қызмет ету мерзімін үнемдеу үшін, компьютер өнімділігі жоғары режимнен қуатты үнемдеу режиміне ауысады. Сондай-ақ, батарея қуатынан айнымалы ток көзіне ауысқан кезде компьютер қайтадан өнімділігі жоғары режимге қосылады.

 ЕСКЕРІМ: Компьютердің дұрыс жұмыс жасауы үшін, жүйе режимдерді ауыстыруға мүмкіндік бермеуі мүмкін немесе режимдерді ауыстыру сұралуы мүмкін. Ауысу алдында бағдарламалардың барлығын өшіру қажет болуы мүмкін.

ЕСКЕРІМ: HDMI мүмкіндігін өнімділігі жоғары режимде ғана қолдануға болады. HDMI мүмкіндігін қуатты үнемдеу режимінде пайдалану мүмкін емес.

Айнымалы ток қуат көзі мен батарея қуатын ауыстырып қосқан кезде компьютердің графикалық режимдерді қосқалы жатқанын байқауға болады. Керек болса, бір графикалық режимді пайдалануды жалғастыру параметрін таңдауға болады. Компьютер режимдерді қосып жатқанда экран бірнеше секундтай бос болады. Ауысқаннан кейін хабарландыру аумағында ескерту беріліп, экрандағы сурет қайта пайда болады.

 ЕСКЕРІМ: Грифель тақта режимінде болатын таңдаулы компьютер үлгілерінің экран бағдарлары графикалық режимдер ауысқан кезде қалпына келтіріледі.

Қай графикалық режимді пайдаланып тұрғаныңызды анықтау үшін, Windows жұмыс үстелінде тінтуірдің оң жақ түймешігін басып, **Найтироить переключение графики** (Ауыстырылатын графиканы реттеу) тармағын таңдаңыз.

Компьютердің жұмысын аяқтау

 ЕСКЕРТУ: Компьютер өшірілген кезде сақталмаған мәліметтер жойылады.

 ЕСКЕРІМ: Компьютер ұйқы немесе күту күйінде болғанда, өшірмес бұрын ұйқы немесе күту күйінен шығу қажет.

Жұмысты аяқтау пәрмені амалдық жүйені қоса барлық ашық бағдарламаларды жауып, дисплей мен компьютерді өшіреді.

Компьютерді мына жағдайларда сөндіріңіз:

- Батарея ауыстырылғанда немесе компьютер ішіндегі бөліктермен жұмыс атқарылған кезде.
- USB портына қосылмаған сыртқы аппараттық құрылғыны қосқан кезде.
- Компьютерді ұзақ мерзімге сыртқы қуаттан ажырату кезінде.

Компьютерді қуат түймешігі арқылы өшіру мүмкін болса да, HP компаниясы Windows жүйесінің Shut down (Жұмысты аяқтау) пәрменін қолдануды ұсынады.

Компьютерді өшіру үшін:

1. Жұмысыңызды сақтап, барлық ашық бағдарламаларды жабыңыз.
2. **Пуск** (Бастау) түймешігін басыңыз.
3. **Завершение работы** (Жұмысты аяқтау) параметрін таңдаңыз.

Егер компьютер жауап қайтармай, ұсынылған өшіру іс ретін пайдалану мүмкін болмаса, мына төтенше әрекеттерді атқарып көріңіз:

1. **ctrl+alt+delete** пернелер тіркесімін басып, Питание (Қуат) түймешігін басыңыз.
2. Қуат түймешігін кемінде бес секунд басып ұстап тұрыңыз.
3. Компьютерді сыртқы қуат көзінен ажыратып, батареяны шығарып алыңыз.

---

6 Дискілер

Дискілер ұстау

Дискілер компьютердің әлсіз бөліктері және оларды абайлап ұстау қажет. Дискілерді ұстамас бұрын мына ескертулерді қарап шығыңыз:

⚠ ЕСКЕРТУ: Компьютердің немесе дискінің бұзылу, мәліметті жоғалту қаупін төмендету үшін мына сақтық шараларын орындаңыз:

Сыртқы қатты дискіге қосылған компьютерді қозғамас бұрын, ұйқы күйін қосып, экранның өшірілуіне мүмкіндік беріңіз немесе сыртқы қатты дискіні дұрыс ажыратыңыз.

Диск жетегін ұстамас бұрын диск жетегінің боялмаған метал бетін ұстау арқылы статикалық электр тогын босатыңыз.

Алынатын дискжетегіндегі немесе компьютердегі қосқыш істікшелерді ұстамаңыз.

Дискіні абайлап ұстаңыз. Оны құлатуға немесе оның үстіне заттар қоюға болмайды.

Диск жетегін шығарып алмастан немесе салмастан бұрын компьютерді өшіріңіз. Компьютердің өшірілген күйде ұйқы күйінде немесе күту күйінде екені туралы сенімді болмасаңыз, компьютерді қосып, оны амалдық жүйе арқылы өшіріңіз.

Дискіні дискжетегінің ұясына салған кезде шамадан тыс күш қолданбаңыз.

Оптикалық жинақтағыш дискжетегі дискіге жазып жатқанда компьютердің пернетақтасын басуға немесе компьютерді жылжытуға болмайды. Жазу үрдісі тербелістерге сезімтал болады.

Батарея жалғыз қуат көзі болғанда, батареяның медиа файлы жазбас бұрын жеткілікті зарядталғанын тексеріңіз.

Дискжетегін температура жоғары немесе ылғал жерде сақтамаңыз.

Дискжетегін сұйықтық бар жерде сақтамаңыз. Дискжетегіне тазарту заттарын шашпаңыз.

Дискжетегін диск жетегінің ұясынан алмас бұрын немесе онымен саяхатқа, кемемен қыдырғанда немесе дискжетегін сақтағанда, медиа құралын шығарып алыңыз.

Дискжетегін поштамен жөнелту қажет болғанда, диск жетегін мөлдір пошта бумасына немесе басқа сәйкес қорғаныс бумасына салыңыз және бумаға "FRAGILE" (Сынғыш) белгісін жапсырыңыз.

Дискінің магнитті өрістерге қойылмауын қадағалаңыз. Магнитті өрісі бар қауіпсіздік құрылғылары әуежайдағы құрылғылар мен қауіпсіздік бағандарында болады. Қолмен тасымалданатын жүкті тексеретін әуежай қауіпсіздік құрылғылары, мысалы, конвейер таспалары, магнитті өріс орнына рентген сәулелерін қолданады және дискіге зақым келтірмейді.

Оптикалық диск

Компьютердің ішіне орнатылған оптикалық дискжетегі компьютердің өнімділігін кеңейтеді. Оптикалық дискжетегі деректері бар дискілерді оқуға, музыка ойнатуға және кино көруге мүмкіндік береді. Компьютерде BD дискілеріне арналған дискжетегі болса, жоғары ажыратымдылықтағы бейнені қарауға да болады.

Орнатылған оптикалық жинақтағыш дискіні анықтау

Оптикалық жинақтағыш дискіні анықтау үшін

1. Пуск (Бастау) > Компьютер тармақтарын таңдаңыз.

Компьютерге орнатылған дискілердің тізімі көрсетіледі.

2. Компьютерге орнатылған оптикалық дискіні анықтаңыз. Компьютерге орнатылуы мүмкін оптикалық дискілерде мына мүмкіндіктер болады:

ЕСКЕРІМ: Кейбір дискілер компьютеріңізде жұмыс істемеуі мүмкін.

- Қос қабатты қолдауы бар LightScribe DVD±RW/R және CD-RW аралас дискжетегі
- Blu-ray ROM DVD+/-RW SuperMulti DL дискжетегі
- LightScribe технологиясы бар DVD±R/RW SuperMulti DL дискімен Blu-ray ROM дискжетегі

Оптикалық дискілерді пайдалану

ЕСКЕРТУ: Аудио және видео файлдарын ойнатудың нашарлауын, аудио немесе видео ойнату жұмысының жоғалуын немесе ақпараттың жоғалуын болдырмау үшін, дискіден не сыртқы медиа картасынан оқу немесе оған жазу кезінде ұйқы немесе күту күйін қоспаңыз.

DVD-ROM драйвері сияқты оптикалық диск оптикалық дискілерге (ықшам дискілер және DVD) қолдау көрсетеді. Бұл дискілерге музыка, фотосуреттер және кинолар сияқты ақпарат сақталады. Егер оптикалық диск жетегі Blu-ray Disc ROM жетегі болса, ол Blu-ray дискілерін де оқиды.

ЕСКЕРІМ: Тізімде көрсетілетін кейбір дискілер компьютеріңізде жұмыс істемеуі мүмкін.

Оптикалық диск түрі	CD-RW дискісіне жазу	DVD±RW/R дискісіне жазу	DVD+RW DL дискісіне жазу	LightScribe ықшам дискісі немесе DVD±RW/R дискісі үшін жапсырманы жазып дайындау
SuperMulti LightScribe DVD±RW және DL қолдауымен CD-RW аралас	Иә	Иә	Иә	Иә

Оптикалық диск түрі	CD-RW дискісіне жазу	DVD±RW/R дискісіне жазу	DVD+RW DL дискісіне жазу	LightScribe ықшам дискісі немесе DVD±RW/R дискісі үшін жапсырманы жазып дайындау
LightScribe технологиясы бар DVD±RW SuperMulti DL дискімен Blu-ray ROM дискжетегі	Иә	Иә	Иә	Иә
Blu-ray ROM DVD+/-RW SuperMulti DL дискжетегі	Иә	Иә	Иә	Жоқ

Дұрыс дискіні (ықшам дискілерді, DVD және BD дискілерін) таңдау

Сандық деректер сақталатын ықшам дискілер коммерциялық аудио жазбалары үшін қолданылады және жеке мәліметтерді сақтау қажеттілігіне ыңғайлы. DVD және BD дискілері негізінен фильмдерді, бағдарламалық құралдарды және деректердің сақтық көшірмесін жасау мақсаттарында қолданылады. DVD және BD дискілері ықшам дискілермен бірдей пішін факторында, бірақ олардың сақтау сыйымдылығы көбірек болады.

ЕСКЕРІМ: Оптикалық дискілердің барлық түрі оптикалық диск жетегінде жұмыс істемеуі мүмкін.

CD-R дискілері

CD-R (бір рет жазу) дискілері қажетінше, ортақ пайдаланылатын деректердің тұрақты көшірмесін жасау үшін кеңінен қолданылады. Олар мына мақсаттарға қолданылады:

- Үлкен көрмелерді тарату
- Сканерленген және сандық фотосуреттерді, видео клиптерді және жазылған деректерді ортақ пайдалану
- Жеке музыка ықшам дискілерін жасау
- Компьютер файлдарының және сканерленген үйдегі жазбалардың тұрақты мұрағатын сақтау
- Дискідегі орынды босату үшін қатты дискіден файлдарды жүктеу

CD-RW дискілері

CD-RW дискілерін (ықшам дискінің қайта жазылатын нұсқасы) жиі жаңартылуы тиіс үлкен жобаларды сақтау үшін пайдаланыңыз. Олар мына мақсаттарға қолданылады:

- Мөлшері үлкен құжаттарды және жобалар файлдарын жетілдіру және сақтау
- Жұмыс файлдарын беру
- Қатты дискідегі файлдардың сақтық көшірмесін апта сайын жасау
- Фотосуреттерді, бейнелерді, аудио файлдарды және деректерді үздіксіз жаңарту

DVD±R дискілері

DVD±R дискілерін үлкен мөлшерде мәліметтерді әрдайым сақтау үшін пайдаланыңыз. Деректер жазылғаннан кейін, оларды өшіру немесе қайта жазу мүмкін емес.

DVD±RW дискілері

Бұрын сақталған деректерді өшіру немесе қайта жазу үшін DVD±RW дискілерін пайдаланыңыз. Негізінен, деректік файлдарды жазу немесе аудио не бейне жазбаларды өзгертуге келмейтін ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазбас бұрын тексеру үшін, ықшам дискілер немесе DVD дискілері дұрысырақ болып табылады.

LightScribe DVD+R дискілері

LightScribe DVD+R дискілерін деректерді, үйдегі бейнелерді және фотосуреттерді ортақ пайдалану мен сақтау үшін пайдаланыңыз. Бұл дискілер көптеген DVD-ROM дискілерінде және DVD бейне ойнатқыштарында оқылады. LightScribe қосылған дискі мен LightScribe бағдарламалық құралы болса, дискілерге деректерді жазып, дискінің сыртына жасақтаушы жапсырмасын қосыңыз.

Blu-ray дискілері (BD)

 ЕСКЕРІМ: Blu-ray жаңа технологияға негізделетін жаңа пішім болып табылады. Кейбір диск, сандық қосылыс, үйлесімділік және/немесе жұмысқа байланысты мәселелер туындалуы мүмкін және оған өнімнің ақаулығы себеп болмайды. Барлық жүйелерде оның мінсіз ойнатылуына кепілдеме берілмейді.

BD — ажыратымдылығы жоғары бейнені қамтитын сандық ақпаратты сақтауға арналған тығыздығы жоғары оптикалық диск пішімі. Бір қабатты Blu-ray дискісі бір қабатты DVD дискісінің 4,7 Гбайт сақтау өлшемінен бес есе артық 25 Гбайт ақпаратты сақтай алады. Қос қабатты Blu-ray дискісіне 50 Гбайт сақтауға болады, яғни, 8,5 Гбайттық қос қабатты DVD дискісіне қарағанда алты есе артық.

Олар мына мақсаттарға қолданылады:

- Үлкен мөлшерде деректерді сақтау
- Ажыратымдылығы жоғары бейнені ойнату және сақтау
- Бейне ойындары

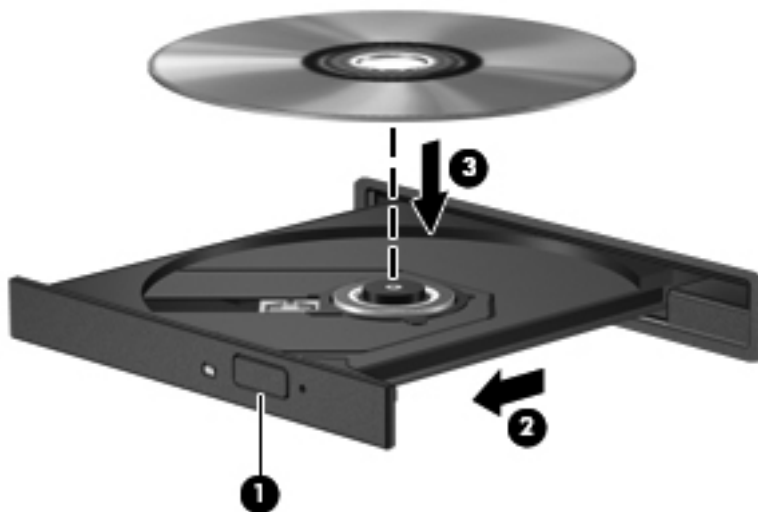
Ықшам дискіні, DVD немесе BD дискілерін ойнату

Оптикалық жинақтағыш диск ойнату үшін

1. Компьютерді қосыңыз.
2. Диск салғышты шығарып алу үшін, диск салғыш беткі тақтасындағы шығарып алу түймешігін **(1)** басыңыз.
3. Диск салғышты **(2)** ашыңыз.
4. Дискінің тегіс беттерін ұстамау үшін, оның жиектерінен ұстап, диск белгісі жоғары қарайтындай диск салғыш білігіне орналастырыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Диск салғыш толығымен қолданыста болмаса, дискіні біліктің үстіне абайлап орналастырыңыз.

5. Диск (3) орнына түскенше оны диск салғыштың білігінде төмен жайлап басыңыз.
6. Диск салғышты жабыңыз.

Егер бұрын AutoPlay құралы реттелмеген болса, AutoPlay тілқатысу терезесі ашылады. Медиа мазмұнын қалай пайдаланғыңыз келетінін таңдау сұралады. Қосымша ақпарат алу үшін, автоойнату параметрлерін реттеу тарауын қараңыз.

 ЕСКЕРІМ: Жақсы нәтижелер алу үшін, BD дискісі ойнатылғанда айнымалы ток адаптерінің сыртқы қуат көзіне жалғандығын тексеріңіз.

AutoPlay параметрлерін реттеу

AutoPlay параметрлерін реттеу үшін

1. **Пуск (Бастау) > Программы по умолчанию (Әдепкі бағдарламалар) > Изменить параметры AutoPlay (AutoPlay параметрлерін өзгерту)** тармақтарын таңдаңыз.
2. **Использовать AutoPlay для всех медиа файлов и устройств (AutoPlay құралын барлық медиа файлдары және құрылғылары үшін пайдалану)** құсбелгісінің қойылғанын растаңыз.
3. **Выбор по умолчанию (Әдепкіні таңдау)** түймешігін басып, берілген әрбір мультимедиа түрі үшін қол жетімді параметрлердің бірін таңдаңыз.

 ЕСКЕРІМ: DVD дискілерін ойнату үшін, HP MediaSmart бағдарламасын таңдаңыз.

4. **Сохранить (Сақтау)** түймешігін басыңыз.

Автоойнату туралы қосымша ақпарат алу үшін, Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) бөлімін қараңыз.

DVD дискісінің аймақтық параметрлерін өзгерту

 ЕСКЕРТУ: DVD дискісіндегі аймақтық параметрлерді бес рет өзгертуге болады.

Бесінші рет таңдалған аймақтық параметр DVD дискісіндегі тұрақты аймақтық параметрге айналады.

Аймақты өзгертулердің қалған саны DVD дискісінің «Регион» (Аймақ) қойыншасында көрсетіледі.

Авторлық құқықтармен қорғалған файлдар да, аймақ кодтары да көптеген DVD дискілерінде көрсетіледі. Аймақ кодтары авторлық құқықтарды халықаралық деңгейде қорғайды.

Аймақ коды бар DVD дискісін DVD дискісіндегі аймақ коды DVD дискісіндегі аймақтық параметрге сәйкес келген жағдайда ғана ойнатыңыз.

Аймақтық параметрлерді амалдық жүйе арқылы өзгерту үшін

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) тармақтарын таңдаңыз.
2. Жүйелік аймақтағы **Device Manager** (Құрылғы реттеушісі) түймешігін басыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Windows жүйесінде компьютердің қауіпсіздігін жақсартуға арналған пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігі бар. Бағдарламалық құралдарды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін, сізден рұқсат немесе құпиясөз сұралуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) тармағын қараңыз.

3. Орнатылған дискілердің барлығын қарап шығу үшін, DVD/CD-ROM дискілері туралы бөлімді кеңейтіңіз.
4. Аймақтық параметрлерін өзгерткіңіз келетін DVD дискісін тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Свойства** (Сипаттар) параметрін таңдаңыз.
5. **Регионы для DVD** (DVD дискісінің аймағы) қойыншасын нұқып, параметрлерді өзгертіңіз.
6. **OK** түймешігін басыңыз.

Авторлық құқықтар жөніндегі ескерту талаптарын орындау

Авторлық құқықпен қорғалған материалдың, соның ішінде компьютер бағдарламаларының, фильмдердің, хабарлардың және дыбыс жазбаларының көшірмелерін рұқсатсыз жасау қолданыстағы авторлық құқық туралы заңдарға сәйкес қылмыстық заң бұзушылық болып табылады. Бұл компьютерді ондай мақсаттарда пайдаланбаңыз.

 ЕСКЕРТУ: Ақпараттың жоғалуын немесе дискіні зақымдау қаупін болдырмау үшін

Дискіге жазбас бұрын, компьютерді сенімді сыртқы қуат көзіне жалғаңыз. Компьютер тек батарея күшімен жұмыс істеп тұрғанда, дискіге жазбаңыз.

Дискіге жазуды бастамас бұрын, пайдаланып отырған диск жазу бағдарламалық құралынан басқа барлық ашық бағдарламаларды жабыңыз.

Тікелей бастапқы дискіден көшірме дискіге немесе желілік диск жетегінен көшірме дискіге жазбаңыз. Оның орнына, бастапқы дискіден немесе желілік диск жетегінен қатты дискіңізге көшіріп алып, одан кейін ғана қатты дискіден көшірме дискіге жазыңыз.

Компьютер дискіге жазып жатқанда, компьютердің пернетақтасын пайдаланбаңыз немесе компьютерді жылжытпаңыз. Жазу үрдісі дірілге сезімтал келеді.

Компьютердегі бағдарламалық құралды пайдалану туралы қосымша ақпарат алу үшін, бағдарламалық құралмен бірге дискіде, анықтама бөлімінде берілетін немесе бағдарламалық құрал өндірушісінің веб-торабында болатын өндіруші тарапынан берілген нұсқауларды қараңыз.

Ықшам дискіге немесе DVD дискісіне көшіру

Ықшам дискіні немесе DVD дискісін көшіру үшін

1. **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **CyberLink DVD пакеты** (CyberLink DVD дестелері) > **Power2Go** (Power2Go) тармақтарын таңдаңыз.

2. Оптикалық жинақтағыш дискіге бос ықшам дискіні немесе DVD дискісін салыңыз.

3. Экранның төменгі оң жағында орналасқан **Копировать** (Көшіру) түймешігін басыңыз.

Power2Go бағдарламасы бастапқы дискіні оқып, деректерді қатты дискідегі уақытша қалтаға көшіреді.

4. Сұралғанда, бастапқы дискіні оптикалық диск жетегінен шығарып алып, одан кейін диск жетегіне бос дискіні салыңыз.

Мәліметтер көшіріліп болғаннан кейін, жасалған диск автоматты түрде шығарылады.

Ықшам немесе DVD дискісін жасау (жазу)

 ЕСКЕРТУ: Авторлық құқықтар жөніндегі ескерту талаптарын орындаңыз. Авторлық құқықпен қорғалған материалдың, соның ішінде компьютер бағдарламаларының, фильмдердің, хабарлардың және дыбыс жазбаларының көшірмелерін рұқсатсыз жасау қолданыстағы авторлық құқық туралы заңдарға сәйкес қылмыстық заң бұзушылық болып табылады. Бұл компьютерді ондай мақсаттарда пайдаланбаңыз.

Егер компьютерде CD-RW, DVD-RW немесе DVD±RW оптикалық диск жетегі болса, MP3 және WAV музыка файлдарымен қоса, Windows медиа ойнатқышы немесе Cyberlink Power2Go сияқты бағдарламалық құралды пайдаланып, деректер, бейне және аудио файлдарын жазыңыз.

Ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазғанда келесі нұсқауларды орындаңыз:

- Дискіге жазбас бұрын, кез келген ашық файлдарды сақтап, жабыңыз және барлық ашық бағдарламаларды жабыңыз.
- CD-R немесе DVD-R дискілері аудио файлдар жасау үшін жақсы, себебі ақпарат көшірілгеннен кейін, ол өзгертілмейді.

ЕСКЕРІМ: Дыбыс DVD дискілері CyberLink Power2Go бағдарламасы арқылы жасалмайды.

- Музыканы ықшам дискіге жазу үшін, CD-R дискілерін пайдаланыңыз, себебі CD-RW дискілерін үйдегі немесе көліктегі кейбір стерео ойнатқыштарында ойнатуға болмайды.
- Негізінен, деректік файлдарды жазу немесе аудио не бейне жазбаларды өзгертуге келмейтін ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазбас бұрын тексеру үшін, CD-RW немесе DVD-RW дискілері дұрысырақ болып табылады.
- Үй жүйелерінде қолданылатын DVD ойнатқыштары барлық DVD пішімдерін қолдай бермейді. Қолданылатын пішімдер тізімін DVD ойнатқышымен бірге келетін өндіруші нұсқаулығынан қараңыз.
- MP3 файлдары басқа музыкалық пішімдермен салыстырғанда, дискіде азырақ орын алады және MP3 дискісін жазу үрдісі деректік файлды жазу үрдісіне ұқсайды. MP3 файлдары тек MP3 ойнатқыштарында немесе MP3 бағдарламалық құралы орнатылған компьютерлерде ойнатылады.

Ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазу үшін

1. Бастапқы файлдарды қатты дискідегі қалтаға жүктеп алыңыз немесе көшіріңіз.
2. Оптикалық жинақтағыш дискіге бос ықшам дискіні немесе DVD дискісін салыңыз.
3. **Пуск (Бастау) > Все программы** (Барлық бағдарламалар) параметрлерін нұқып, одан кейін пайдаланғыңыз келетін бағдарламалық құралдың атауын таңдаңыз.

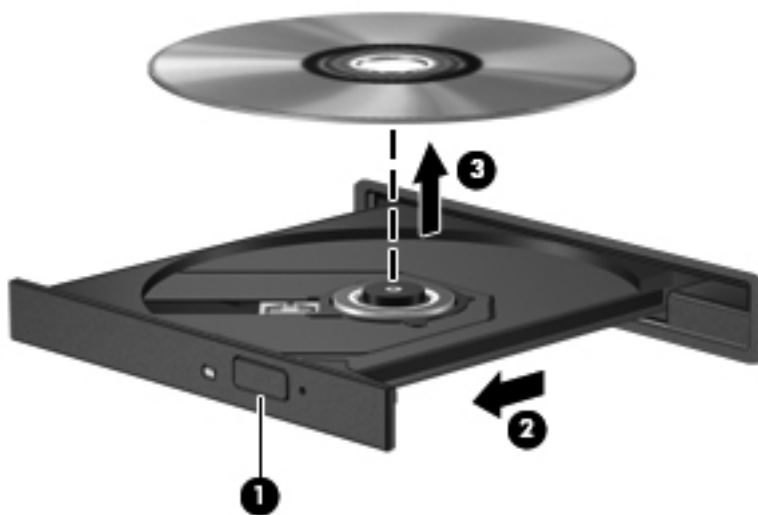
ЕСКЕРІМ: Кейбір бағдарламалар ішкі қалталарда орналасуы мүмкін.

4. Деректер, аудио немесе бейне жасалатын ықшам дискінің немесе DVD дискісінің түрін таңдаңыз.
5. **Пуск (Бастау)** түймешігін тінтуірдің оң жақ түймешігімен басыңыз, **Открыть проводник Windows** (Windows жетектеушісін ашу) пәрменін таңдаңыз және бастапқы файлдар сақталған қалта табыңыз.

6. Қалтаны ашып, одан кейін файлдарды бос оптикалық дискісі бар дискіге сүйреп апарыңыз.
7. Жазу үрдісін таңдалған бағдарламамен көрсетілгендей бастаңыз.

Арнайы нұсқауларды, бағдарламалық құралмен бірге, дискіде берілетін немесе бағдарламалық құрал өндірушісінің веб-торабында болатын өндіруші тарапынан берілген нұсқауларды қараңыз.

Ықшам дискіні, DVD немесе BD дискісін шығарып алу

Оптикалық дискті шығарып алу үшін

1. Диск салғышты шығарып алу үшін, диск салғыш беткі тақтасындағы шығарып алу түймешігін **(1)** басыңыз.
2. Науаны абайлап, толықтай тартып шығарыңыз **(2)**.
3. Дискіні науадан шығарыңыз: дискінің сыртқа шығып тұрған жиектерінен көтере отырып, шпиндельді басыңыз **(3)**. Дискінің бетіне қолыңызды тигізіп алмай, жиектерінен ұстаңыз.

ЕСКЕРІМ: Науаға толық шықпаса, дискті шығару үшін, оны абайлап еңкейтіңіз.

4. Диск салғышты жауып, дискіні қорғаныш қаптамаға салыңыз.

Сыртқы диск жетектерін пайдалану

Алынатын дискілер ақпаратты сақтау және табу мүмкіндіктерін кеңейтеді. USB тінтуірі жүйеге қосымша қондыру құрылғысындағы немесе қосымша кеңейту өніміндегі порттар арқылы жалғанады.

USB дискілерінің мынадай түрлері бар:

- 1,44-Мбайт дискет жетегі
- Қатты диск модулі (адаптері бар қатты диск)
- DVD диск жетегі
- DVD/CD-RW аралас диск жетегі
- DVD±RW және CD-RW аралас диск жетегі

Қажет бағдарламалық құрал мен диск жетектері туралы ақпарат алу үшін немесе компьютердің қай портын қолдануды білу үшін өндіруші нұсқауларын қараңыз.

Сыртқы дискіні компьютерге жалғау үшін

⚠ ЕСКЕРТУ: Қуатты диск жетегін жалғағанда құралды зақымдау қаупін азайту үшін, қуат сымының айнымалы ток көзінен ажыратылғандығын тексеріңіз.

---

1. Диск жетегін компьютерге жалғаңыз.
2. Қуатты диск жетегін жалғаған кезде, оның қуат сымын жерге қосылған айнымалы ток көзіне қосыңыз.

Токқа қосылатын дискіні ажырату үшін

1. Дискіні компьютерден ажыратыңыз.
2. Айнымалы ток сымын суырыңыз.

Қатты дискінің жұмысын жақсарту

Дискіні дефрагментациялау құралын пайдалану

Компьютерді пайдаланғанда, қатты дискідегі файлдар бөлініп қалады. Дискіні дефрагментациялау құралы амалдық жүйе тиімді жұмыс істеуі үшін қатты дискідегі бөлініп қалған файлдар мен қалталарды қайта біріктіреді.

Дискіні дефрагментациялау құралы басталғаннан кейін, ол қараусыз жұмыс атқарады. Қатты дискінің өлшеміне және бөлініп қалған файлдар санына байланысты, дискіні дефрагментациялау құралының аяқталуы үшін бір сағаттан артық уақыт кетуі мүмкін. Оны түнде немесе компьютерді ашу қажет болмайтын кездегі басқа уақытта іске қосылатын етіп орнатыңыз.

HP корпорациясы қатты дискінің дефрагментациялануын кемінде айына бір рет орындауды ұсынады. Дискіні дефрагментациялау құралын айлық кестеде іске қосылатын етіп орнатыңыз, сонымен қатар, компьютерді қолмен кез келген уақытта дефрагментациялауға болады.

Дискіні дефрагментациялау құралын іске қосу:

1. **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **Стандартные** (Стандартты құралдар) > **Служебные** (Қызметтік бағдарламалар) > **Дефрагментация диска** (Дискті дефрагментациялау) тармағын таңдаңыз.
2. **Дефрагментация диска** (Дискті дефрагментациялау) пәрменін таңдаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Windows жүйесінде компьютердің қауіпсіздігін жақсартуға арналған пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігі бар. Бағдарламалық құралдарды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін, сізден рұқсат немесе құпиясөз сұралуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) тармағын қараңыз.

Қосымша ақпарат алу үшін дискіні дефрагментациялау бағдарламалық құралының анықтамасын қараңыз.

Дискіні тазалау құралын пайдалану

Қатты дискідегі орынды босатып, компьютер жұмысының тиімділігін арттыратын дискіні тазалау құралы қатты дискіден еш қауіпсіз жойылған файлдарды іздеп табады.

Дискіні тазалау құралын қосу:

1. **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **Стандартные** (Стандартты құралдар) > **Служебные** (Қызметтік бағдарламалар) > **Очистка диска** (Дискті тазарту) тармағын таңдаңыз.
2. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Негізгі қатты диск ұясындағы дискіні ауыстыру

⚠ ЕСКЕРТУ: Мәліметтердің жоғалуын немесе жауапсыз жүйені болдырмау үшін

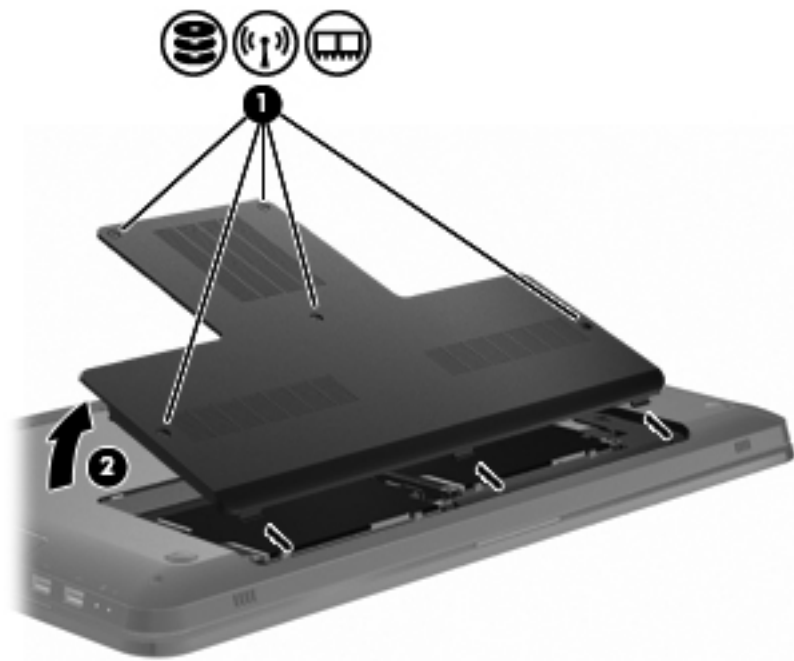
Қатты дискіні қатты диск ұясынан шығармастан бұрын, компьютерді өшіріңіз. Компьютер қосулы тұрғанда, ұйқы немесе күту күйінде болғанда, қатты дискіні шығарып алмаңыз.

Компьютердің өшірілген күйде, ұйқы күйінде немесе күту күйінде екені туралы сенімді болмасаңыз, компьютерді қуат түймешігін басу арқылы қосып, одан кейін оны амалдық жүйе арқылы өшіріңіз.

📝 ЕСКЕРІМ: Негізгі қатты дискінің қақпағы «1», ал екінші қатты дискінің қақпағы «2» санымен белгіленген.

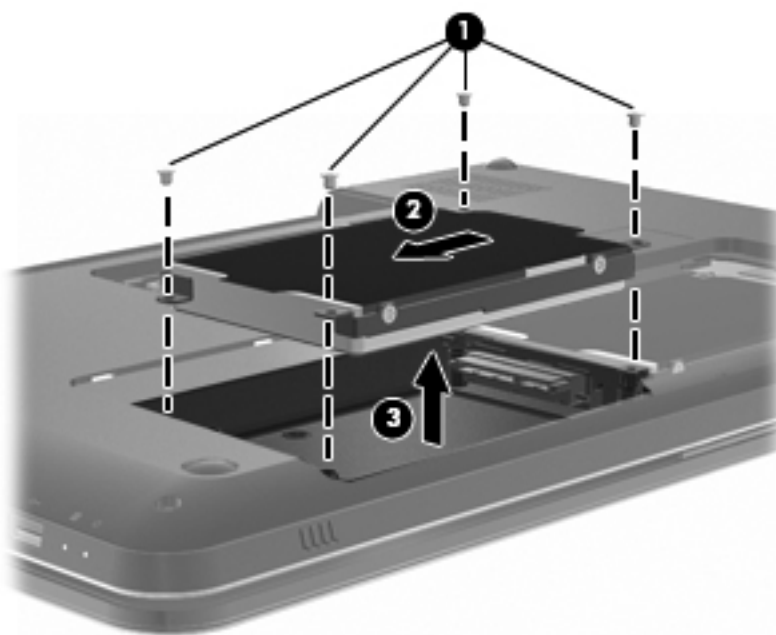
Негізгі қатты дискіні алу үшін:

1. Жұмысыңызды сақтаңыз.
2. Компьютерді өшіріп, дисплейді жабыңыз.
3. Компьютерге жалғанған сыртқы құрылғылардың барлығын ажыратыңыз.
4. Қуат сымын айнымалы ток көзінен ажыратыңыз.
5. Компьютерді аударып, қатты диск ұясын сізге қаратып, жалпақ бетке орналастырыңыз.
6. Компьютерден батареяны шығарып алыңыз.
7. Қатты диск қақпағының төрт бұрандасын **(1)** босатып алыңыз.
8. Қатты диск қақпағын компьютерден көтеріп алыңыз **(2)**.

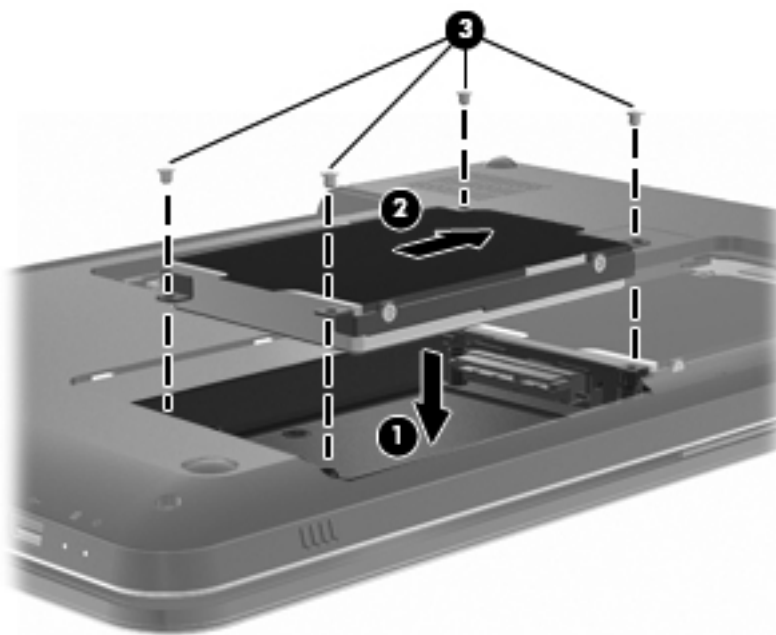
9. Қатты дискінің төрт бұрандасын шешіңіз **(1)**.

10. Қатты дискіні солға қарай жылжыту арқылы ахыратып (2), қатты дискіні (3) компьютерден шешіңіз.

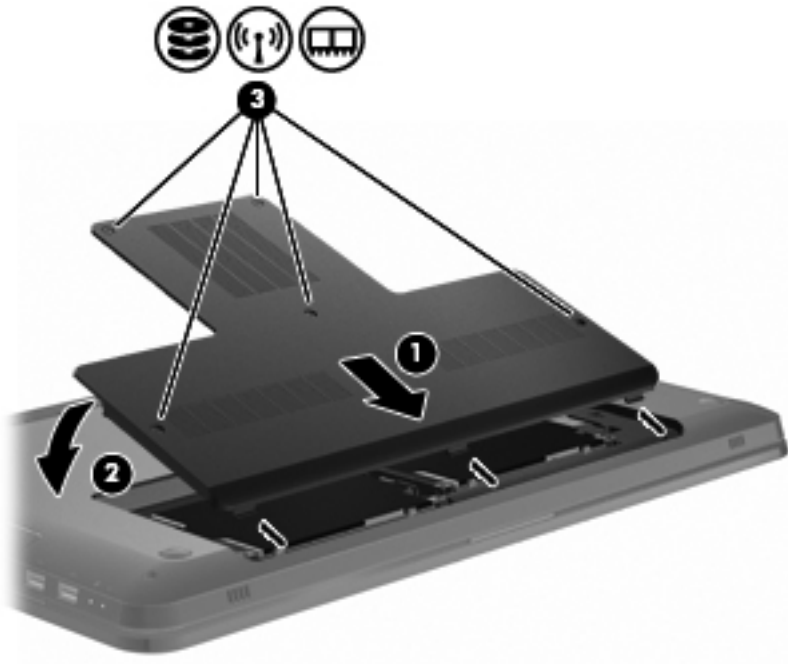
Негізгі қатты дискіні орнату үшін:

1. Қатты дискіні қатты диск ұясына салыңыз (1).
2. Қатты дискіні қатты диск ұясынан жоғары қарай көтеріңіз (2)
3. Қатты дискінің 4 бұрандасын (3) орындарына салыңыз.

4. Қатты диск қақпағындағы ілгектерді компьютердегі кетіктерге туралаңыз (1).
5. Қақпақты жабыңыз (2).

6. Қатты диск қақпағындағы бұрандаларды бұрап бекітіңіз (3).

7. Батареяны орнына салыңыз.
8. Компьютерді аударып қойыңыз.
9. Компьютерге сыртқы құрылғыларды жалғаңыз.
10. Компьютерді айнымалы ток көзіне қосыңыз.
11. Компьютерді қосыңыз.

Дискіні қосымша қатты диск ұясына салу

⚠ ЕСКЕРТУ: Мәліметтердің жоғалуын немесе жауапсыз жүйені болдырмау үшін

Қатты дискіні қатты диск ұясынан шығармастан бұрын, компьютерді өшіріңіз. Компьютер қосулы тұрғанда, ұйқы немесе күту күйінде болғанда, қатты дискіні шығарып алмаңыз.

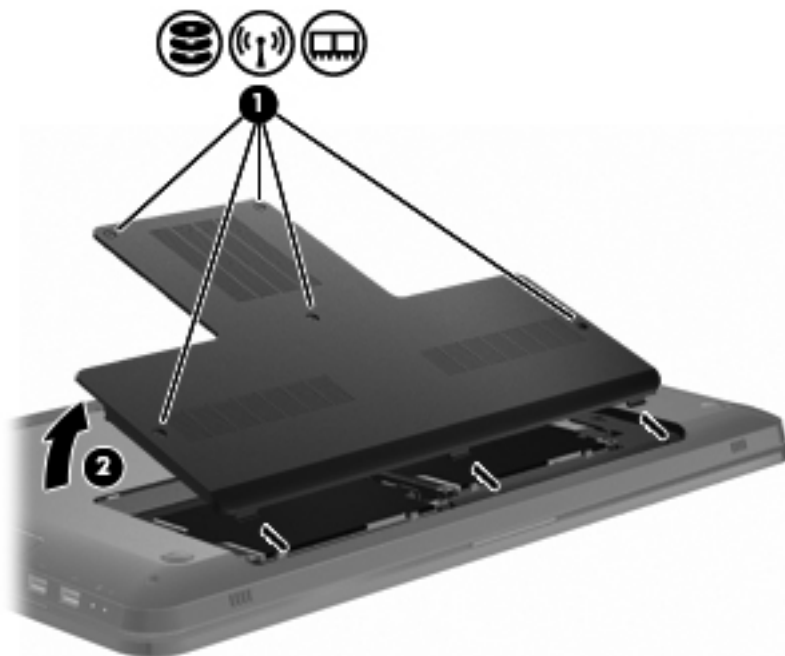
Компьютердің өшірілген күйде, ұйқы күйінде немесе күту күйінде екені туралы сенімді болмасаңыз, компьютерді қуат түймешігін басу арқылы қосып, одан кейін оны амалдық жүйе арқылы өшіріңіз.

📝 ЕСКЕРІМ: Негізгі қатты дискінің қақпағы «1», ал екінші қатты дискінің қақпағы «2» санымен белгіленген.

Қатты дискіні қатты диск ұясынан шығармастан бұрын, компьютерді өшіріңіз. HP ProtectSmart қатты диск қорғанысы қатты дискіні уақытша бастапқы қалпына келтіреді.

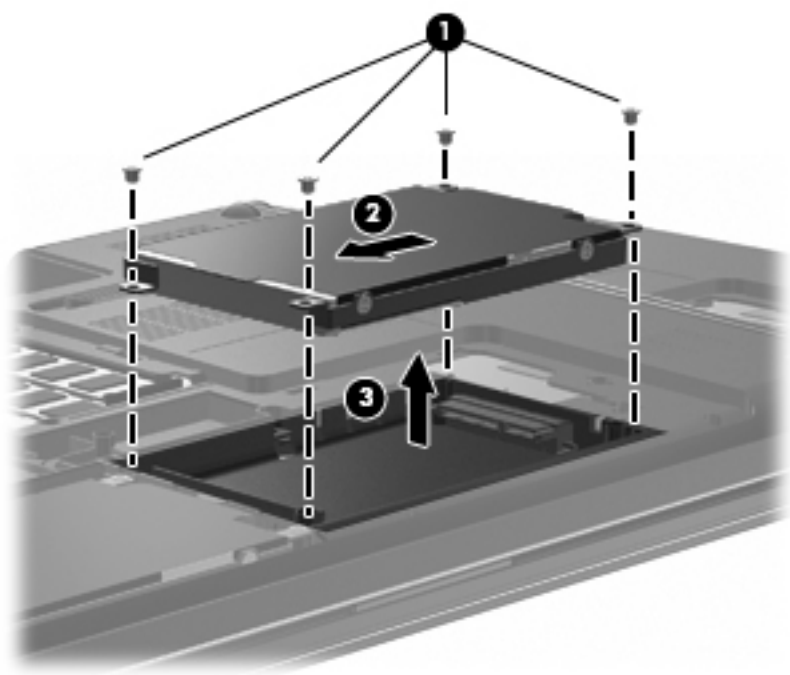
Қосымша қатты дискіні алу үшін

1. Жұмысыңызды сақтаңыз.
2. Компьютерді өшіріп, дисплейді жабыңыз.
3. Компьютерге жалғанған сыртқы құрылғылардың барлығын ажыратыңыз.
4. Қуат сымын айнымалы ток көзінен ажыратыңыз.
5. Компьютерді аударып, қатты диск ұясын сізге қаратып, жалпақ бетке орналастырыңыз.
6. Компьютерден батареяны шығарып алыңыз.
7. Қатты диск қақпағының төрт бұрандасын (1) босатып алыңыз.
8. Қатты диск қақпағын компьютерден көтеріп алыңыз (2).

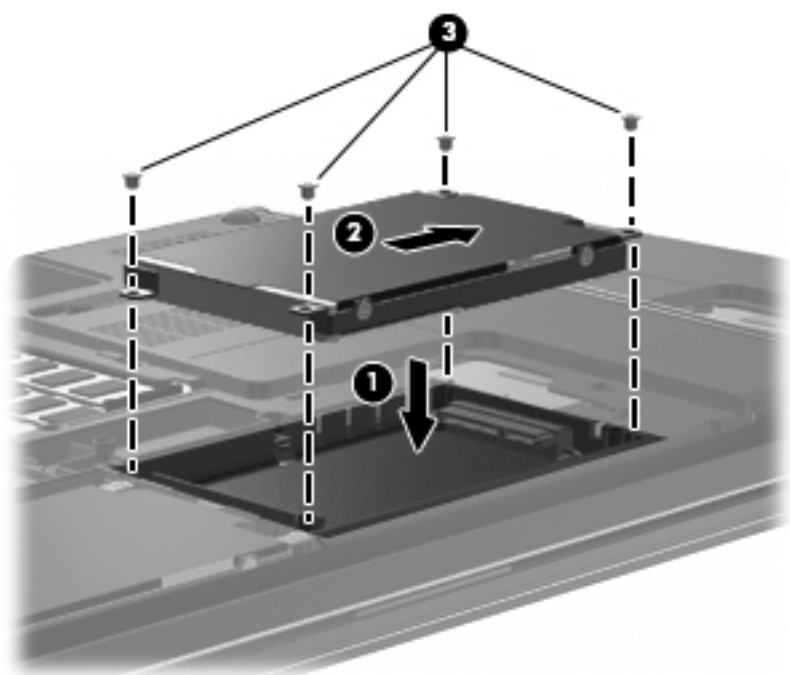
9. Қатты дискінің төрт бұрандасын шешіңіз (1).

10. Қатты дискіні солға қарай жылжыту арқылы ахыратып (2), қатты дискіні (3) компьютерден шешіңіз.

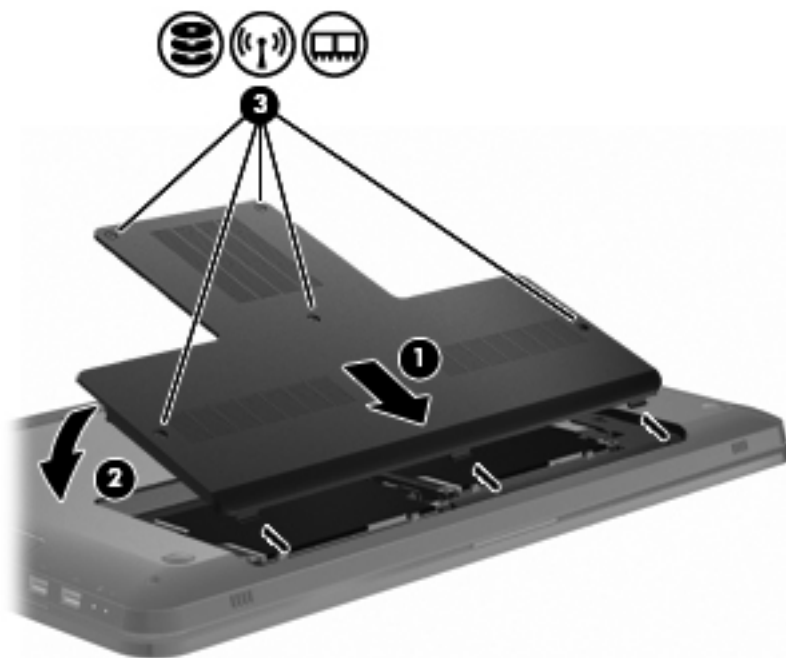

Қосымша қатты дискіні салу үшін

1. Қатты дискіні қатты диск ұясына салыңыз (1).
2. Қатты дискіні қатты диск ұясынан жоғары қарай көтеріңіз (2)
3. Қатты дискінің 4 бұрандасын (3) орындарына салыңыз.

4. Қатты диск қақпағындағы ілгектерді компьютердегі кетіктерге туралаңыз (1).
5. Қақпақты жабыңыз (2).
6. Қатты диск қақпағындағы бұрандаларды бұрап бекітіңіз (3).

7. Батареяны орнына салыңыз.
8. Компьютерді аударып қойыңыз.
9. Компьютерге сыртқы құрылғыларды жалғаңыз.
10. Компьютерді айнымалы ток көзіне қосыңыз.
11. Компьютерді қосыңыз.

---

7 Сыртқы құрылғылар

USB құрылғысын пайдалану

USB пернетақтасы, тінтуір, диск, принтер, сканер немесе концентратор сияқты қосымша сыртқы құрылғы USB порты арқылы компьютерге немесе қосымша кеңейту өніміне жалғанады.

Кейбір USB құрылғылары әдетте құрылғымен қоса берілетін қосымша қолдау көрсету бағдарламалық құралын қажет етуі мүмкін. Құрылғыға арналған бағдарламалық құрал туралы қосымша ақпаратты өндірушінің нұсқауларынан қараңыз.

Компьютерде USB 1.0, USB 1.1 және USB 2.0 құрылғыларымен жұмыс істейтін 3 USB порты бар. Қосымша USB порттарын қосу үшін, қосымша концентраторды немесе қосымша кеңейту өнімін жалғаңыз.

USB құрылғысын жалғау

⚠ ЕСКЕРТУ: USB қосқышының зақымдануын болдырмау үшін, USB құрылғысын күштеп жалғамаңыз.

USB құрылғысын компьютерге жалғау үшін, құрылғының USB кабелін USB портына қосыңыз.

USB құрылғысы анықталғанда сигнал беріледі.

📝 ЕСКЕРІМ: USB құрылғысы бірінші рет қосылғанда, тапсырмалар тақтасының оң жағында орналасқан хабарландыру аймағында «Құрылғы драйверінің бағдарламалық құралын орнату» хабары көрсетіледі.

USB құрылғысын ажырату

 ЕСКЕРТУ: Мәліметтердің жоғалуын немесе жауапсыз жүйені болдырмау үшін, «USB құрылғысын шығару» бөліміндегі нұсқауларды орындаңыз.

ЕСКЕРТУ: USB қосқышының зақымдалуын болдырмау үшін, USB құрылғысын ажырату мақсатында кабельден тартпаңыз.

USB құрылғысын шығару үшін

1. Тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан **Безопасное извлечения оборудования и носителей данных** (Аппараттық құралды қауіпсіз шығарып алу және құралды шығару) белгішесін нұқыңыз.

Аппараттық құралды қауіпсіз шығарып алу және құралды шығару белгішесін көрсету үшін, **Показать скрытые значки** (Жасырын белгішелерді көрсету) белгішесін (бұл тапсырмалар тақтасының сол жағында орналасқан көрсеткі) нұқыңыз.

2. Тізімдегі құрылғы атауын нұқыңыз.

Құрылғыны шығарып алу қауіпсіз екендігі ескертіледі.

3. Құрылғыны ажыратыңыз.

SATA құрылғысын пайдалану

eSATA порты eSATA сыртқы қатты дискісі сияқты өнімділігі жоғары eSATA қосымша құрамдас бөлігін жалғайды.

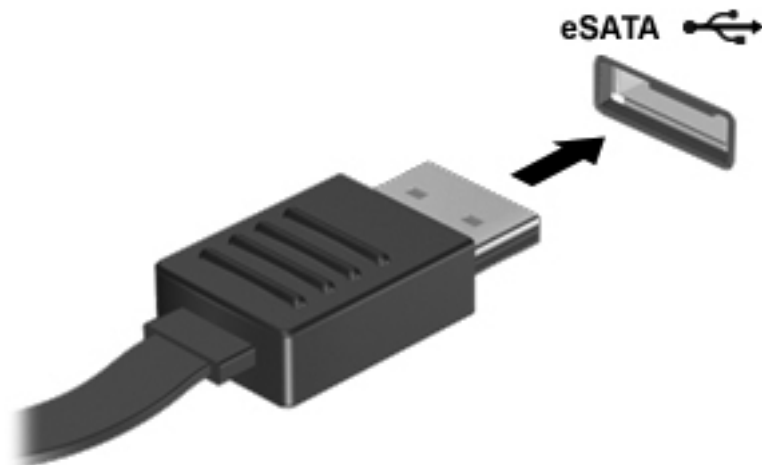
Кейбір eSATA құрылғылары әдетте құрылғымен қоса берілетін қосымша қолдау көрсету бағдарламалық құралын қажет етуі мүмкін. Құрылғыға арналған бағдарламалық құрал туралы қосымша ақпаратты өндірушінің нұсқауларынан қараңыз. Бұл нұсқаулар бағдарламалық құралмен бірге, дискіде, бағдарламалық құралдың анықтама бөлімінде немесе өндірушінің веб-торабында берілуі мүмкін.

 ЕСКЕРІМ: eSATA порты қосымша USB құрылғысын да қолданады.

eSATA құрылғысын жалғау

⚠ ЕСКЕРТУ: eSATA порт қосқышының зақымдануын болдырмау үшін, eSATA құрылғысын күштеп жалғамаңыз.

eSATA құрылғысын компьютерге жалғау үшін, құрылғысының eSATA кабелін компьютердегі eSATA портына жалғаңыз.

Сигнал құрылғының компьютерге жалғанғандығы туралы сізді ескертеді.

eSATA құрылғысын ажырату

⚠ ЕСКЕРТУ: Мәліметтердің жоғалуын немесе жүйенің жауап бермеуін болдырмау үшін, «eSATA құрылғысын шығару» бөліміндегі нұсқауларды орындаңыз.

ЕСКЕРТУ: eSATA қосқышының зақымдалуын болдырмау үшін, eSATA құрылғысын ажырату мақсатында кабельден тартпаңыз.

eSATA құрылғысын шығару үшін

1. Тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан **Безопасное извлечения оборудования и носителей данных** (Аппараттық құралды қауіпсіз шығарып алу және құралды шығару) белгішесін нұқыңыз.

Аппараттық құралды қауіпсіз шығарып алу және құралды шығару белгішесін көрсету үшін, **Показать скрытые значки** (Жасырын белгішелерді көрсету) белгішесін (бұл тапсырмалар тақтасының сол жағында орналасқан көрсеткі) нұқыңыз.

2. Тізімдегі құрылғы атауын нұқыңыз.

Құрылғыны шығарып алу қауіпсіз екендігі ескертіледі.

3. Құрылғыны ажыратыңыз.

---

8 Сыртқы медиа карталары

Сандық медиа ұясының карталарын пайдалану

Қосымша сандық карталар деректерді қауіпсіз сақтау мен оларды ыңғайлы түрде ортақ пайдалану мүмкіндігін береді. Бұл карталар әдетте сандық медиамен жабдықталған камераларда, қалта компьютерлерінде және басқа да компьютерлерде қолданылады.

Сандық медиа ұясы келесі сандық карта пішімдерін қолдайды:

- Жад картасы (MS)
- Жад картасы Pro (MSP)
- Мультимедиа картасы (MMC)
- Secure Digital (SD) жад картасы
- Сыйымдылығы жоғары қауіпсіз сандық (SDHC) жад картасы
- xD-Picture картасы (XD)
- xD-Picture картасы (XD) H типті
- xD-Picture картасы (XD) M типті

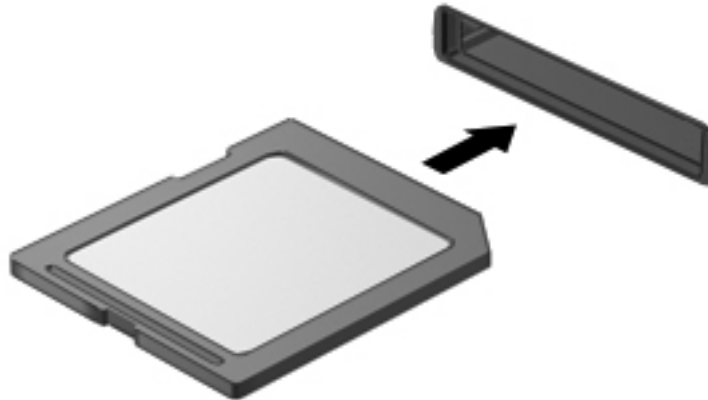
Сандық картаны салу

⚠ ЕСКЕРТУ: Сандық картаға немесе компьютерге зақым келтірмеу үшін, сандық медиа ұясына ешқандай адаптерді салмаңыз.

ЕСКЕРТУ: Сандық карталар қосқышының зақымдануын болдырмау үшін, сандық картаны күштеп енгізбеңіз.

1. Сандық картаны ұстағанда, жапсырмасын жоғары, ал оның қосқыштарын компьютерге қаратыңыз.

2. Картаны сандық медиа ұясына салып, берік орнатылғанша үстінен басыңыз.

Құрылғы анықталған кезде, ескерту дыбысы естіледі және мүмкіндіктер мәзірі ашылады.

Сандық картаны шығарып алу

⚠ ЕСКЕРТУ: Деректердің жоғалуын немесе жүйенің жауап бермеуін болдырмау үшін, «Сандық картаны шығару» бөліміндегі нұсқауларды орындаңыз.

📝 ЕСКЕРІМ: Деректер тасымалын тоқтату үшін, амалдық жүйенің көшіру терезесінде **Cancel** (Бас тарту) түймешігін басыңыз.

Сандық картаны шығарып алу үшін:

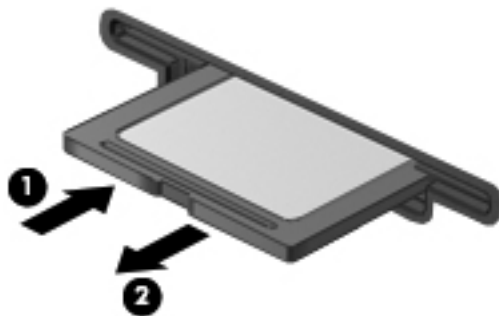
1. Мәліметтердің барлығын сақтап, сандық картамен байланысты барлық бағдарламаларды жабыңыз.
2. Тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан **Безопасное извлечения оборудования и носителей данных** (Аппараттық құралды қауіпсіз шығарып алу және құралды шығару) белгішесін нұқыңыз.

Аппараттық құралды қауіпсіз шығарып алу және құралды шығару белгішесін көрсету үшін, **Показать скрытые значки** (Жасырын белгішелерді көрсету) белгішесін (бұл тапсырмалар тақтасының сол жағындағы көрсеткі) нұқыңыз.

3. Тізімдегі сандық картаның атауын нұқыңыз.

Құрылғыны шығарып алу қауіпсіз екендігі ескертіледі.

4. Сандық картаны **(1)** басып, оны ұясынан **(2)** шығарып алыңыз.

9 Жад модульдері

Компьютерде оның астыңғы жағында орналасқан бір жад модулінің бөлімі болады. Компьютердің жад сыйымдылығы бос кеңейту жад модулінің ұясына жад модулін қосу немесе бастапқы жад модулінің ұясындағы бар жад модулін жетілдіру арқылы кеңейтіледі.

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ток ұру немесе жабдықтың зақымдалу қатерін азайту үшін, қуат сымын ажыратып, жад модулін орнатпас бұрын, барлық батареяларды шығарып алыңыз.

 ЕСКЕРТУ: Электростатикалық разряд (ESD) электроникалық бөліктерді зақымдайды. Қандай да бір іс ретін бастамастан бұрын, жерге орнатылған нысанды түрту арқылы бойыңызда тұрақты электр тогының жоқтығына көз жеткізіңіз.

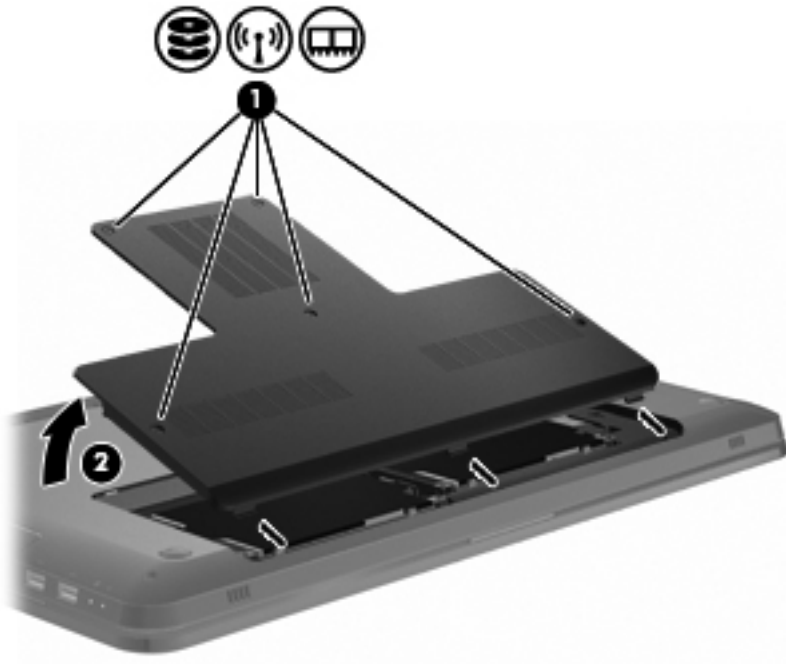
 ЕСКЕРІМ: Екінші жад модулін қосқанда, қос арна теңшелімін пайдалану үшін, екі жад модулінің бірдей өлшемде екеніне көз жеткізіңіз.

Жад модулін қосу немесе ауыстыру үшін

1. Жұмысыңызды сақтаңыз.
2. Компьютерді өшіріп, дисплейді жабыңыз.

Компьютердің өшірілген күйде, ұйқы күйінде немесе күту күйінде екені туралы сенімді болмасаңыз, компьютерді қуат түймешігін басу арқылы қосып, одан кейін оны амалдық жүйе арқылы өшіріңіз.
3. Компьютерге жалғанған сыртқы құрылғылардың барлығын ажыратыңыз.
4. Қуат сымын айнымалы ток көзінен ажыратыңыз.
5. Компьютерді тегіс жерде төңкеріңіз.
6. Компьютерден батареяны шығарып алыңыз.
7. Жад модулі бөлімінің бес бұрандасын **(1)** алыңыз.

8. Жад модулі бөлімінің қақпағын (2) компьютерден алыс көтеріңіз.

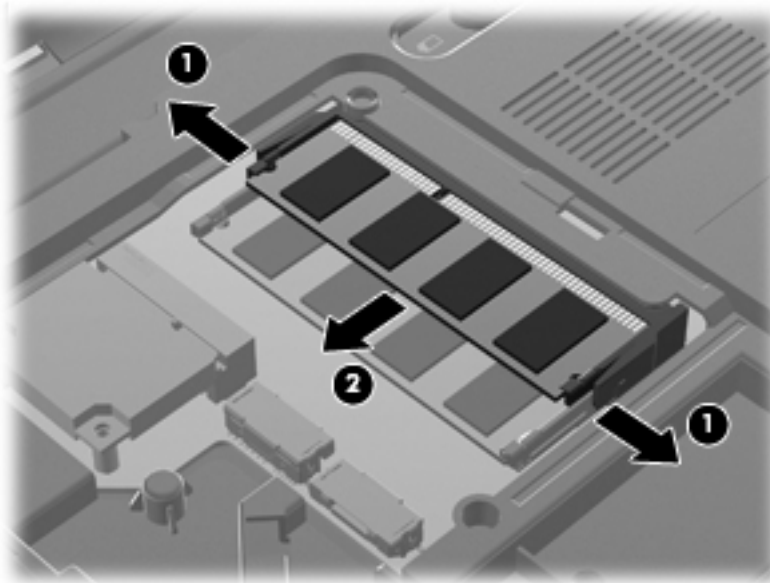

9. Жад модулін ауыстырып жатқанда, бар жад модулін шығарып алу үшін мына қадамдар орындаңыз:

- a. Жад модулінің екі жағындағы ұстап тұратын қыстырғыштарды (1) тартып алыңыз.
Жад модулінің бұрыштарын жоғары қаратыңыз.

⚠ ЕСКЕРТУ: Жад модулінің зақымдануын болдырмау үшін, оны жиектерінен ғана ұстаңыз. Жад модуліндегі бөліктерге тимеңіз.

- b. Жад модулінің жиектерінен **(2)** ұстап, оны жад модулі ұясынан сыртқа жайлап тартыңыз.

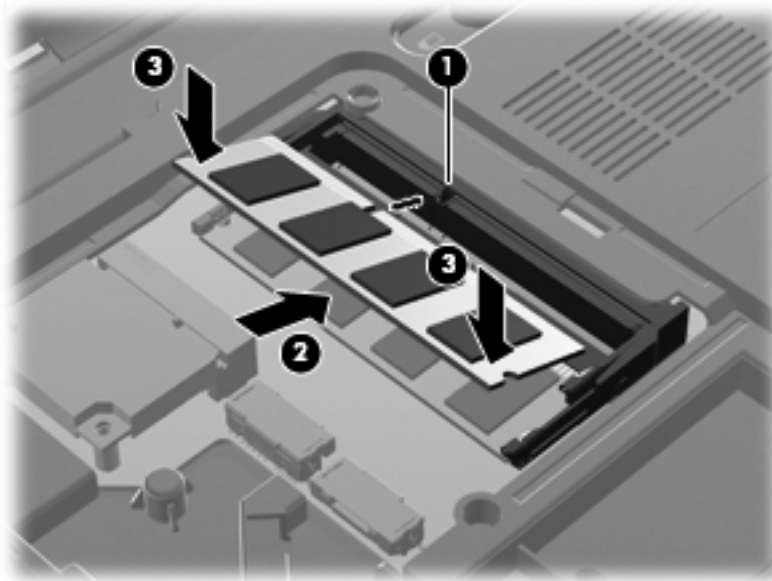
Шығарғаннан кейін жад модулін қорғау үшін, оны электростатикалық ток өтпейтін контейнерге салыңыз.

- 10.** Жаңа жад модулін енгізу үшін мына қадамдар орындаңыз:

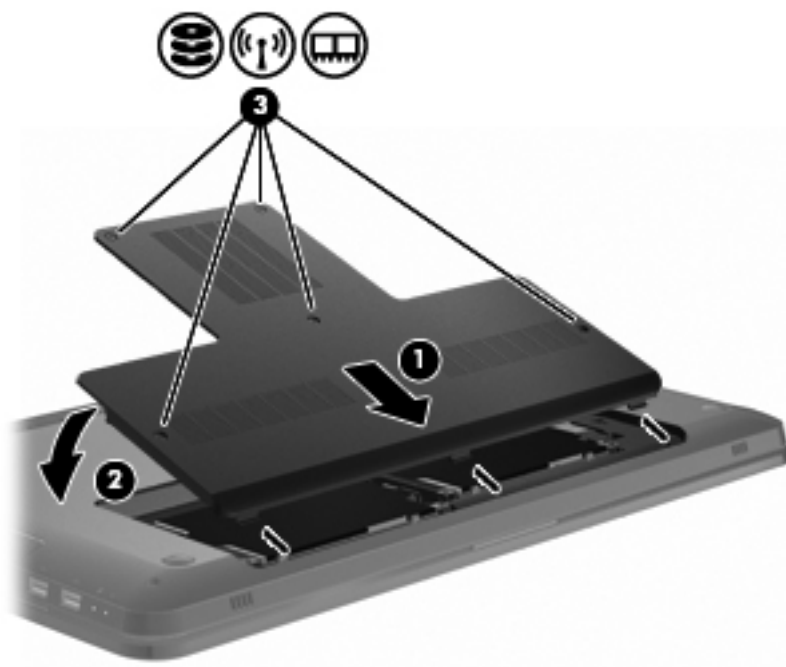
⚠ ЕСКЕРТУ: Жад модулінің зақымдануын болдырмау үшін, оны жиектерінен ғана ұстаңыз. Жад модуліндегі бөліктерге қолыңызды тигізбеңіз және жад модулін қисайтпаңыз.

- a. Жад модулінің түйіскен жиегін **(1)** жад модулі ұясының құлақшасына туралаңыз.
- b. Жад модулі бөлімінің бетінен 45 градус бұрыштағы жад модулімен модульді **(2)** жад модулінің ұясына ол нық отырғанша басыңыз.

- с. Жад модулінің сол және оң жақ жиектеріне қысым бере отырып, жад модулін (3) төмен қарай жайлап, ұстап тұратын қыстырғыштар орнына түскенше, басыңыз.

11. Жад модулі бөлімінің қақпағындағы ілгектерді (1) компьютердегі кетікке туралаңыз.
12. Қақпақты жабыңыз (2).
13. Жад модулі бөлімінің бес бұрандасын (3) орнына салып қатайтыңыз.

14. Батареяны орнына салыңыз.
15. Компьютерді аударып қойыңыз.
16. Компьютерге сыртқы құрылғыларды жалғаңыз.

17. Компьютерді айнымалы ток көзіне қосыңыз.
18. Компьютерді қосыңыз.

10 Қауіпсіздік

Компьютерді қорғау

Windows амалдық жүйесі және Windows жүйесінің емес Setup Utility утилитасы арқылы берілген стандартты қауіпсіздік мүмкіндіктері жеке параметрлеріңізді және деректерді әртүрлі қауіптерден қорғайды.

Осы нұсқаулықта берілген нұсқауларды мына мүмкіндіктерді пайдалану үшін орындаңыз:

- Құпиясөздер
- Вирусқа қарсы бағдарламалық құрал
- Қалқан бағдарламалық құралы
- Критикалық қауіпсіздік жаңартулары
- Қосымша қауіпсіздік кабелі
- Саусақ ізін оқу құрылғысы (тек таңдаулы үлгілерде)

ЕСКЕРІМ: Қауіпсіздік шешімдері қорғаныс шаралары ретінде әрекет ету үшін жасалады, бірақ олар бағдарламалық құрал шабуылдарынан немесе компьютерге күтімсіз қарау не оны ұрланудан қорғамайды.

ЕСКЕРІМ: Компьютерді жөндеуге жібермес бұрын барлық құпия сөздер мен саусақ ізі параметрлері жойылуы керек.

Компьютер қаупі	Қауіпсіздік мүмкіндігі
Компьютерді рұқсатсыз қолдану	Қосылғанда сұралатын құпиясөз
Компьютерлік вирустар	Norton Internet Security бағдарламалық құралы
Деректерге рұқсатсыз кіру	<ul style="list-style-type: none"> • Қалқан бағдарламалық құралы • Windows жаңартулары
Setup Utility утилитасы, BIOS параметрлері және басқа жүйені анықтау ақпаратына рұқсатсыз кіру	Әкімші құпиясөзі
Компьютерге төнетін бар немесе келешек қауіптер	Microsoft® компаниясынан алынатын критикалық қауіпсіздік жаңартулары
Windows пайдаланушы жазбасын рұқсатсыз пайдалану	Пайдаланушы құпиясөзі
Компьютердің орнын рұқсатсыз ауыстыру	Қауіпсіздік кабелінің ұясы (қосымша қауіпсіздік кабелімен бірге пайдаланылады)

Құпиясөздерді пайдалану

Құпиясөз — компьютер ақпаратын қорғау үшін таңдалатын таңбалардың тобы. Ақпаратқа кіруді басқарудың жолына байланысты құпиясөздердің бірнеше түрлері орнатылуы мүмкін. Құпиясөздер компьютерде алдын ала орнатылған Windows жүйесінің немесе Windows жүйесінің емес Setup Utility утилитасында орнатылады.

⚠ ЕСКЕРТУ: Компьютердің құлыпталуын болдырмау үшін, орнатылған әрбір құпиясөзді жазыңыз. Көптеген құпиясөздер олар орнатылған, өзгертілген, жойылған күйде көрсетіледі, әрбір құпиясөзді жедел жазып алып, қауіпсіз жерде сақтау маңызды.

Орнату бағдарламасының мүмкіндігі және Windows қауіпсіздік мүмкіндігі үшін бірдей құпиясөзді, сондай-ақ, орнату бағдарламасының бірнеше мүмкіндіктері үшін де бірдей құпиясөзді пайдалануға болады.

Setup Utility құралында құпиясөзді орнату үшін

- 8 әріп пен санның тіркесімін пайдаланыңыз. Регистрді ескеру қажет.
- Setup Utility құралы сұрағанда құпиясөзді теріңіз. Windows жүйесінде орнатылатын құпиясөзді Windows жүйесінің командалық жолағында теру қажет.

Құпиясөзді қауіпсіз жасау мен сақтау үшін

- Бағдарламаның орнатылған талаптарын орындаңыз.
- Құпиясөздерді жазып алып, оларды компьютерден алыс қауіпсіз жерге сақтаңыз.
- Құпиясөздерді компьютердегі файлда сақтамаңыз.
- Басқа адам арқылы оңай табылатын атыңызды немесе басқа жеке мәліметтеріңізді пайдаланбаңыз.

Экранды қорғағыш сияқты Windows құпиясөздері туралы қосымша ақпаратты алу үшін, **Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау)** тармақтарын таңдаңыз.

Windows жүйесінде құпиясөздерді орнату

Құпиясөз	Қызмет
Әкімші құпиясөзі	Компьютер мазмұнына әкімші деңгейінде кіруді қорғайды. ЕСКЕРІМ: Осы құпиясөзді Setup Utility утилитасы мазмұнына кіру үшін пайдалануға болмайды.
Пайдаланушы құпиясөзі	Windows пайдаланушы есептік жазбасына кіруді қорғайды. Бұл, сондай-ақ, компьютер мазмұнына кіруді қорғайды және ұйқы күйі немесе күту күйінен шыққан кезде енгізілуі қажет.

Setup Utility утилитасында құпиясөздерді орнату

Құпиясөз	Қызмет
Әкімші құпиясөзі	<ul style="list-style-type: none"> • Setup Utility утилитасына кіруді қорғайды. • Осы құпиясөз орнатылғаннан кейін, Setup Utility утилитасына кірген сайын ол енгізіледі. <p>ЕСКЕРТУ: Егер сіз әкімші құпиясөзін ұмытып қалсаңыз, Setup Utility утилитасына кіру мүмкін емес.</p>
Қосылғанда сұралатын құпиясөз	<ul style="list-style-type: none"> • Компьютер мазмұнына кіруді қорғайды. • Осы құпиясөз орнатылғаннан кейін, компьютерді қосқан не өшірілген немесе күту күйінен шыққан сайын оны енгізу қажет. <p>ЕСКЕРТУ: Қосылғанда сұралатын құпиясөзді ұмытып қалсаңыз, компьютерді қосу немесе қайта қосу және күту күйінен шығу мүмкін болмайды.</p>

Құпия сөздер туралы толық ақпаратты «Әкімші құпиясөзі» немесе «Қосылғанда сұралатын құпиясөз» бөлімінен қараңыз.

Әкімші құпиясөзі

Әкімші құпиясөзі Setup Utility утилитасының конфигурация параметрлерін және жүйені анықтау ақпаратын қорғайды. Бұл құпиясөз орнатылғаннан кейін, Setup Utility утилитасына кірген сайын оны енгізу қажет.

Әкімші құпиясөзін Windows жүйесіне орнатылған әкімші құпиясөзімен алмастыруға болмайды немесе ол орнатылған, енгізілген, өзгертілген немесе жойылған күйде көрсетіледі. Құпиясөзді жазып алғандығыңызға және қауіпсіз жерде сақтағандығыңызға көз жеткізіңіз.

Әкімші құпиясөзін басқару

Құпиясөзді орнату, өзгерту немесе жою үшін

1. Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. Экранның төменгі сол бұрышында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.

– немесе –

Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. Экранның төменгі сол бұрышында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **esc** пернесін басыңыз. Пуск (Бастау) мәзірі экранға шығарылғаннан кейін, **f10** пернесін басыңыз.

2. **Security** (Қауіпсіздік) > **Set Administrator Password** (Әкімші құпиясөзін орнату) пәрменін таңдау үшін, көрсеткі пернелерін пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
  - Әкімші құпиясөзін орнату үшін, құпиясөзіңізді Введите новый пароль (Жаңақұпия сөзді енгізіңіз) және Подтвердите новый пароль (Жаңа құпиясөзді растаңыз) өрістеріне енгізіп, **enter** пернесін басыңыз.
  - Әкімші құпиясөзін өзгерту үшін, ағымдағы құпиясөзді Введите текущий пароль (Ағымдағы құпиясөзді енгізіңіз) өрісіне енгізіп, Введите новый пароль (Жаңа құпиясөзді енгізіңіз) және Подтвердите новый пароль (Жаңа құпиясөзді растаңыз) өрістеріне жаңа құпиясөзді енгізіп, **enter** пернесін басыңыз.
  - Әкімші құпиясөзін жою үшін, ағымдағы құпиясөзді Введите пароль (Құпиясөзді енгізіңіз) өрісінде теріп, **enter** пернесін 4 рет басыңыз.
3. Енгізілген өзгертулерді сақтау және Setup Utility утилитасынан шығу үшін, көрсеткі пернелерді пайдаланып, **Выйти** (Шығу) > **Выйти, сохранив изменения** (Өзгертулерді сақтап шығу) пәрмендерін таңдаңыз.

Өзгертулер компьютер қайта іске қосылған кезде күшіне енеді.

Әкімші құпиясөзін енгізу

Введите пароль (Құпиясөзді енгізіңіз) сұрауына әкімші құпиясөзін теріп, **enter** пернесін басыңыз. Әкімші құпиясөзі үш рет сәтсіз енгізілгеннен кейін компьютерді қайта іске қосып, әрекетті қайта орындаңыз.

Қосылғанда сұралатын құпиясөз

Қосылғанда сұралатын құпиясөз компьютерді рұқсатсыз қолданудан қорғайды. Осы құпиясөз орнатылғаннан кейін, компьютерді қосқан не өшірілген немесе күту күйінен шыққан сайын оны енгізу қажет. Қосылғанда сұралатын құпиясөз орнатылған, енгізілген, өзгертілген немесе жойылған күйде көрсетіледі.

Қосылғанда сұралатын құпиясөзді басқару

Қосылғанда сұралатын құпиясөзді енгізу, өзгерту немесе жою үшін

1. Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. Экранның төменгі сол бұрышында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.

– немесе –

Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. Экранның төменгі сол бұрышында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **esc** пернесін басыңыз. Пуск (Бастау) мәзірі экранға шығарылғаннан кейін, **f10** пернесін басыңыз.

2. Көрсеткі пернелерін пайдалану арқылы **Безопасность (Қауіпсіздік) > Установить пароль при включении питания** (Қосылғанда сұралатын құпиясөзді орнату) пәрменін таңдап, **enter** пернесін басыңыз.
  - Қосылғанда сұралатын құпиясөзді орнату үшін, құпиясөзді Введите новый пароль (Жаңа құпиясөзді енгізіңіз) және Подтвердите новый пароль (Жаңа құпиясөзді растаңыз) өрістерінде теріп, **enter** пернесін басыңыз.
  - Қосылғанда сұралатын құпиясөзді өзгерту үшін, ағымдағы құпиясөзді Введите текущий пароль (Ағымдағы құпиясөзді енгізіңіз) өрісінде теріп, Введите новый пароль (Жаңа құпиясөзді енгізіңіз) және Подтвердите новый пароль (Жаңа құпиясөзді растаңыз) өрістерінде жаңа құпия сөзді теріп, **enter** пернесін басыңыз.
  - Қосылғанда сұралатын құпиясөзді жою үшін құпиясөзді Введите текущий пароль (Ағымдағы құпиясөзді енгізіңіз) өрісінде теріп, **enter** пернесін 4 рет басыңыз.
3. Енгізілген өзгертулерді сақтау және Setup Utility утилитасынан шығу үшін, көрсеткі пернелерді пайдаланып, **Выйти (Шығу) > Выйти, сохранив изменения** (Өзгертулерді сақтап шығу) пәрмендерін таңдаңыз.

Өзгертулер компьютер қайта іске қосылған кезде күшіне енеді.

Қосылғандағы құпиясөзді енгізу

Введите пароль (Құпиясөзді енгізіңіз) сұрауына құпиясөзді теріп, **enter** пернесін басыңыз. Құпиясөз үш рет сәтсіз енгізілгеннен кейін компьютерді қайта іске қосып, әрекетті қайта орындаңыз.

Вирусқа қарсы бағдарламалық құралды пайдалану

Электрондық поштаға, желіге немесе интернетке кіру үшін пайдаланылатын компьютерге вирустар қаупі төнеді. Компьютерлік вирустар амалдық жүйені, бағдарламаларды немесе қызметтік бағдарламаларды бұзады, не болмаса олардың нашар жұмыс істеуіне әкеліп соқтырады.

Вирусқа қарсы бағдарламалық құрал көптеген вирустарды анықтап, көп жағдайларда олар келтірген зиянды жояды. Жаңадан шыққан вирустарға қарсы үздіксіз қорғауды қамтамасыз ету үшін, вирусқа қарсы бағдарламалық құралды үнемі жаңартып отырыңыз.

Norton Internet Security вирусқа қарсы бағдарламалық құралы компьютерде зауытта орнатылған. Бағдарламаның 60 күн бойы ешбір төлемақысыз жаңарту мүмкіндігі бар. HP 60 күннен кейін де компьютерді жаңа вирустардан кеңейтілген жаңарту қызметтерін сатып алу арқылы қорғауды ұсынады. Norton Internet Security вирусқа қарсы бағдарламалық құралын пайдалану және жаңарту, сондай-ақ мерзімі кеңейтілген жаңарту қызметін сатып алу нұсқаулары бағдарламамен қоса қамтамасыз етіледі. Norton Internet Security бағдарламасын қарап шығу және оны қолдану үшін, **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Norton Internet Security** тармақтарын таңдаңыз.

Компьютерлік вирустар туралы толық ақпарат алу үшін, Анықтама және қолдау бөлімінің Поиск (Іздеу) жолағында *вирустар* сөзін теріңіз.

Қалқан бағдарламалық құралын пайдалану

Компьютерді электрондық пошта не интернетке кіру үшін қолданғанда, рұқсаты жоқ адамдар компьютерге, жеке файлдарға және сіз туралы ақпаратқа кіру рұқсатын иеленуі мүмкін. Құпиялылықты қорғау үшін, компьютерде алдын ала орнатылған қалқан бағдарламалық құралын пайдаланыңыз.

Қалқан мүмкіндіктері жүйе кіру және желі әрекетін хабарлау және барлық кіріс және шығыс трафиктерін автоматты түрде бақылау әрекеттерін қамтиды. Қосымша ақпарат алу үшін, қалқанды пайдалану нұсқаулығын қараңыз немесе қалқанды өндірушімен байланысыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Кейбір жағдайларға байланысты қалқан интернет ойындарына кіруді құрсаулайды, желідегі принтерге немесе файлды ортақ пайдалануға кедергі келтіреді немесе рұқсаты бар электрондық пошта тіркемелерін құрсаулайды. Мәселені уақытша шешу үшін, желіаралық қалқан бағдарламасын уақытша өшіріп, тапсырманы орындағаннан кейін, қалқанды қайта қосыңыз. Ақаулықты толық шешу үшін, қалқанның параметрлерін қайта реттеңіз.

Маңызды қауіпсіздік жаңартуларын орнату

ЕСКЕРТУ: Microsoft маңызды жаңартулардың бар екені туралы ескертеді. Компьютерді қауіпсіздік бұзудан және компьютер вирустарынан қорғау үшін, ескертулерді алғаннан кейін мүмкіндігінше тез Microsoft компаниясынан барлық маңызды жаңартуларды орнатыңыз.

Компьютер жіберілгеннен кейін амалдық жүйеге және басқа бағдарламалық құралдарға арналған жаңартулар бар болуы мүмкін. Бар жаңартулардың компьютерге орнатылғандығын тексеру үшін

- Компьютер орнатылғаннан кейін Windows Update құралын бастаңыз. **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Windows Update** тармақтарын таңдап, жаңарту сілтемесін нұқыңыз.
- Бұдан кейін Windows Update қызметін ай сайын қосыңыз.
- Windows және басқа Microsoft бағдарламаларының жаңартуларын шығарылған кезде Microsoft веб-торабы, сондай-ақ анықтама және қолдау орталығындағы жаңартулар сілтемесі арқылы алыңыз.

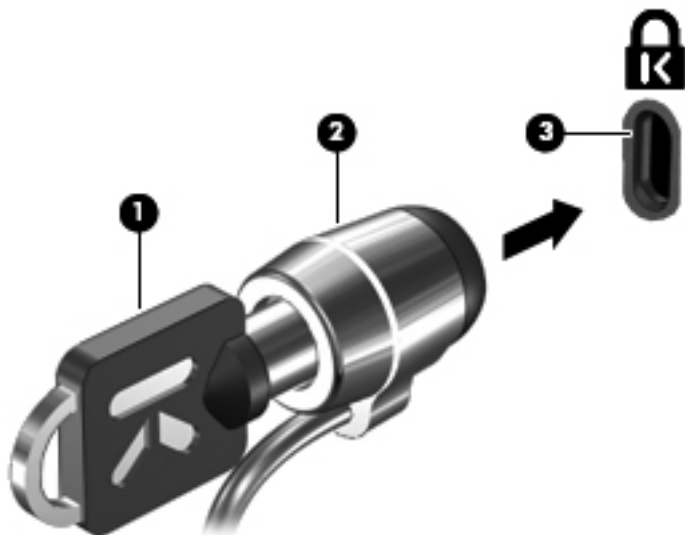
Қосымша қауіпсіздік кабелін орнату

ЕСКЕРІМ: Қауіпсіздік кабелі сақтандырғыш құрал ретінде әрекет ету үшін жасалған, бірақ ол компьютерге күтімсіз қараудан немесе оны ұрланудан қорғай алмауы мүмкін.

ЕСКЕРІМ: Қауіпсіздік кабелі ұясының орны компьютер моделіне байланысты әр түрлі болады.

Қауіпсіздік кабелін орнату үшін төмендегі қадамдарды орындаңыз:

1. Қауіпсіздік кабелін қорғалатын затқа ораңыз.
2. Кілтті (1) кабель құлпына (2) салыңыз.
3. Кабель құлпын компьютердегі қауіпсіздік кабелінің ұясына (3) салыңыз да, сосын оны кілтпен жабыңыз.

Саусақ ізін оқу құрылғысын қолдану (тек таңдаулы модельдерде)

 ЕСКЕРІМ: Саусақ ізін оқу құрылғысының орны компьютер моделіне байланысты әр түрлі болады.

Саусақ ізін оқу құрылғысын табу

Саусақ ізін оқу құрылғысы мына жерде орналасқан кішкентай металды сенсор болып табылады:

- Сенсорлы тақтаның төменгі жағының қасында
- Пернетақтаның оң жағында
- Дисплейдің үстіңгі оң жағында
- Дисплейдің сол жағында

Компьютер моделіне байланысты, саусақ ізін оқу құрылғысы көлденең немесе тігінен орналасуы мүмкін. Оның екі орналасу бағдары саусағыңызды металды сенсордың үстіне тігінен тигізетіндігіңізді талап етеді.

Саусақ іздерін тіркеу

Windows құпия сөзін пайдаланудың орнына DigitalPersona Personal бағдарламалық құралында тіркелеген саусақ ізін пайдалану арқылы, саусақ ізін оқу құрылғысы Windows жүйесіне кіруге мүмкіндік береді.

Бір немесе бірнеше саусақ ізін тіркеу үшін

1. Windows жүйесіндегі тапсырмалар тақтасының оң жақ шетіндегі хабарландыру аймағында орналасқан DigitalPersona Personal белгішесін басыңыз.
2. Бастапқы мәтінді оқып, одан кейін **Next** (Келесі) түймешігін басыңыз.
Идентификацияңызды растау экраны ашылады.
3. Орнатылған болса, Windows құпиясөзін теріп, одан кейін **Next** (Келесі) түймешігін басыңыз.

ЕСКЕРІМ: Егер Windows құпиясөзіңіз орнатылмаған болса, Windows жазбаңызды қорғау экраны ашылады. Windows жүйесіне кіру құпиясөзін жасаңыз немесе **Далее** (Келесі) түймешігін басып, бұл қадамды өткізіп жіберіңіз. Алайда, Windows жүйесіне кіру құпиясөзі орнатылғанда, бұл компьютер қауіпсіздігін жақсартады.

Саусақ ізін тіркеуге үйрену экраны ашылады.

4. Көрсетілмді қарап шығып, одан кейін **Next** (Келесі) түймешігін басыңыз.

Саусақ ізін тіркеу экраны ашылады.

5. Тіркелетін саусаққа сәйкес келетін экрандағы саусақты таңдаңыз.

Ашылатын келесі экранда сол саусақ ізі қызыл түспен жанады.

6. Таңдалған саусақ ізін саусақ ізін оқу құрылғысына баяу тигізіңіз.

ЕСКЕРІМ: Сырғыту дұрыс жасалмаса, оның себебін түсіндіретін хабар көрсетіледі.

ЕСКЕРІМ: Жақсы нәтижеге жету үшін, саусақ ізін оқу құрылғысын пайдаланған сайын бірдей саусақты бірдей бағдармен тигізіңіз.

7. Саусағыңызды төрт рет сәтті тигізгенше бірдей саусақты саусақ ізін оқу құрылғысына тигізуді жалғасытырыңыз.

Саусақ ізі сәтті тіркелгенде, ашылатын саусақ ізін тіркеу экраны қосымша саусақ іздерін тіркеуге мүмкіндік береді. Қосымша саусақ іздерін тіркеу үшін, 5-7 қадамдарын қайталаңыз.

8. Саусақ іздерін тіркеп болғаннан кейін, **Next** (Келесі) түймешігін басыңыз.

Тек бір саусақ ізі тіркелсе, қосымша саусақ іздерін тіркеуге кеңес беретін хабар көрсетіледі. Қосымша саусақ іздерін тіркеу үшін, **Yes** (Иә) жауабын таңдап, одан кейін әрбір тіркелетін саусақ ізі үшін 1-8 қадамдарын қайта орындаңыз.

– немесе –

Қосымша саусақ іздерін тіркеу керек болмаса, **No** (Жоқ) жауабын таңдаңыз. Тіркеуді аяқтау экраны ашылады.

9. **Finish** (Аяқтау) түймешігін басыңыз.

ЕСКЕРІМ: Әрбір қосымша пайдаланушы үшін 1 мен 9 аралығындағы қадамдарды қайталаңыз.

Windows жүйесіне кіру үшін тіркелген саусақ ізін пайдалану

Windows жүйесіне саусақ ізіңіз арқылы кіру үшін

1. Саусақ ізіңізді тіркегеннен кейін Windows жүйесін қайта бастаңыз.
2. Windows жүйесіне кіру үшін, тіркелген кез келген саусақты сырғытыңыз.

11 Ақаулықтарды жою

WLAN жүйесіне қосылу мүмкін емес

Желілік қосылыс мәселесін шешпес бұрын, сымсыз құрылғылар барлығының құрылғы драйверлері орнатылғандығына көз жеткізіңіз.

 ЕСКЕРІМ: Сымсыз желілік құрылғылар тек таңдаулы компьютер үлгілеріне қосылған. Егер сымсыз желі мүмкіндігі түпнұсқа компьютер орауының шетіндегі мүмкіндіктер тізімінде болмаса, сымсыз желілік құрылғыны сатып алып, компьютерге сымсыз желі мүмкіндігін қосыңыз.

Сымсыз желілік қосылыс мәселелеріне мына себеп болуы мүмкін:

- Желі конфигурациясын (SSID немесе қауіпсіздік) өзгерту
- Сымсыз құрылғының өшірілгендігі немесе дұрыс орнатпағандығы
- Сымсыз құрылғының немесе жол жоспарлағыш жабдығының жұмыс істемеуі
- Басқа құрылғылардың кедергілері

Егер WLAN жүйесіне қосылу ақаулықтары болса, кірістірілген WLAN құрылғысы компьютерде дұрыс орнатылғандығын тексеріңіз:

 ЕСКЕРІМ: Windows жүйесінде компьютердің қауіпсіздігін жақсартуға арналған пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігі бар. Бағдарламалық құралдарды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін, сізден рұқсат немесе құпиясөз сұралуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) тармағын қараңыз.

1. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Жүйелік аймақтағы **Device Manager** (Құрылғы реттеушісі) түймешігін басыңыз.
3. Желілік адаптердің тізімін ашу үшін, қосу белгісін (+) басыңыз.
4. Желілік адаптерлер тізімінен WLAN құрылғысын анықтаңыз. WLAN құрылғысы үшін тізім *сымсыз, сымсыз LAN, WLAN, Wi-Fi* немесе *802.11* терминдерін қамтуы мүмкін.

Егер ешбір WLAN құрылғысы тізімде берілмесе, компьютердің кірістірілген WLAN құрылғысы болмауы немесе WLAN құрылғысы дұрыс орнатылмаған болуы мүмкін.

WLAN жүйелері ақаулықтарын жою туралы қосымша ақпарат алу үшін, анықтама және қолдау орталығындағы веб-торапқа сілтемелерді қараңыз.

Қажет желіге қосылу мүмкін емес

Windows жүйесі зақымдалған WLAN қосылымын автоматты түрде жөндейді.

- Егер хабарландыру аймағында Сеть (Желі) белгішесі көрсетілсе, оны тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Устранение проблем** (Мәселелерді жою) тармағын таңдаңыз.

Windows жүйесі желілік құрылғыны қалпына келтіріп, таңдалған желілердің біреуіне қайтадан қосылуға тырысады.

- Егер хабарландыру аймағында Сеть (Желі) белгішесі көрсетілмесе, мына әрекеттер орындаңыз:
  1. **Пуск** (Бастау) > **Панель Управления** (Басқару тақтасы) > **Сеть и Интернет** (Желі және Интернет) > **Центр управления сетями и общим доступом** (Желі және ортақ пайдалануды басқару орталығы) тармақтарын таңдаңыз.
  2. **Устранение проблем** (Мәселелерді жою) тармағын нұқыңыз, одан кейін жөндеу үшін желіні таңдаңыз.

Желі белгішесі көрсетілмейді

Егер WLAN жүйесінің параметрлері реттелгеннен кейін желі күйінің белгішесі көрсетілмесе, бағдарламалық құралдың драйвері жоқ немесе зақымдалған. Windows жүйесінің «Устройство не обнаружено» (Құрылғы табылмады) хабарламасы экранға шығуы мүмкін. Драйверді қайтадан орнатыңыз.

Компьютер үшін WLAN құрылғысы бағдарламалық құралының және драйверлерінің ең соңғы нұсқасын HP компаниясының <http://www.hp.com> веб-торабынан алыңыз. Егер WLAN құрылғысы бөлек сатып алынған болса, бағдарламалық құралдың ең соңғы нұсқасын алу үшін, өндірушінің веб-торабын қараңыз.

WLAN құрылғысы бағдарламалық құралының ең соңғы нұсқасын алу үшін

1. Веб-шолғышты ашып, <http://www.hp.com/support> веб-торабына өтіңіз.
2. Еліңізді немесе аймағыңызды таңдаңыз.
3. Бағдарламалық құралды немесе драйверді жүктеу мүмкіндігін таңдаңыз.
4. Компьютер моделінің нөмірін іздеу жолағына енгізіңіз.
5. **enter** пернесін басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

ЕСКЕРІМ: Егер WLAN құрылғысы бөлек сатып алынған болса, бағдарламалық құралдың ең соңғы нұсқасын алу үшін, өндірушінің веб-торабын қараңыз.

Ағымдағы желі қауіпсіздігінің кодтары қолжетімді емес

Егер WLAN желісіне қосылғанда желі кілті немесе аты (SSID) сұралса, желі қауіпсіздік арқылы қорғалған. Қауіпсіз желіге қосылым жасау үшін, ағымдағы кодтарды енгізіңіз. SSID және желілік

кілт дегеніміз компьютерді желіде анықтау үшін компьютерге енгізілетін әріп және нөмірлерден тұратын кодтар болып табылады. Кодтарды табу үшін мына әрекеттерді орындаңыз:

- Жеке сымсыз жол жоспарлағышқа қосылған желі үшін жол жоспарлағыш нұсқаулығындағы жол жоспарлағыш және WLAN құрылғысы екеуінде де бірдей кодтарды орнату нұсқауларын қайтадан қарап шығыңыз.
- Кеңседегі немесе қоғамдық Интернет әңгімелесу бөлмесіндегі желі сияқты жеке желі үшін кодтарды желі әкімшісінен алып, сұралған кезде кодтарды енгізіңіз.

Кейбір желілер қауіпсіздікті арттыру үшін жол жоспарлағыштарында немесе кіру нүктелерінде пайдаланылатын SSID және желілік кілттерді жүйелі түрде өзгертіп тұрады. Компьютердегі тиісті кодты осыған сәйкес өзгертіңіз.

Егер жаңа сымсыз желілік кілттер және желі үшін SSID жеткізілген болса және бұрын осы желіге қосылған болсаңыз, желіге қосылу үшін келесі қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск (Бастау) > Панель Управления (Басқару тақтасы) > Сеть и Интернет (Желі және Интернет) > Центр управления сетями и общим доступом (Желі және ортақ пайдалануды басқару орталығы)** тармақтарын таңдаңыз.

2. Сол жақ тақтада **Управление беспроводными сетями (Сымсыз желілерді басқару)** түймешігін басыңыз.

Қолжетімді WLAN жүйелерінің тізімі көрсетіліп тұрады. Егер бірнеше WLAN жүйесі белсенді болған байланыс орнында болсаңыз, бірнеше желілер көрсетіліп тұрады.

3. Желіні тізімнен таңдап, оны тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Свойства (Сипаттар)** параметрін таңдаңыз.

ЕСКЕРІМ: Егер керекті желі тізімде болмаса, жол жоспарлағыш немесе кіру нүктесі жұмыс жасап тұрғандығын тексеру үшін желі әкімшісіне хабарласыңыз.

4. **Безопасность (Қауіпсіздік)** қойыншасын басып, **Ключ безопасности сети (Желілік қауіпсіздік кілті)** жолағына сымсыз қосылыстың дұрыс шифрлау деректерін енгізіңіз.
5. Бұл параметрлерді сақтау үшін, **ОК** түймешігін басыңыз.

WLAN қосылымы өте нашар

Егер қосылым нашар болса немесе компьютер WLAN желісіне қосылым жасай алмайтын болса, басқа құрылғылардан кедергіні төмендеу үшін, төмендегі қадамдарды орындаңыз:

- Компьютерді сымсыз жол жоспарлағышқа немесе кіру нүктесіне жақынырақ жылжытыңыз.
- Шағынтолқынды пеш, сымсыз телефон немесе ұялы телефон сияқты құрылғыларды уақытша ажыратыңыз.

Құрылғының қосылыс параметрлерінің барлығын күшпен қайта орнату үшін

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель Управления** (Басқару тақтасы) > **Сеть и Интернет** (Желі және Интернет) > **Центр управления сетями и общим доступом** (Желі және ортақ пайдалануды басқару орталығы) тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ тақтада **Управление беспроводными сетями** (Сымсыз желілерді басқару) түймешігін басыңыз.

Қолжетімді WLAN жүйелерінің тізімі көрсетіліп тұрады. Егер бірнеше WLAN жүйесі белсенді болған байланыс орнында болсаңыз, бірнеше желілер көрсетіліп тұрады.
3. Желіні таңдап, одан кейін **Удалить** (Жою) түймешігін басыңыз.

Сымсыз жол жоспарлағышына қосылу мүмкін емес

Егер сымсыз жол жоспарлағышқа қосылу әрекеті сәтсіз болса, жол жоспарлағыштан қуатты 10-15 секундқа ажыратып, сымсыз жол жоспарлағышты қайта қосыңыз.

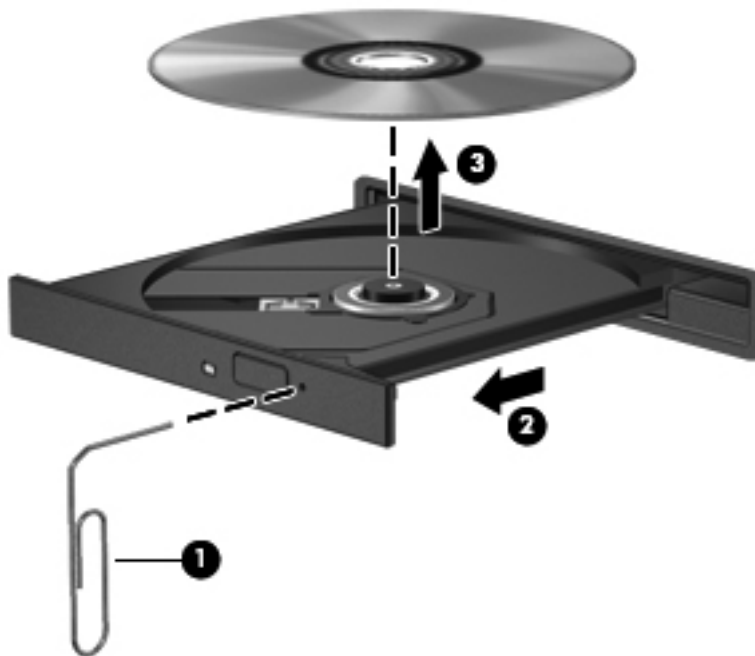
Егер компьютер WLAN жүйесіне әлі де қосыла алмайтын болса, сымсыз жол жоспарлағышты өшіріп, қайта іске қосыңыз. Толық мәліметтер алу үшін, жол жоспарлағыш өндірушісінің нұсқауларын қараңыз.

Оптикалық диск салғыш ықшам диск, DVD немесе BD дискісін шығару үшін ашылмайды

1. Жетектің алдыңғы беткі тақтасындағы босату тесігіне қағаз қысқыштың ұшын салыңыз (1).
2. Диск науасы босатылғанша, қағаз қысқышын ақырын басып тұрыңыз, содан кейін науаны тоқтағанша тартыңыз (2).
3. Дискіні науадан шығарыңыз: дискінің сыртқа шығып тұрған жиектерінен көтере отырып, шпиндельді басыңыз (3). Дискінің бетіне қолыңызды тигізіп алмай, жиектерінен ұстаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Науаға толық шықпаса, дискті шығару үшін, оны абайлап еңкейтіңіз.

4. Диск салғышты жауып, дискіні қорғаныш қаптамаға салыңыз.

Компьютер ықшам дискіні, DVD немесе BD дискісін анықтамайды

Егер орнатылған құрылғы Windows амалдық жүйесімен анықталмаса, құрылғы драйверінің бағдарламалық құралы жоқ немесе зақымдалған болуы мүмкін. Егер оптикалық дискінің анықталмай жатқанын сезіктенсеңіз, оптикалық дискінің Device Manager утилитасында көрсетілетін тізімде бар екенін тексеру үшін мына әрекеттер орындаңыз:

1. Оптикалық диск жетегінен барлық дискілерді алыңыз.
2. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік)** тармақтарын таңдаңыз.
3. **Система (Жүйе)** аймағында **Device Manager (Құрылғылар реттеушісі)** параметрін таңдаңыз.

4. Device Manager терезесінде, орнатылған дискілердің барлығының тізімін ашу үшін, DVD и CD-ROM дисководы (DVD және ықшам диск жетектері) түймешігінің жанындағы көрсеткіні нұқыңыз.
5. Оптикалық құрылғыны тінтуірдің оң жақ түймешігімен басу мына тапсырмалардың тізімін ашады:
  - Драйвердің бағдарламалық құралын жаңарту
  - Ажырату
  - Жою
  - Жабдықтағы өзгерістерді анықтау үшін сканерлеу. Windows жүйені сканерлеп, орнатылған жабдықтарды тексереді және қажетті драйверлерді орнатады
  - Құрылғының дұрыс істеп тұрғанын тексеру үшін, **Свойства** (Сипаттар) пәрменін таңдаңыз
    - Сипаттар терезесі құрылғы туралы мәліметтерді беріп, ақауларды жоюға көмектеседі
    - Осы құрылғы үшін драйверлерді жаңарту, ажырату немесе жою үшін **Драйвер** қойындысын ашыңыз.

Ықшам диск, DVD немесе BD дискісі ойнатылмайды

Ықшам диск, DVD немесе BD дискісін ойнату үшін мына әрекеттерді орындаңыз:

- Дискіні ойнатудың алдында жұмысыңызды сақтап, барлық ашық болған бағдарламаларды жабыңыз.
- Дискіні ойнатудың алдында интернетті жабыңыз.
- Дискіні дұрыс салғандығыңызға көз жеткізіңіз.
- Дискінің таза екеніне көз жеткізіңіз. Қажет болса, дискіні сүлгіленген сумен және түксіз матамен тазалаңыз. Дискіні ортасынан сыртқы жиекке қарай сүртіңіз.
- Дискінің жыртылмағандығын тексеріңіз. Егер жыртылғандығы байқалса, дискіні электрондық бұйымдар дүкендерінде сатылатын оптикалық диск жөндеу жинағымен қалпына келтіріңіз.
- Дискіні ойнатудың алдында ұйқы күйінен шығыңыз.

Дискіні ойнату барысында ұйқы немесе күту күйін бастамаңыз. Олай болмаған жағдайда, жалғастыруды қалайсыз ба сияқты ескерту хабарламасы экранға шығарылады. Егер бұл

хабарлама экранға шықса, **Нет** (Жоқ) түймешігін басыңыз. Жоқ түймешігі басылғаннан кейін компьютер мына әрекеттер орындауы мүмкін:

- Ойнату үрдісін жалғастырады.
- Мультимедиалық бағдарламаның ойнату терезесін жабады. Дискіні ойнатуға қайту үшін, мультимедиалық бағдарламада **Играть** (Ойнату) түймешігін басыңыз. Кейбір жағдайларда, бағдарламадан шығып, оны қайта бастауға қажетіңіз болуы мүмкін.
- Жүйе ресурстарын арттырыңыз.
  - Принтер мен сканерлерді өшіріңіз және камералар мен мобильді құрылғыларды ажыратыңыз. Қосып та, жұмыс істейтін құрылғылар ажыратылғанда бар жүйе ресурстарды босатып, ойнату өнімділігін жақсартады.
  - Жұмыс үстелінің түстер сипаттарын өзгертіңіз. Адам көздері 16 биттен аспайтын түстердің айырмашылығын оңай көре алмайды; егер мына жолмен жүйелік түстер сипаттарын 16 биттік түстер түріне өзгертсеңіз, түстер нашарлауын байқамайсыз:
    1. Компьютердің жұмыс үстелінің бос аймағында тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Разрешение экрана** (Экран ажыратымдылығы) тармағын таңдаңыз.
    2. **Дополнительные настройки** (Қосымша параметрлер) > **Монитор** қойыншасын нұқыңыз.
    3. Егер параметр әлі таңдалмаған болса, **Высококачественный цвет (16 бит)** (Жоғары сапалы түс (16 бит)) тармағын таңдаңыз.
    4. **ОК** түймешігін басыңыз.

Ықшам диск, DVD немесе BD дискісі автоматты түрде ойнатылмайды

1. **Пуск** (Бастау) > **Программы по умолчанию** (Әдепкі бағдарламалар) > **Изменить параметры автоматического проигрывания** (Авто ойнату параметрлерін өзгерту) тармақтарын таңдаңыз.
2. **Использовать AutoPlay для всех медиа файлов и устройств** (AutoPlay құралын барлық медиа файлдары және құрылғылары үшін пайдалану) құсбелгісінің қойылғанын растаңыз.
3. **Сохранить** (Сақтау) түймешігін басыңыз.

Оптикалық диск жетегіне салынғанда диск қазір автоматты түрде басталуы қажет.

DVD немесе BD дискісіндегі фильм тоқтайды, өткізіп жібереді немесе тұрақсыз ойнатылады

- Дискіні тазалаңыз.
- Мына әрекеттерді орындап, жүйелік ресурстарды үнемдеңіз:
  - Интернеттен шығыңыз.
  - Жұмыс үстелінің түс сипаттарын өзгертіңіз.

1. Компьютердің жұмыс үстелінің бос аймағында тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Разрешение экрана** (Экран ажыратымдылығы) параметрін таңдаңыз.
  2. **Дополнительные настройки** (Қосымша параметрлер) > **Монитор** қойыншасын нұқыңыз.
  3. Егер параметр әлі таңдалмаған болса, **Высококачественный цвет (16 бит)** (Жоғары сапалы түс (16 бит)) тармағын таңдаңыз.
  4. **ОК** түймешігін басыңыз.
- Принтер, сканер, камера немесе мобильді құрылғы сияқты сыртқы құрылғыларды ажыратыңыз.

DVD немесе BD дискісіндегі фильм сыртқы дисплейде көрінбейді

1. Компьютердің өз дисплейі де, сыртқы дисплей де қосылып тұрса, екеуінің арасында ауысып отыру үшін, **Switch Screen Image** (Экран кескінін ауыстыру) пернесін бір немесе бірнеше рет басыңыз.
2. Сыртқы дисплейді бастапқы ету үшін, монитор параметрлерін мына жолмен реттеңіз:
  - a. Компьютердің жұмыс үстелінің бос аймағында тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Разрешение экрана** (Экран ажыратымдылығы) параметрін таңдаңыз.
  - b. Негізгі дисплей мен қосалқы дисплейді көрсетіңіз.

ЕСКЕРІМ: Дисплейдің екеуін қолданғанда, фильм қосалқы дисплей ретінде тағайындалған дисплейден көрінбейді.

Осы нұсқаулықта берілмеген мультимедиа сұрағы туралы ақпаратты алу үшін, **Пуск** (Бастау) > **Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) тармақтарын таңдаңыз.

Ықшам дискіге немесе DVD дискісіне жазу үрдісі басталмайды немесе аяқталғанға дейін тоқталады

- Басқа бағдарламалардың барлығының жабылғандығына көз жеткізіңіз.
- Ұйқы және күту күйін өшіріңіз.
- Диск жетегінде дискінің дұрыс түрінің қолданылып тұрғанына көз жеткізіңіз. Диск түрлері туралы қосымша ақпаратты пайдаланушы нұсқаулықтарынан қараңыз.
- Дискінің дұрыс салынғандығына көз жеткізіңіз.
- Баяу жазу жылдамдығын таңдап, әрекетті қайталаңыз.
- Дискіні көшіріп жатқан кезде, мазмұнды жаңа дискіге көшірмес бұрын бастапқы дискідегі ақпаратты қатты дискіге сақтап, одан кейін қатты дискіден көшіріңіз.
- Device Manager құралындағы DVD/CD-ROM драйверлерінде орналасқан дискіні көшіру құрылғысының драйверін қайта орнатыңыз.

Windows медиа ойнатқышында ойнатылатын DVD немесе BD дискісі ешбір дыбыс шығармайды немесе көрсетілмейді

DVD немесе BD дискісін ойнату үшін MediaSmart бағдарламалық құралын пайдаланыңыз. MediaSmart бағдарламалық құралы компьютерде орнатылған және HP компаниясының <http://www.hp.com> веб-торабына қол жетімді.

Драйверді қайтадан орнату керек

1. Дискілердің барлығын оптикалық дискжетегінен шығарып алыңыз.
2. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік)** тармақтарын таңдаңыз.
3. Жүйелік аймақтағы **Device Manager (Құрылғы реттеушісі)** түймешігін басыңыз.
4. Device Manager (Құрылғылар реттеушісі) терезесінде, жойылып қайта орнатылатын драйвер түрінің (мысалы, DVD/CD ROM, модемдер және т.б.) қасындағы көрсеткіні нұқыңыз.
5. Тізімдегі құрылғыны тінтуірдің оң жақ түймешігімен нұқып, **Удалить (Жою)** түймешігін басыңыз. Сұралғанда, құрылғыны жойып, компьютерді қайта қосқыңыз келетіндігін растаңыз. Жойылатын басқа драйверлер үшін аталған әрекеттерді қайталаңыз.
6. Device Manager (Құрылғылар реттеушісі) терезесінде, **Действие (Әрекет)** параметрін таңдап, **Проверить на наличие изменений в оборудовании (Аппараттардың өзгерістерін тексеру)** тармағын таңдаңыз. Windows жүйеге орнатылған жабдықтарды тексеріп, драйверлерді қажет ететін құрылғылардың кез келгені үшін әдепкі драйверлерді орнатады.

ЕСКЕРІМ: Компьютерді қайта қосу сұралғанда, барлық ашық файлдарды сақтап, компьютерді қайта қосу үрдісін жалғастырыңыз.

7. Қажет болса, Device Manager құралын қайта ашып, драйверлердің тізімде қайтадан бар екенін тексеріңіз.
8. Бағдарламаны қайтадан бастаңыз.

Егер құрылғы драйверлері жойылып, қайта орнатылғаннан кейін ақаулық жойылмаса, келесі бөлімдерде берілген іс ретін орындап, драйверлерді жаңартуға қажетіңіз болуы мүмкін.

HP құрылғы драйверлерінің ең соңғы нұсқаларын алу

1. Веб-браузерді ашып, <http://www.hp.com/support> торабына өтіп, одан кейін қажетті ел немесе аймақты таңдаңыз.
2. Бағдарламалық құрал мен драйверді жүктеуге арналған параметрді таңдап, «Іздеу» жолағына компьютер үлгісінің нөмірін жазып, **enter** пернесін басыңыз.

– немесе –

Арнайы SoftPаq қолданғыңыз келсе, **Search (Іздеу)** жолағына SoftPаq нөмірін енгізіңіз де, **enter** пернесін басып, берілген нұсқауларды орындаңыз. 6-қадамға өтіңіз.

3. Тізімдегі үлгілерден арнайы өнімді таңдаңыз.

4. Windows 7 амалдық жүйесін таңдаңыз.
5. Драйверлер тізімі көрсетілгенде, қосымша ақпарат берілген терезені ашу үшін, жаңартылған драйверді таңдаңыз.
6. Файлды жүктеп алмай, жаңартылған драйверді орнату үшін, **Установить сейчас** (Қазір орнату) пәрменін басыңыз.

– немесе –

Файлды компьютерге сақтау үшін **Только загрузить** (Тек жүктеу) түймешігін басыңыз. Нұсқау берілгенде, **Сохранить** (Сақтау) түймесін басып, қатты дискідегі сақтау орнын көрсетіңіз.

Файл жүктелгеннен кейін, оны сақтаған жерге өтіп, драйверді орнату үшін файлды екі рет басыңыз.

7. Егер нұсқау берілсе, орнату аяқталғаннан кейін компьютерді қайта іске қосыңыз да, құрылғының жұмысын тексеріңіз.

Windows құрылғы драйверлерінің ең соңғы нұсқауларын алу

Windows Update бағдарламасын қолдану арқылы Windows құрылғы драйверлерінің ең соңғы нұсқасын алыңыз. Бұл құрал Windows амалдық жүйесі және басқа Microsoft өнімдері үшін жаңартулардың бар екенін тексеріп, оларды орнатады.

Windows Update құралын пайдалану үшін мына әрекеттерді орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **Windows Update** тармағын таңдаңыз.
-
- **ЕСКЕРІМ:** Егер Windows Update құралы бұрын орнатылмаған болса, жаңартуларды тексермес бұрын параметрлерді енгізу сұралуы мүмкін.
-
2. **Проверить обновления** (Жаңартулардың бар-жоқтығын тексеру) пәрменін таңдаңыз.
  3. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

А Параметрлерді орнату утилитасы (BIOS)

Starting Setup утилитасын бастау

Орнату бағдарламасы — Windows амалдық жүйесі жұмыс істемей тұрса да пайдалануға болатын, ROM жадына негізделген ақпараттық және бейімдеу утилитасы.

 ЕСКЕРІМ: Саусақ ізін оқу құралын (тек таңдаулы үлгілерде) Setup Utility утилитасына кіру үшін пайдалануға болмайды.

Утилита компьютер туралы ақпаратты хабарлайды және бастау, қауіпсіздік және басқа басымдықтар үшін параметрлерді береді.

Starting Setup утилитасын бастау үшін

- ▲ Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.

– немесе –

Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **esc** пернесін басыңыз. Пуск (Бастау) мәзірі экранға шығарылғаннан кейін, **f10** пернесін басыңыз.

Starting Setup утилитасын пайдалану

Starting Setup утилитасының тілін өзгерту

Setup Utility тілін өзгерту үшін

 ЕСКЕРІМ: Егер Setup Utility утилитасы жұмыс атқармай тұрса, 1-ші қадамнан бастаңыз. Егер Setup Utility утилитасы жұмыс атқарып тұрса, 2-ші қадамнан бастаңыз.

1. Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.

– немесе –

Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **esc** пернесін басыңыз. Пуск (Бастау) мәзірі экранға шығарылғаннан кейін, **f10** пернесін басыңыз.

2. **Конфигурация системы** (Жүйе конфигурациясы) > **Язык** (Тіл) параметрін таңдау үшін көрсеткі пернелерін пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
3. Тілді таңдау үшін көрсеткі пернелерін пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
4. Растау туралы хабар таңдалған тілде көрсетілгеннен кейін, **enter** пернесін басыңыз.
5. Өзгертуді сақтау және Setup Utility құралынан шығу үшін **Выйти** (Шығу) пәрменін таңдау мақсатымен көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз, сосын **Выйти, сохранив изменения** (Өзгертулерді сақтап шығу) тармағын таңдап, **enter** пернесін басыңыз.

Өзгертулер бірден іске қосылады.

Setup Utility утилитасында шарлау және таңдау

Setup Utility утилитасы Windows жүйесіне негізделмеген болғандықтан, ол сенсорлық тақтада жұмыс істемейді. Шарлау және таңдау пернетақта арқылы жүзеге асырылады.

Setup Utility утилитасында шарлау үшін

- Мәзірді немесе мәзір элементін таңдау үшін көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз.
- Тізімдегі элементті таңдау үшін және өрісті ажыратып-қосу үшін, мысалы, Включить/Выключить (Қосу/Ажырату) өрісін, көрсеткі пернелерін немесе **f5** немесе **f6** пернесін пайдаланыңыз.
- Элементті таңдау үшін **enter** пернесін басыңыз.
- Мәтін ұясын жабу немесе мәзір дисплейіне қайту үшін **esc** пернесін басыңыз.
- Қосымша шарлау және таңдау ақпаратын көрсету үшін **f1** пернесін басыңыз.

Жүйе ақпаратын көрсету

Жүйелік уақыт пен күнді және компьютер анықтайтын ақпаратты көру үшін Setup Utility параметрін пайдаланыңыз.

Жүйе ақпаратын Setup Utility арқылы көрсету үшін

ЕСКЕРІМ: Егер Setup Utility утилитасы жұмыс атқарып тұрса, 1-ші қадамнан бастаңыз. Егер Setup Utility утилитасы істемей тұрса, 2-ші қадамнан бастаңыз.

1. Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.

– немесе –

Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **esc** пернесін басыңыз. Пуск (Бастау) мәзірі экранға шығарылғаннан кейін, **f10** пернесін басыңыз.

2. **Main** (Негізгі) мәзірін таңдаңыз.
3. Параметрлерді өзгертпей Setup Utility құралынан шығу үшін **Выйти** (Шығу) пәрменін таңдау мақсатымен көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз, сосын **Выйти, сбросив изменения** (Өзгертулерді болдырмай шығу) тармағын таңдап, **enter** пернесін басыңыз.

Setup Utility утилитасында әдепкі параметрлерді сақтау

Setup Utility әдепкі параметрлерін қалпына келтіру үшін

ЕСКЕРІМ: Егер Setup Utility утилитасы жұмыс атқармай тұрса, 1-ші қадамнан бастаңыз. Егер Setup Utility утилитасы жұмыс атқарып тұрса, 2-ші қадамнан бастаңыз.

1. Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.

– немесе –

Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **esc** пернесін басыңыз. Пуск (Бастау) мәзірі экранға шығарылғаннан кейін, **f10** пернесін басыңыз.

2. **Выйти** (Шығу) > **Загрузка настроек по умолчанию** (Орнатуларды әдепкі күйде жүктеу) параметрін таңдау үшін көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
3. «Подтверждение настройки» (Орнатуды растау) терезесі көрсетілгенде **enter** пернесін басыңыз.
4. Өзгертуді сақтау және Setup Utility құралынан шығу үшін **Выйти** (Шығу) пәрменін таңдау мақсатымен көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз, сосын **Выйти, сохранив изменения** (Өзгертулерді сақтап шығу) тармағын таңдап, **enter** пернесін басыңыз.

Setup Utility әдепкі параметрлері компьютер қайта қосылған кезде өз күшіне енеді.

ЕСКЕРІМ: Құпиясөз, қауіпсіздік және тіл параметрлері зауыттың әдепкі параметрлерін сақтағанда өзгертілмейді.

Setup Utility утилитасынан шығу

Өзгертулерді сақтап не сақтамай, Setup Utility утилитасынан шығыңыз.

- Setup Utility утилитасынан шығу және ағымдағы бөлімнен өзгертулерді сақтау үшін
Орнату бағдарламасының мәзірлері көрінбесе, мәзір дисплейіне қайту үшін **esc** пернесін басыңыз. **Exit** (Шығу) > **Выйти, сохранив изменения** (Өзгертулерді сақтап шығу) параметрін таңдау үшін көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
- Ағымдағы бөлімнен өзгертулерді сақтамай, Setup Utility утилитасынан шығу үшін
Орнату бағдарламасының мәзірлері көрінбесе, мәзір дисплейіне қайту үшін **esc** пернесін басыңыз. **Exit** (Шығу) > **Выйти, сбросив изменения** (Өзгертулерді болдырмай шығу) параметрін таңдау үшін көрсеткі пернелерді пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.

Таңдау жасалғаннан кейін компьютер Windows жүйесінде іске қосылады.

Setup Utility утилитасының мәзірлері

Мәзір кестелері Setup Utility параметрлерін қарап шығу мүмкіндігін береді.

 ЕСКЕРІМ: Setup Utility мәзір пәрмендерінің кейбіреулері компьютерде жұмыс істемеуі мүмкін.

Негізгі мәзір

Таңдау	Қызмет
Жүйе ақпараты	<ul style="list-style-type: none"> • Жүйе уақытын және күнін қарап шығу және өзгерту. • Компьютер туралы анықтау ақпаратын қарап шығу. • Процессор, жады өлшемі, BIOS жүйесі және пернетақта контроллерінің нұсқасы туралы сипаттама ақпаратын қарау (тек таңдаулы модельдерде).

Қауіпсіздік мәзірі

Таңдау	Қызмет
Өкімші құпиясөзі	Өкімші құпиясөзін енгізу, өзгерту немесе жою.
Қосылғандағы құпиясөз	Қосылғандағы құпиясөзді енгізу, өзгерту немесе жою.

Жүйе конфигурациясы мәзірі

Таңдау	Қызмет
Тілге қолдау көрсету	Setup Utility тілін өзгерту.
Virtualization Technology (Виртуалды елестету технологиясы) (тек таңдаулы үлгілерде)	Процессордың виртуалды елестету технологиясын қосу немесе өшіру.
LAN қуат үнемдеу режимі (тек таңдаулы үлгілерде)	LAN қуат үнемдеу режимін қосу/өшіру. Қосұлы болғанда компьютер DC күйінде болған кезде қуатты үнемдейді.
Fan Always On (Желдеткіш үнемі қосулы)	Желдеткіш үнемі қосулы функциясын қосу/өшіру. Қосулы болғанда компьютер желдеткіші үнемі қосулы болып тұрады.
Action Keys Mode (Функциялық пернелер режимі)	Функциялық пернелерді қосу/өшіру.
Жүктеу параметрлері	<ul style="list-style-type: none"> • POST (қосылғанда өткізілетін өзін-өзі тексеру) f10 және f12 кідірту (сек.)—Кідіртуді Setup Utility утилитасының f10 және f12 функциялары үшін әрбірін 5 секунд (0, 5, 10, 15, 20) аралықпен орнатыңыз. • CD-ROM дискісінен жүктеу—CD-ROM дискісінен жүктеу функциясын қосу/өшіру. • Floppy Boot (Дискеттен жүктеу)—дискеттен жүктеу мүмкіндігін қосу/өшіру. • Ішкі желі адаптерін бастау—Ішкі желі адаптерінен бастауды қосу/ажырату. • Boot Order (Жүктеу тәртібі)—келесі құрылғылар үшін жүктеу тәртібін орнату:<ul style="list-style-type: none"> ◦ Ноутбук қатты дискісі ◦ Ішкі CD/DVD ROM дискжетегі ◦ Пернедегі USB дискеті/USB қатты дискісі ◦ USB CD/DVD дискжетегі ◦ USB иілгіш дискісі ◦ Желі адаптері

Диагностикалау мәзірі

Таңдау	Қызмет
Primary Hard Disk Self Test (Негізгі қатты дискінің өзін тексеруі)	Қатты дискідегі қатты дискінің толық өзіндік сынағын іске қосыңыз.
Екінші қатты дискінің өзін тексеруі (тек таңдаулы үлгілерде)	Екінші қатты дискінің толық өзін тексеруін орындаңыз.
Жад сынағы	Жүйе жадында диагностикалау сынағын іске қосыңыз.

В Бағдарламалық құрал жаңартулары

Компьютермен берілетін бағдарламалық құралдардың жаңартылған нұсқаларын HP веб-торабынан алуға болады.

HP веб-торабындағы бағдарламалық құралдар мен BIOS жаңартуларының басым бөлігі SoftPaqs атты қысылған файлдарда орналасқан.

Кейбір жүктеу бумаларында Readme.txt атты файл болады, оның ішінде бағдарламалық құралды орнату және ақаулықтарды жою туралы мәліметтер бар.

Бағдарламалық құралды жаңарту үшін, мына әрекеттер орындаңыз:

1. Компьютер үлгісі, өнім санаты мен сериясы не отбасын анықтаңыз. Компьютерде ағымдағы орнатылған BIOS нұсқасын анықтап, жүйенің BIOS нұсқасын жаңартуға дайындалыңыз.

Егер компьютер желіге қосылған болса, бағдарламалық құралдардың жаңартуларын, әсіресе жүйенің BIOS жаңартуларын орнатпас бұрын желілік әкімшімен хабарласыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Компьютердегі жүйенің BIOS нұсқасы жүйелік дискіде сақталады. BIOS амалдық жүйені баптандырады, компьютердің аппараттық құрылғыларымен тілдесу жолын анықтайды және аппараттық құрылғылардың арасында деректерді, соның ішінде уақыт пен күндерді беруді орындайды.

ЕСКЕРІМ: Windows жүйесінде компьютердің қауіпсіздігін жақсартуға арналған пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігі бар. Бағдарламалық құралдарды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін, сізден рұқсат немесе құпиясөз сұралуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін, анықтама және қолдау тармағын қараңыз.

---

2. <http://www.hp.com> мекенжайында орналасқан HP веб-торабындағы жаңартуларға өтіңіз.
3. Жаңартуларды орнатыңыз.

BIOS нұсқасын жаңарту

BIOS нұсқасын жаңарту үшін, алдымен, ағымдағы орнатылған BIOS нұсқасын анықтаңыз, одан кейін жаңа BIOS нұсқасын жүктеп орнатыңыз.

BIOS нұсқасын анықтау

Қолданыстағы BIOS жаңартуларының компьютерде қазір орнатылғандарынан кейінірек BIOS нұсқаларын қамтитын анықтау үшін, қазір орнатылған BIOS жүйесінің нұсқасын білу қажет.

BIOS нұсқасы ақпаратын (ROM date және System BIOS атауларымен де белгілі) **fn+esc** пернелерін басы (егер Windows жүйесінде болсаңыз) немесе орнату бағдарламасын ашу арқылы көрсетуге болады.

BIOS ақпаратын көрсету мақсатында параметрлерді орнату утилитасын пайдалану:

1. Setup Utility утилитасын компьютерді қосу немесе қайта қосу арқылы ашыңыз. «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенде, **f10** пернесін басыңыз.
2. Параметрлерді орнату утилитасы көрсетілген жүйе ақпаратымен бірге ашылмаса, **Main** (Негізгі) мәзірін таңдау үшін, көрсеткі пернелерді қолданыңыз.
Негізгі мәзір таңдалғанда, BIOS және басқа жүйе ақпараты экранға шығарылады.
3. Setup Utility құралынан шығу үшін, **Выйти** (Шығу) > **Выйти, сбросив изменения** (Өзгертулерді болдырмай шығу) пәрменін таңдау үшін, көрсеткі пернелерін пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.

BIOS жаңартуын жүктеп алу

⚠ ЕСКЕРТУ: Компьютерге зақым келтірмеу немесе сәтсіз орнатуды болдырмау үшін BIOS жаңарту файлы компьютер айнымалы ток адаптері арқылы сенімді сыртқы қуат көзіне қосылған кезде ғана жүктеп алыңыз және орнатыңыз. Компьютер батарея қуатымен жұмыс істеп тұрғанда, қосымша жалғау құрылғысына жалғанғанда немесе қосымша қуат көзіне қосулы болғанда, BIOS жаңартуын жүктеп алмаңыз немесе орнатпаңыз. Жүктеп алу және орнату барысында мына нұсқауларды орындаңыз:

Компьютерді айнымалы ток көзінен ажыратқан кезде қуат сымынан тартпаңыз.

Компьютердің жұмысын аяқтамаңыз немесе компьютерді ұйқы немесе күту күйіне ауыстырып қоспаңыз.

Құрылғылар, кабельдер немесе шнурды жалғамаңыз, ажыратпаңыз немесе қоспаңыз.

BIOS жаңартуын жүктеп алу үшін

1. HP веб-торабындағы компьютерді бағдарламалық құралмен қамтамасыз ету бетіне кіру үшін, **Пуск** (Бастау) > **Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) > **Обслуживание** (Қызмет көрсету) > **Software Updates** (Бағдарламалық құрал жаңартулары) тармақтарын таңдаңыз.
2. Жүктелетін BIOS жаңартуына кіру және компьютерді анықтау үшін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
3. Жүктеп алу барысында:
  - a. BIOS жаңартуының қазір компьютерде орнатылған BIOS нұсқасынан кейінгі екенін анықтаңыз. Басқа кодтың күні, атауы немесе қосымша ақпаратын жазып алыңыз. Бұл ақпарат жаңарту файлы қатты дискіге жүктелгеннен кейін оны табу үшін қажет болуы мүмкін.
  - b. Таңдалған файлды қатты дискіге жүктеп алу үшін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

BIOS жаңартуы жүктеліп алатын қатты дискідегі орынға жолды жазып алыңыз. Сіз жаңартуды орнатуға дайын болғаныңызда бұл жол бойынша файлды табыңыз.

ЕСКЕРІМ: Егер компьютер желіге қосылған болса, бағдарламалық құрал жаңартуларын, әсіресе жүйенің BIOS жаңартуларын орнатпас бұрын желілік әкімшімен хабарласыңыз.

BIOS нұсқасын орнату іс реттері әртүрлі екен. Жүктеп алу үрдісі аяқталғаннан кейін экранға шығарылатын нұсқауларды орындаңыз. Нұсқаулар экранға шығарылмаса, мына қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Компьютер** тармақтарын таңдау арқылы Windows Explorer бағдарламасын ашыңыз.
2. Қажет қатты дискіні екі рет нұқыңыз. Әдетте жергілікті диск (C:) тағайындалған қатты диск болып табылады.
3. Бұрын жазылған қатты дискіге жол бойынша жаңарту файлы орналасқан қатты дискідегі қалтаны тауып ашыңыз.
4. .exe кеңейтімі бар файлды екі рет басыңыз (мысалы, *файл атауы.exe*).

BIOS орнатылуы басталады.
5. Экрандағы нұсқауларды орындау арқылы орнатуды аяқтаңыз.

BIOS сәтті түрде жаңартылғаннан кейін жүйе автоматты түрде өшіріледі.

ЕСКЕРІМ: Орнату сәтті аяқталды сияқты хабар экранға шығарылғаннан кейін жүктелген файлды қатты дискіден жойыңыз.

Бағдарламалар мен драйверлерді жаңарту

BIOS жаңрату нұсқасынан басқа бағдарламалық құралдарды жүктеу және орнату үшін, мына әрекеттерді орындаңыз:

1. Шолғыш терезесін ашып, <http://www.hp.com/support> торабына өтіңіз, одан кейін еліңізді немесе аймағыңызды таңдаңыз.
2. Бағдарламалық құрал мен драйверді жүктеуге арналған параметрді таңдап, «Іздеу» жолағына компьютер үлгісінің нөмірін жазып, **enter** пернесін басыңыз.

– немесе –

Арнайы SoftPаq файлын қолданғыңыз келсе, «Іздеу» жолағына SoftPаq нөмірін енгізіңіз де, **enter** пернесін басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз. 6-қадамға өтіңіз.

3. Тізімдегі үлгілерден арнайы өнімді таңдаңыз.
4. Амалдық жүйеңізді көрсетіңіз.
5. Драйверлердің тізімі көрсетілгенде, қосымша ақпарат берілген терезені ашу үшін, жаңартылған драйверді таңдаңыз.
6. Жаңартылған драйверді орнату үшін, **Установить сейчас** (Қазір орнату) түймесін басыңыз.

ЕСКЕРІМ: Кейбір орындарда драйверді жүктеп алып, оны кейін орнатуға болады. Солай жасау үшін файлды компьютерде сақтау мақсатымен **Только загрузить** (Тек жүктеп алу) пәрменін таңдаңыз. Нұсқау берілгенде, **Сохранить** (Сақтау) түймесін басып, қатты дискідегі сақтау орнын көрсетіңіз. Файл жүктелгеннен кейін, оны сақтаған жерге өтіп, драйверді орнату үшін файлды екі рет басыңыз.

7. Егер нұсқау берілсе, орнату аяқталғаннан кейін компьютерді қайта іске қосыңыз да, құрылғының жұмысын тексеріңіз.

С Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру

Ең соңғы сақтық көшірме жасау мен жүйе ақаулығынан кейінгі қалпына келтіру бірдей нәтиже береді. HP компаниясы бағдарламаны орнатқаннан кейін дереу қалпына келтіру дискісін жасауды ұсынады. Жаңа бағдарлама және деректер файлдары қосылғаннан кейін ең соңғы сақтық көшірме жасауды қамтамасыз ету үшін жүйенің сақтық көшірмесін жүйелі түрде жасауды жалғастырыңыз.

Амалдық жүйе және HP Recovery Manager бағдарламалық құралы қамтамасыз ететін құралдар ақпаратты қорғап, жүйе ақаулығы жағдайында оны қалпына келтіру үшін келесі тапсырмаларды орындауға көмектесу мақсатында әзірленген:

- Қалпына келтіру дискілерінің жинағын жасау (Recovery Manager бағдарламалық құралының функциясы)—Қалпына келтіру дискілері жүйе ақаулығы немесе тұрақсыздығы туындаған жағдайда компьютерді қосу (жүктеу) және амалдық жүйе мен бағдарламалық құралды зауыттық параметрлерге қалпына келтіру үшін пайдаланылады.
- Маңызды жүйелік файлдарыңызды қорғап қалу үшін ақпаратыңыздың сақтық көшірмелерін үнемі жасап жүріңіз.
- Жүйенің қалпына келтіру нүктелерін жасау (амалдық жүйенің мүмкіндігі)—Жүйенің қалпына келтіру нүктелері компьютерді оның бұрынғы күйіне келтіріп, қалаулы емес өзгертулердің күшін жояды.
- Бағдарлама немесе драйверді қалпына келтіру (Recovery Manager бағдарламалық құралының функциясы)—Бұл функция жүйені толық қалпына келтірмей, бағдарлама немесе драйверді қайтадан орнатады.
- Жүйені толық қалпына келтіру (Recovery Manager бағдарламалық құралының функциясы)—Recovery Manager бағдарламасы жүйе ақаулығы немесе тұрақсыздығы жағдайында толық зауыттық кескінді қалпына келтіреді. Recovery Manager бағдарламалық құралы қатты дискідегі арнайы қалпына келтіру бөлімінен (тек таңдаулы үлгілерде) немесе жасалған қалпына келтіру дискілерінен жұмыс істейді.

ЕСКЕРІМ: Егер компьютерде қатты күйдегі дискі (SSD) орнатылған болса, қалпына келтіру бөлімі болмауы мүмкін. Қалпына келтіру бөлімі жоқ компьютерлердің құрамына қалпына келтіру дискілері кіреді. Бұл дискілерді амалдық жүйені және бағдарламалық құралдарды қалпына келтіру үшін пайдаланыңыз. Қалпына келтіру бөлімінің бар-жоғын тексеру үшін, **Пуск (Бастау) > Компьютер** параметрлерін таңдаңыз. Егер бөлім болса, HP қалпына келтіру дискісі терезедегі қатты диск жетектерінің тізімі бөлімінде көрсетіледі.

Қалпына келтіру дискілерін жасау

HP компаниясы күрделі жүйе ақаулығына немесе тұрақсыздығына ұшыраған жағдайда жүйені бастапқы зауыттық күйіне қалпына келтіре алатыныңызға сенімді болу үшін, қалпына келтіру дискілерін жасауды ұсынады. Бұл дискілерді компьютерді бірінші рет орнатқаннан кейін жасаңыз.

Бұл дискілерді қолданғанда сақ болып, оларды қауіпсіз жерде сақтаңыз. Бағдарламалық құрал қалпына келтіру дискілерінің бір жинағын ғана жасайды.

ЕСКЕРІМ: Егер компьютерде кірістірілген оптикалық жинақтағыш диск болмаса, қалпына келтіру дискілерін жасау үшін қосымша сыртқы оптикалық дискіні (бөлек сатылады) пайдалануға немесе компьютерге арналған қалпына келтіру дискілерін HP веб-торабынан сатып алуға болады.

Қалпына келтіру дискілерін жасамас бұрын мына әрекеттер орындаңыз:

- Жоғары сапалы DVD-R, DVD+R, BD-R (жазылатын Blu-ray) немесе CD-R дискілері керек. Бұл дискілердің барлығы бөлек сатып алынады. DVD және BD дискілерінің сыйымдылығы ықшам дискілердің сыйымдылығынан әлдеқайда артық. Ықшам дискілер пайдаланылғанда 20 дискіге дейін қажет болуы мүмкін, ал DVD және BD дискісінің бірнешеуі ғана қажет.

ЕСКЕРІМ: CD-RW, DVD±RW және қос қабатты DVD±RW және BD-RE (қайта жазылатын Blu-ray) дискілері сияқты оқу-жазу дискілері Recovery Manager бағдарламалық құралымен үйлеспейді.

- Бұл үрдіс барысында компьютер айнаымалы ток қуат көзіне жалғанған болуы қажет.
- Бір компьютерде қалпына келтіру дискілерінің тек қана бір жинағы жасалады.
- Әр дискіні компьютердің оптикалық жинақтағыш диск жетегіне салмас бұрын нөмірлеңіз.
- Егер қажет болса, қалпына келтіру дискілерінің жасалуын аяқтағанға дейін бағдарламадан шығыңыз. Келесі жолы Recovery Manager бағдарламалық құралын ашқанда, қалпына келтіру дискілерін жасауды жалғастыру туралы нұсқау аласыз.

Қалпына келтіру дискілерінің жинағын жасау үшін

1. **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Recovery Manager > Создание диска восстановления (Қалпына келтіру дискісін жасау)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Ақпараттың сақтық көшірмесін жасау

Жаңа бағдарламалық құрал мен деректік файл қосылатындықтан, қажетті ең соңғы сақтық көшірмеңіз болуы үшін жүйеңіздің сақтық көшірмесін кезеңді түрде жасап отырыңыз.

Мына жағдайларда жүйенің сақтық көшірмесін жасаңыз:

- Жүйелі жоспарланған кесте бойынша

ЕСКЕРІМ: Мәліметтердің сақтық көшірмесін жүйелі түрде жасау үшін еске салғышты орнатыңыз.

- Компьютер жөнделмес немесе қалпына келтірілмес бұрын
- Ақпараттық немесе бағдарламалық құралды қоспастан не өзгертпестен бұрын

Сақтық көшірмені жасаған кезде мына әрекеттерді орындаңыз:

- Windows жүйені қалпына келтіру мүмкіндігінің көмегімен жүйені қалпына келтіру нүктелерін жасаңыз және одан кейін оларды тұрақты түрде дискіге көшіріңіз.
- Жеке файлдарды құжаттар кітапханасына сақтап, олардың сақтық көшірмелерін тұрақты түрде жасап тұрыңыз.
- Сақтық көшірме үлгілері сәйкес бағдарламаларға сақталады.
- Бейімделген параметрлерді терезеде, құралдар тақтасында немесе мәзір жолында параметрлеріңіздің экран суретін жасау жолымен сақтаңыз. Экран суреті параметрлерді қайта орнату кезінде уақытты үнемдейді.

Экранды көшіріп, суретті мәтінді өңдеу құжатына қою үшін, мына әрекеттер орындаңыз:

1. Экранды ашыңыз.
  2. Экранды көшіріңіз:

Тек белсенді терезенің суретін көшіріп алу үшін, **alt+fn+prt sc** пернелер тіркесімін басыңыз.

Экранның толық суретін көшіру үшін, **fn+prt sc** пернелер тіркесімін басыңыз.
  3. Мәтіндерді өңдеу құжатын ашып, **Правка (Өңдеу) > Вставить (Қою)** пәрменін таңдаңыз.
  4. Құжатты сақтаңыз.
- Қосымша сыртқы қатты дискіге, желілік дискіге немесе дискілерге ақпараттың сақтық көшірмесін жасаңыз.
  - Дискілерге сақтық көшірме жасаған кезде, дискілердің (бөлек сатып алынады) мына түрлерінің кез келгенін қолданыңыз: CD-R, CD-RW, DVD+R, DVD-R немесе DVD±RW. Дискілер компьютерде орнатылған оптикалық жинақтағыш түріне байланысты пайдаланылады.

ЕСКЕРІМ: Ықшам дискілерге қарағанда, DVD дискілеріне көбірек ақпарат сыятындықтан, сақтық көшірме жасау кезінде, оларды пайдалану дискілер санын азайту үшін пайдаланады.

- Сақтық көшірме жасау кезінде, әрбір дискіні компьютердің оптикалық диск жетегіне салмай тұрып нөмірлеңіз.

Windows жүйесінің сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру мүмкіндігін пайдалану

Windows сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру мүмкіндігінің көмегімен сақтық көшірме жасау үшін, мына әрекеттер орындаңыз:

 ЕСКЕРІМ: Сақтық көшірме жасау үрдісін бастамас бұрын, компьютердің айналымы ток қуатына қосылғандығына көз жеткізіңіз.

ЕСКЕРІМ: Сақтық көшірме жасау үрдісіне файл өлшемі мен компьютер жылдамдығына байланысты бір сағаттан артық уақыт кетуі мүмкін.

1. **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Обслуживание (Қызмет көрсету) > Архивация и восстановление (Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Windows жүйесінде компьютердің қауіпсіздігін жақсартуға арналған пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігі бар. Бағдарламалық құралдарды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін, сізден рұқсат немесе құпиясөз сұралуы мүмкін. Қосымша ақпарат алу үшін «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) тармағын қараңыз.

Жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктелерін пайдалану

Жүйенің сақтық көшірмесін жасау кезінде, жүйені қалпына келтіру нүктесін жасайсыз. Жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктесі қатты дискінің суретін белгілі бір сәтте сақтайды және атын береді. Одан кейін жүйеге енгізілген кейінгі өзгертулерді қайтаратын кезде, осы нүктеге дейін қалпына келтіруге болады.

 ЕСКЕРІМ: Бұрынғы қалпына келтіру нүктелеріне қайтару бастапқы қалпына келтіру нүктесі соңғы рет жасалғаннан бері сақталған деректер файлдарына немесе жасалған электрондық пошта хабарламаларына әсер етпейді.

Жүйелік файлдар мен параметрлердің қауіпсіздігін арттыру үшін, қосымша қалпына келтіру нүктелерін жасаңыз.

Бастапқы қалпына келтіру нүктелерін жасау уақыты

Қалпына келтіру нүктелерін мына уақытта жасаңыз:

- Аппараттық немесе бағдарламалық жасақтаманы кеңінен жетілдірер немесе қосар алдында.
- Мерзімді түрде, жүйе оңтайлы жұмыс істеп тұрғанда.

 ЕСКЕРІМ: Егер жүйені қалпына келтіру нүктесіне қайтарып, одан кейін шешіміңізді өзгертсеңіз, қалпына келтірудің күшін жойыңыз.

Жүйені қалпына келтіру нүктесін жасау

Жүйенің қалпына келтіру нүктесін жасау үшін, мына әрекеттерді орындаңыз:

1. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік) > Система (Жүйе)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ тақтада **Защита системы (Жүйені қорғау)** тармағын таңдаңыз.
3. **Защита системы (Жүйені қорғау)** қойындысын ашыңыз.
4. **Параметры защиты (Қорғау параметрлері)** тармағының ішінен қалпына келтіру нүктесі жасалатын дискіні таңдаңыз.
5. **Создать (Жасау)** түймешігін басыңыз.
6. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Алдыңғы күнге және уақытқа дейін қалпына келтіру

Компьютер оңтайлы жұмыс істеп тұрғанда қалпына келтіру нүктесіне қайту (алдыңғы күн мен уақытта жасалған) үшін мына әрекеттерді орындаңыз:

1. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік) > Система (Жүйе)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ тақтадан **Защита системы (Жүйені қорғау)** тармағын таңдаңыз.
3. **Защита системы (Жүйені қорғау)** қойындысын ашыңыз.
4. **Восстановление системы (Жүйені қалпына келтіру)** түймешігін басыңыз.
5. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Қалпына келтіруді орындау

 ЕСКЕРІМ: Тек алдын ала сақтық көшірмесі жасалған файлдарды ғана қалпына келтіруге болады. HP компаниясы қалпына келтіру дискілерінің жинағын (түгел дискінің сақтық көшірмесін жасау) жасау үшін, компьютер параметрлері реттеле салысымен Recovery Manager бағдарламалық құралын пайдалануды ұсынады.

Recovery Manager бағдарламалық құралы сізге жүйе ақаулығына немесе тұрақсыздығына тап болған жағдайда, жүйені жөндейді немесе қалпына келтіреді. Recovery Manager бағдарламалық құралы қатты дискідегі арнайы қалпына келтіру бөлімінен (тек таңдаулы үлгілерде) немесе қалпына келтіру дискілерінен жұмыс істейді. Дегенмен, егер компьютерде қатты күйдегі дискі (SSD) орнатылған болса, қалпына келтіру бөлімі болмауы мүмкін. Бұл жағдайда қалпына келтіру дискілері компьютермен бірге жеткізіледі. Бұл дискілерді амалдық жүйені және бағдарламалық құралдарды қалпына келтіру үшін пайдаланыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Windows жүйесінде Жүйені қалпына келтіру сияқты жөндеу мүмкіндіктері бар. Егер бұл мүмкіндіктерді әлі сынап көрмесеңіз, Recovery Manager құралын пайдаланбас бұрын оларды сынап көріңіз.

ЕСКЕРІМ: Recovery Manager құралы зауытта алдын ала орнатылған бағдарламалық құралдарды ғана қалпына келтіреді. Осы компьютермен берілмеген бағдарламалық құралдарды өндірушінің веб-торабынан жүктеу немесе өндіруші қамтамасыз еткен дискіден қайта орнату қажет.

Қалпына келтіру дискілері арқылы қалпына келтіру

Жүйені қалпына келтіру дискілерінен қалпына келтіру үшін:

1. Барлық жеке файлдардың сақтық көшірмелерін жасаңыз.
2. Қалпына келтіру дискілерінің біріншісін оптикалық жинақтағыш дискіге салып, компьютерді қайта қосыңыз.
3. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Қалпына келтіруге арналған бөлімнен қалпына келтіру (тек таңдаулы үлгілерде)

 ЕСКЕРІМ: Егер компьютерде қатты күйдегі дискі (SSD) орнатылған болса, қалпына келтіру бөлімі болмауы мүмкін. Қалпына келтіру бөлімі жоқ компьютерлердің құрамына қалпына келтіру дискілері кіреді. Бұл дискілерді амалдық жүйені және бағдарламалық құралдарды қалпына келтіру үшін пайдаланыңыз. Қалпына келтіру бөлімінің бар-жоғын тексеру үшін, **Пуск (Бастау) > Компьютер** параметрлерін таңдаңыз. Егер бөлім болса, HP қалпына келтіру дискісі терезедегі қатты диск жетектерінің тізімі бөлімінде көрсетіледі.

Кейбір үлгілерде қалпына келтіруді қатты дискідегі бөлімнен орындауға болады. Ол компьютердің зауыттық күйін қалпына келтіреді.

Жүйені бөлімнен қалпына келтіру үшін, мына әрекеттерді орындаңыз:

1. HP Recovery Manager бағдарламалық құралын төмендегі жолдардың бірімен ашыңыз:
  - **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Recovery Manager > Recovery Manager** тармақтарын таңдау.
– немесе –
  - Компьютерді қосу немесе қайта қосу және «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) терезесі көрсетілгенде **esc** пернесін басыңыз. Сосын «Press <F11> for recovery» (Қалпына келтіру үшін <F11> пернесін басыңыз) терезесі көрсетілгенде, **f11** пернесін басыңыз.
2. Recovery Manager терезесінен **Восстановление системы (Жүйені қалпына келтіру)** параметрін таңдаңыз.
3. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Индекс

- А**
- авторлық құқықтар жөніндегі ескерту талаптары 66
  - ажыратымдылығы жоғары құрылғылар, жалғау 41
  - аймақ кодтары, DVD 65
  - Айнымалы ток адаптері анықтау 12
  - қосылу 48
  - ақаулықтарды жою
    - DVD дискісіндегі фильмді ойнату 104
    - Windows драйверлері 107
    - дискілерге жазу 105
    - дискіні ойнату 103, 104
    - құрылғы драйвері 106
    - HP құрылғы драйверлері 106
    - оптикалық диск салғыш 102
    - оптикалық дискіні анықтау 102
    - сыртқы дисплей 105
  - амалдық жүйе
    - Microsoft түпнұсқалық туралы куәлігінің жапсырмасы 13
    - Өнім кілті 13
  - антенналар 11
  - Анықтама және қолдау пернесі 28
  - аудио кіріс (микрофон) ұясы 33
  - аудио құрылғылар, сыртқа қосу 38
  - аудио мүмкіндіктері 38
  - аудио функциялары, тексеру 38
  - аудио функцияларын тексеру 38
  - аудио шығыс (гарнитура) ұялары 33
- ауыспалы графикалық режимдер 58
- Ә**
- әдепкі параметрлерді сақтау 110
  - әкімші құпиясөзі
    - басқару 91
    - енгізу 91
    - жасау 91
  - әкімші құпиясөзін басқару 91
  - әкімші құпиясөзін енгізу 91
  - әрекет пернелері, анықтау 28
  - әрекеттер пернелері
    - Анықтама және қолдау орталығы 28
    - аудио ықшам диск, DVD немесе BD дискілерін басқару құралдары 28
    - дыбыс деңгейі 34
    - дыбысты реттеу 28
    - пайдалану 28
    - сымсыз байланыс 29
    - үндеткіш дыбысын өшіру 29
    - экран жарықтығын азайту 28
    - экран жарықтығын арттыру 28
    - экран кескінін ауыстырып қосу 28
  - әуежай қауіпсіздік құрылғылары 60
- Б**
- бағдарламалар, жаңарту 116
  - бағдарламалық құрал
    - Windows медиа ойнатқышы 36
    - Wireless Assistant 16
    - вирусқа қарсы 93
  - Дискіні дефрагментациялау құралы 71
  - Дискіні тазалау 71
  - желіаралық қалқан 93
  - маңызды жаңартулар 94
  - мультимедиа 36
  - орнату 37
  - бағдарламаны немесе драйверді қалпына келтіру 117
  - бастапқы қалпына келтіру нүктелері 121
  - батарея
    - ауыстыру 56
    - батареяның төмен деңгейлері 52
    - жою 56
    - зарядтау 51, 53
    - зарядтың бітуі 52
    - қуатты үнемдеу 56
    - сақтау 56
    - салу 50
    - тексеру 53
    - шығарып алу 50
  - батарея, анықтау 12
  - батарея қуаты 49
  - батареяларды зарядтау 51, 53
  - батареяны босату ысырмасы, анықтау 9
  - батареяны сақтау 56
  - Батареяны тексеру 49
  - батареяны тексеру 53
  - батареяны шығару ысырмасы 50
  - батареяның төмен деңгейі 52
  - батарея орны, анықтау 9
  - батарея температурасы 56
  - батарея ұясы 13
  - бейне, пайдалану 39

- белгішелер
  - Connection Manager 15
  - желі 15, 99
  - сымды желі 15
  - сымсыз байланыс 15
- бөліктер
  - алдыңғы жағы 7
  - астыңғы 9
  - дисплей 10
  - жад модулі 9
  - жоғарғы жағы 2
  - қосымша жабдық 12
  - оң жағындағы 7
  - сол жағындағы 8
- брандмауэр бағдарламалық құралы 93
- бүкіл жүйені қалпына келтіру 117

- В**
  - веб-камера 10, 33
  - веб-камера, пайдалану 42
  - веб-камера шамы 33
  - Виртуализация технологиясы 112
  - вирусқа қарсы бағдарламалық құрал 93

- Г**
  - гарнитура (аудио шығыс) ұясы 33
  - графикалық режимдер, ауыстыру 58

- Д**
  - Диагностикалау мәзірі 112
  - динамиктер 7
  - дискет жетегі 70
  - дискідегі медиа 43
  - дискілер
    - дискет 70
    - жүктеу реті 112
    - күтім көрсету 60
    - қатты 70, 72, 73, 75, 76
    - оптикалық 70
    - сыртқы 70
    - Оған қоса, қараңыз қатты диск оптикалық диск
  - Дискіні дефрагментациялау бағдарламалық құралы 71

- Дискіні тазалау бағдарламалық құралы 71
- дискінің жұмысы 71
- дыбыс деңгейі
  - дыбысты өшіру 34
  - пернелер 34
  - реттеу 34
- дыбысты өшіру пернесі анықтау 29
- пайдалану 34
- дыбысты өшіру шамы, анықтау 4

- Е**
  - eSATA кабелі, қосу 80
  - eSATA құрылғылары
    - қосылу 80
    - сипаттама 79
    - шығарып алу 80
  - екінші қатты дискінің өзін тексеруі 112

- Ж**
  - жад модулі
    - салу 85
    - шығарып алу 84
  - жад модулі бөлімі, анықтау 9
  - жад модулі бөлімінің қақпағы
    - ауыстыру 86
    - шығарып алу 84
  - жад сынағы 112
  - жазылатын медиа 43
  - жапсырмалар
    - Bluetooth 13
    - HP ұялы кең жолақты модулі 13
    - Microsoft түпнұсқалық туралы куәлігі 13
    - SIM 13
    - WLAN 13
    - модемді мақұлдау 13
    - нормативтік 13
    - сымсыз куәлік 13
    - техникалық сипаттама белгішесі 13
  - жауапсыз жүйе 59
  - желдеткіштер, анықтау 9
  - желдеткіш үнемі қосулы 112
  - желіаралық қалқан 19
  - желі белгішелері 15, 99

- желі қауіпсіздігінің кодтары
  - SSID 99
  - желілік кілт 99
- желілік кабель
  - кедергіні азайту 22
  - қосылу 22
  - желілік кілт 99
- жергілікті желі (LAN) кабельді қосу 22
- қажетті кабель 22
- жұмысты аяқтау 59
- жүйе ақпараты 111
- жүйе ақпаратын көрсету 109
- жүйе конфигурациясы мәзірі 112
- жүйені бастапқы қалпына келтіруді пайдалану 121
- жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктелері 117, 121
- жүйені қалпына келтіру 122
- жүйенің қатесі немесе тұрақсыздығы 117
- жүктеу параметрлері 112
- жүктеу реті 112
- жылдам пернелер
  - пайдалану 29
  - сипаттама 29

- И**
  - Интернет байланысын орнатқыш 17

- К**
  - кабельдер
    - eSATA 80
    - LAN 22
    - USB 78
    - қауіпсіздік 94
  - кедергі, төмендеу 100
  - кедергіні азайту
    - желілік кабель 22
  - кедергіні төмендету 100
  - компьютерді өшіру 59
  - компьютерді сапарға алып шығу
    - модемді мақұлдау жапсырмасы 13
    - сымсыз куәландыру белгілері 13
  - концентраторлар 78

корпоративтік WLAN қосылымы 20
көрсетілетін кескін, ауыстырып көрсету 28

Күту
қосу 44
өте төмен батарея деңгейі кезінде қосылады 52
шығу 44

Күту режимі
қосу 43
шығу 43

күтім
Дискіні дефрагментациялау құралы 71
Дискіні тазалау 71
кірістірілген веб-камера шамы, анықтау 10

Қ
қалпына келтіру, жүйе 122
қалпына келтіру бөлімі 117
қалпына келтіруге бөлектелген бөлімнен қалпына келтіру 123
қалпына келтіру дискілері 117, 118
қалпына келтіру дискілерінен қалпына келтіру 123
қалпына келтіруді орындау 122
қатты диск
қосымша, орнату 76
негізгі, орнату 73
сыртқы 70
қатты дискінің өзіндік сынағы 112
қатты күйдегі диск (SSD) 117, 122, 123
қауіпсіздік
құпиясөздер 89
мүмкіндіктер 88
қауіпсіздік, сымсыз 19
қауіпсіздік кабелі 94
қауіпсіздік кабелінің ұясы, анықтау 7
қауіпсіздік мәзірі 111
қоғамдық WLAN қосылымы 20
қолданбалар пернесі, Windows 6
қолдау көрсетілетін дискілер 118

қосқыштар, қуат 7
қосу, сыртқы қуат көзі 48
қосылғандағы құпиясөз басқару 92
енгізу 92
жасау 92
қосылғанда сұралатын құпиясөзді басқару 92
қосылғанда сұралатын құпиясөзді енгізу 92
қосымша қатты диск ұясы, орнына салу 75
қосымша қауіпсіздік кабелі 7
қуат
қосылу 48
үнемдеу 56
қуат қосқышы, анықтау 7
қуат сымы, анықтау 12
қуат түймесі, анықтау 5
қуат шамдары, анықтау 4
құлақспаптар 33
құпиясөздер
Setup Utility утилитасында орнатылатын 90
Windows жүйесінде орнатылатын 89
әкімші 90
қосылғанда сұралатын 91
құрылғы драйверлері
Windows драйверлері 107
HP драйверлері 106

М
маңызды жаңартулар, бағдарламалық құрал 94
медиа басқару құралдары, пернелер 28
медиа белсенділігі пернелері 35
меңзегіш құрылғылар, орнатудың таңдаулы параметрлері 23
микрофондар, ішкі 33
модемді мақұлдау жапсырмасы 13
монитор, жалғау 39
монитор порты, сыртқы 8
мультимедиа бағдарламалық құралы 36, 37

мультимедиалық бөліктер, анықтау 33

Н
негізгі қатты диск ұясы 72
негізгі қатты диск ұясы, анықтау 9
Негізгі мәзір 111
нормативтік ақпарат модемді мақұлдау жапсырмасы 13
нормативтік ақпараты бар жапсырма 13
сымсыз куәландыру белгілері 13
HP мобильді кең жолақты модулінің сериялық нөмірі бар жапсырма 13

О
оқылатын медиа 43
оптикалық диск ойнату 63
шығарып алу 69
орындар
батарея 9, 13
негізгі қатты диск 9

Ө
өнім аты және нөмірі, компьютер 13
Өнім кілті 13
өте төмен батарея деңгейі 52

П
пернелер
esc 6
fn 6
Windows қолданбалары 6
Windows логотипі 6
дыбысты өшіру 34
пернетақта 6
функция 6
пернетақта, кірістірілген num lock 30
анықтау 30
пайдалану 30
пернетақта, сыртқы num lock 31
пайдалану 30

- пернетақтадағы пернелер тіркесімдері, анықтау 29
- пернетақта пернелері, анықтау 6
- порттар
  - eSATA/USB 8
  - HDMI 8, 41
  - USB 7, 8, 78
  - сыртқы монитор 8
- порттар, сыртқы монитор 39
- проектор, жалғау 39
- С**
- сақтық көшірме жасау
  - жеке файлдар 119
  - өзгертілмелі терезе, құралдар тақтасы және мәзір жолы параметрлері 119
  - үлгілер 119
- сандық карта
  - анықталған 81
  - салу 81
  - тоқтату 82
  - шығарып алу 82
- сандық қос торлы микрофондар, анықтау 33
- саусақ ізін оқу құрылғысы 5, 95
- саусақ ізін тіркеу 96
- сенсорлы тақта
  - On/Off түймешігі 3
  - анықтау 2, 23
  - пайдалану 23
  - түймешіктер 3
  - іс-қимылдар 23
- сенсорлы тақта қимылдары
  - бұру 26
  - жылжу 25
  - қысу 26
  - масштабтау 26
- сенсорлы тақтаның айналдыру қимылы 26
- сенсорлы тақтаның жылжу іс-қимылы 25
- сенсорлы тақтаның масштабтау қимылы 26
- сенсорлы тақтаның оң/сол жақ түймешіктері, анықтау 24
- сенсорлы тақтаның шымшу қимылы 26
- сериялық нөмір, компьютер 13
- сөндіру 59
- сым, қуат 12
- сымсыз антенналар 11
- сымсыз байланыс белгішесі 15
- сымсыз байланыс пернесі анықтау 29
- пайдалану 16
- сымсыз байланыс шамы 4, 15
- сымсыз басқару элементтері
  - Connection Manager бағдарламалық құралы 15
  - Wireless Assistant бағдарламалық құралы 15
  - амалдық жүйе 15
  - перне 15
- сымсыз желі (WLAN)
  - анықтау 9
  - жапсырма 13
  - жұмыс ауқымы 20
  - корпоративтік WLAN қосылымы 20
  - қажет жабдық 17
  - қауіпсіздік 19
  - қоғамдық WLAN қосылымы 20
  - қосылу 20
  - сипатталған 14
- сымсыз куәландыру белгісі 13
- сымсыз құрылғылар, түрлері 14
- сыртқы аудио құрылғылар, қосу 38
- сыртқы диск 70
- сыртқы монитор порты 39
- сыртқы монитор порты, анықтау 8
- Т**
- температура 56
- техникалық сипаттама белгішесі 13
- түймешіктер
  - қуат 5
  - Сенсорлық тақтаны қосу/өшіру 3
  - Сенсорлы тақтаның оң/сол жағы 24
  - Сенсорлы тақтаның оң жағы 3
  - Сенсорлы тақтаның сол жағы 3
- Түпнұсқалық туралы куәліктің жапсырмасы 13
- тығын тәріздес құлақаспаптар 33
- тілге қолдау көрсету 112
- тінтуір, сыртқы
  - басым параметрлерді орнату 23
  - қосылу 27
- Ұ**
- ұялар
  - RJ-45 (желі) 8
  - аудио кіріс (микрофон) 33
  - аудио шығыс (құлаққап) 33
- Ү**
- үндеткіштер 33
- үнемдеу, қуат 56
- Ф**
- функционалық пернелер, анықтау 6
- Ш**
- шамдар
  - caps lock 4
  - веб-камера 10
  - дыбыс деңгейін өшіру 4
  - дыбысты өшіру 4
  - қуат 4
  - сенсорлы тақта 4
  - сымсыз байланыс 4
- шифрлау 19
- Ы**
- ықшам диск
  - жазу 67, 105
  - көшіру 66
  - ойнату 63
  - шығарып алу 69
- ықшам диск жетегі 70
- ысырма, батареяны шығару 9
- І**
- ішкі микрофондар, анықтау 10
- ішкі сандық қос торлы микрофондар, анықтау 33
- Э**
- экран жарықтығы пернелері 28

экран кескіні, ауыстырып қосу
28

A

AutoPlay 64

B

BD

ойнату 63

шығарып алу 69

BIOS, жаңарту 114

Bluetooth жапсырмасы 13

Bluetooth құрылғысы 14, 21

Blu-ray ROM DVD+/-RW

SuperMulti DL дискжетегі 62

C

caps lock шамы, анықтау 4

Connection Manager белгішесі
15

D

DVD

аймақтық параметрлерді

өзгерту 65

жазу 67, 105

көшіру 66

ойнату 63

шығарып алу 69

DVD диск жетегі 70

DVD дискісінің аймақтық
параметрлері 65

E

eSATA/USB порты, анықтау 8

esc пернесі, анықтау 6

F

f11 123

fn пернесі, анықтау 6, 29

H

HDMI, жалғау 41

HDMI порты 41

HDMI порты, анықтау 8

HP MediaSmart, бастау 36

L

LAN Power Saving (Жергілікті
желі қуатын үнемдеу) 112

LightScribe технологиясы бар

DVD±R/RW SuperMulti DL

дискімен Blu-ray ROM

дискжетегі 62

M

Microsoft түпнұсқалық туралы

куәлігінің жапсырмасы 13

N

num lock

біріктірілген пернетақта 30

сыртқы пернетақта 31

R

Recovery Manager 117, 122

RJ-45 (желі) ұясы, анықтау 8

S

Setup Utility утилитасы,

орнатылатын құпиясөздер 90

Setup Utility утилитасынан

шығу 111

Setup Utility утилитасын бастау
108

Setup Utility утилитасында
таңдау 109

Setup Utility утилитасында
шарлау 109

Setup Utility утилитасын
пайдалану 109

Setup Utility утилитасының тілін
өзгерту 109

SIM жапсырмасы 13

SuperMulti LightScribe DVD±RW
және DL қолдауымен CD-RW
аралас 61

T

TouchPad шамы, анықтау 4, 24

U

USB кабелі, қосу 78

USB концентраторлары 78

USB құрылғылары

қосылу 78

сипаттама 78

шығарып алу 79

USB порттары, анықтау 7, 8, 78

W

Windows, жүйесінде

орнатылатын құпиясөздер 89

Windows қолданбалар пернесі,
анықтау 6

Windows логотипі бар перне,
анықтау 6

Wireless Assistant

бағдарламалық құралы 15, 16

WLAN желісіне қосылу 20

WLAN жүйесін орнату 17

